

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, **XXX**
[...](2021) **XXX** draft

SENSITIVE*
UNTIL ADOPTION

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**Κατευθυντήριες γραμμές του 2022 για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του
κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας**

---

* Distribution only on a 'Need to know' basis - Do not read or carry openly in public places. Must be stored securely and encrypted in storage and transmission. Destroy copies by shredding or secure deletion. Full handling instructions <https://europa.eu/db43PX>

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατευθυντήριες γραμμές του 2022 για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
2.	ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ.....	8
2.1	Πεδίο εφαρμογής	8
2.2	Μέτρα ενίσχυσης που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές..	9
2.3	Διάρθρωση των κατευθυντήριων γραμμών	10
2.4	Ορισμοί	11
3.	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Γ) ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ.....	27
3.1	Θετική προϋπόθεση: η ενίσχυση πρέπει να προωθεί την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας.....	29
3.1.1	Προσδιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας που προωθείται με το μέτρο, των θετικών του επιπτώσεων για την κοινωνία γενικότερα και, κατά περίπτωση, της σημασίας της για συγκεκριμένες πολιτικές της Ένωσης.....	29
3.1.2	Χαρακτήρας κινήτρου	29
3.1.3	Απουσία παραβίασης οποιασδήποτε σχετικής διάταξης του δικαίου της Ένωσης.....	31
3.2	Αρνητική προϋπόθεση: το μέτρο ενίσχυσης δεν πρέπει να αλλοιώνει αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον	31
3.2.1	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.....	31
3.2.1.1	Αναγκαιότητα της ενίσχυσης	31
3.2.1.2	Καταλληλότητα.....	33
3.2.1.2.1	Καταλληλότητα έναντι εναλλακτικών μέσων πολιτικής	34
3.2.1.2.2	Καταλληλότητα έναντι εναλλακτικών μέσων ενισχύσεων	34
3.2.1.3	Αναλογικότητα.....	35
3.2.1.3.1	Σώρευση	37
3.2.1.4	Διαφάνεια	38
3.2.2	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές.....	39
3.3	Στάθμιση των θετικών επιπτώσεων της ενίσχυσης έναντι των αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	41
4.	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	42

4.1	Ενισχύσεις για τη μείωση και την εξάλειψη των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, μεταξύ άλλων μέσω της στήριξης της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.....	42
4.1.1	Σκεπτικό.....	42
4.1.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες.....	42
4.1.3	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.....	43
4.1.3.1	Αναγκαιότητα της ενίσχυσης.....	43
4.1.3.2	Καταλληλότητα.....	44
4.1.3.3	Επιλεξιμότητα.....	44
4.1.3.4	Δημόσια διαβούλευση.....	45
4.1.3.5	Αναλογικότητα.....	47
4.1.4	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση.....	49
4.2	Ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων.....	53
4.2.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	53
4.2.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες.....	53
4.2.3	Χαρακτήρας κινήτρου.....	54
4.2.4	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.....	55
4.2.4.1	Καταλληλότητα.....	55
4.2.4.2	Αναλογικότητα.....	55
4.2.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση.....	56
4.3	Ενισχύσεις για καθαρή κινητικότητα.....	57
4.3.1	Ενισχύσεις για την αγορά και τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων μεταφορών και καθαρού εξοπλισμού υπηρεσιών και για τη μετασκευή οχημάτων.....	57
4.3.1.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	57
4.3.1.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες.....	58
4.3.1.3	Χαρακτήρας κινήτρου.....	58
4.3.1.4	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.....	59
4.3.1.4.1	Καταλληλότητα.....	59
4.3.1.4.2	Αναλογικότητα.....	60
4.3.1.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση.....	61
4.3.2	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού..	63
4.3.2.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	63
4.3.2.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες.....	64
4.3.2.3	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.....	64

4.3.2.3.1	Αναγκαιότητα της ενίσχυσης.....	64
4.3.2.3.2	Καταλληλότητα.....	64
4.3.2.3.3	Αναλογικότητα.....	65
4.3.2.4	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση.....	66
4.4	Ενισχύσεις για την αποδοτική χρήση των πόρων και για τη στήριξη της μετάβασης προς μιας κυκλική οικονομία	68
4.4.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	68
4.4.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες.....	68
4.4.3	Χαρακτήρας κινήτρου	70
4.4.4	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.....	71
4.4.4.1	Αναγκαιότητα της ενίσχυσης	71
4.4.4.2	Καταλληλότητα.....	71
4.4.4.3	Αναλογικότητα.....	72
4.4.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές.....	74
4.5	Ενισχύσεις για την πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου	74
4.5.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	74
4.5.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες.....	75
4.5.3	Χαρακτήρας κινήτρου	76
4.5.4	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.....	76
4.5.4.1	Αναγκαιότητα της ενίσχυσης	76
4.5.4.2	Αναλογικότητα.....	77
4.5.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές.....	78
4.6	Ενισχύσεις για την εξυγίανση μολυσμένων χώρων, την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων, τη βιοποικιλότητα και την εξεύρεση λύσεων που βασίζονται στη φύση.....	79
4.6.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	79
4.6.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες.....	79
4.6.3	Χαρακτήρας κινήτρου	80
4.6.4	Αναλογικότητα.....	81
4.7	Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους.....	82
4.7.1	Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων φόρων και εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους στον τομέα του περιβάλλοντος.....	82
4.7.1.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	82
4.7.1.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενη δραστηριότητα.....	82
4.7.1.3	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.....	83

4.7.1.3.1	Αναγκαιότητα.....	83
4.7.1.3.2	Καταλληλότητα.....	83
4.7.1.3.3	Αναλογικότητα.....	84
4.7.2	Ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους	85
4.7.2.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	85
4.7.2.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενη δραστηριότητα.....	85
4.7.2.3	Χαρακτήρας κινήτρου	85
4.7.2.4	Αναλογικότητα.....	85
4.7.2.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	86
4.8	Ενισχύσεις για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια.....	86
4.8.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	86
4.8.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενη δραστηριότητα.....	87
4.8.3	Η ενίσχυση πρέπει να προωθεί την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας.....	87
4.8.3.1	Διευκόλυνση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων	87
4.8.3.2	Χαρακτήρας κινήτρου	87
4.8.4	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.....	88
4.8.4.1	Αναγκαιότητα.....	88
4.8.4.2	Καταλληλότητα.....	89
4.8.4.3	Επιλεξιμότητα	90
4.8.4.4	Δημόσια διαβούλευση.....	90
4.8.4.5	Αναλογικότητα.....	92
4.8.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση	93
4.9	Ενισχύσεις για ενεργειακές υποδομές.....	95
4.9.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	95
4.9.2	Πεδίο εφαρμογής.....	96
4.9.3	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.....	97
4.9.3.1	Αναγκαιότητα και καταλληλότητα	97
4.9.3.2	Αναλογικότητα της ενίσχυσης	98
4.9.4	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση	98
4.10	Ενισχύσεις για τηλεθέρμανση ή τηλεψύξη.....	99
4.10.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	99
4.10.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενη δραστηριότητα.....	99
4.10.3	Αναγκαιότητα και καταλληλότητα	99
4.10.4	Αναλογικότητα του μέτρου ενίσχυσης.....	100

4.10.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση.....	100
4.11	Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων εισφορών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας για τους ενεργοβόρους χρήστες.....	101
4.11.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	101
4.11.2	Πεδίο εφαρμογής: Εισφορές από τις οποίες μπορούν να χορηγηθούν μειώσεις	102
4.11.3	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.....	102
4.11.3.1	Επιλεξιμότητα	102
4.11.3.2	Αναλογικότητα του μέτρου ενίσχυσης.....	103
4.11.3.3	Μορφή κρατικής ενίσχυσης	104
4.11.3.4	Ενεργειακοί έλεγχοι και συστήματα διαχείρισης.....	104
4.11.3.5	Μεταβατικοί κανόνες	105
4.12	Ενισχύσεις για το κλείσιμο μονάδων που λειτουργούν με γαιάνθρακα, τύρφη και πετρελαιούχο σχιστόλιθο	105
4.12.1	Ενίσχυση για πρόωρο κλείσιμο μονάδων	105
4.12.1.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	105
4.12.1.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες.....	106
4.12.1.3	Χαρακτήρας κινήτρου	106
4.12.1.4	Αναγκαιότητα και καταλληλότητα	106
4.12.1.5	Αναλογικότητα	107
4.12.1.6	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	107
4.12.2	Ενίσχυση για έκτακτες δαπάνες	108
4.12.2.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης.....	108
4.12.2.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες.....	108
4.12.2.3	Αναγκαιότητα και καταλληλότητα	108
4.12.2.4	Χαρακτήρας κινήτρου και αναλογικότητα	108
4.12.2.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	110
4.13	Ενισχύσεις για μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και ενέργειας	110
4.13.1	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενη δραστηριότητα.....	110
4.13.2	Χαρακτήρας κινήτρου	110
4.13.3	Αναλογικότητα	110
5.	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	111
6.	ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	112
7.	ΕΦΑΡΜΟΓΗ.....	113
8.	ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ.....	113

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η Πρόεδρος της Επιτροπής έχει καταστήσει την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία κορυφαία πολιτική προτεραιότητα, η οποία αποσκοπεί στον μετασχηματισμό της Ένωσης σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία που διαθέτει μια οικονομία σύγχρονη, ανταγωνιστική και αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι κανείς δεν μένει στο περιθώριο. Οι κλιματικές φιλοδοξίες της Επιτροπής ενισχύθηκαν το 2019 με την ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία¹, η οποία έθεσε ως στόχο τον μηδενισμό των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050. Προκειμένου να τεθεί η Ένωση σε μια πιο ισορροπημένη, ρεαλιστική και συνετή πορεία προς την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050, η Επιτροπή πρότεινε επίσης τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990². Αυτοί οι φιλόδοξοι στόχοι έχουν κατοχυρωθεί στον ευρωπαϊκό νόμο για το κλίμα³.
2. Επιπλέον, μετά την έγκριση του στόχου μείωσης κατά 55 % για το 2030 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2020⁴, η Επιτροπή εξέδωσε τον [Ιούλιο] του 2021 τη «δέσμη προσαρμογής στον στόχο του 55 %», η οποία περιλαμβάνει νομοθετικές προτάσεις που στηρίζουν την επίτευξη του εν λόγω στόχου⁵ και δρομολογούν την ΕΕ σε πορεία κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.
3. Για την υλοποίηση των στόχων της κλιματικής ουδετερότητας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της αποδοτικής χρήσης των πόρων και ιδίως της ενεργειακής απόδοσης, της κυκλικότητας, της μηδενικής ρύπανσης και της ανάκτησης της βιοποικιλότητας, καθώς και για την πλαισίωση αυτής της πράσινης μετάβασης, θα απαιτηθούν σημαντικές προσπάθειες και επαρκής στήριξη. Η επίτευξη του φιλόδοξου στόχου που καθορίζεται στην ανακοίνωση για την Πράσινη Συμφωνία προϋποθέτει σημαντικές επενδύσεις, μεταξύ άλλων και σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Επιτροπής, η επίτευξη των πρόσφατα αυξημένων στόχων για το 2030 στους τομείς του κλίματος, της ενέργειας και των μεταφορών θα απαιτήσει πρόσθετες ετήσιες επενδύσεις ύψους 350 δισ. EUR σε σύγκριση με τα επίπεδα της περιόδου 2011-2020, επιπλέον των άλλων 130 δισ. EUR ετησίως για τους λοιπούς περιβαλλοντικούς στόχους που είχαν εκτιμηθεί νωρίτερα⁶. Το μέγεθος αυτής της επενδυτικής πρόκλησης απαιτεί την κινητοποίηση χρηματοδοτικών πόρων, τόσο από τον ιδιωτικό όσο και από τον δημόσιο τομέα, με οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Η κινητοποίηση αυτή θα επηρεάσει όλους τους τομείς και, κατ' επέκταση, την οικονομία στο σύνολό της.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία», COM(2019) 640 final.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Ενίσχυση της κλιματικής φιλοδοξίας της Ευρώπης για το 2030 Επενδύουμε σε ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον προς όφελος των πολιτών μας», COM(2020) 562 final.

³ [Η νομική παραπομπή θα προστεθεί μόλις εγκριθεί από τους συννομοθέτες]

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/47347/1011-12-20-euco-conclusions-el.pdf>

⁵ [Η αναφορά θα προστεθεί μόλις εγκριθεί η δέσμη από το Σώμα]

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0098&from=EN>

4. Η πολιτική ανταγωνισμού και ειδικότερα οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση και τη στήριξη της Ένωσης όσον αφορά την εκπλήρωση των στόχων πολιτικής της στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας. Η ανακοίνωση για την Πράσινη Συμφωνία ορίζει συγκεκριμένα ότι οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις θα αναθεωρηθούν ώστε να αντανakλούν τους εν λόγω στόχους πολιτικής, να στηρίζουν μια οικονομικά αποδοτική μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και να διευκολύνουν τη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων, ιδίως εκείνων που είναι τα πλέον ρυπογόνα, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ίσους όρους ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές είναι το αποτέλεσμα της εν λόγω αναθεώρησης.
5. Για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο οι κρατικές ενισχύσεις να νοθεύσουν ή να απειλήσουν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά και να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεσπίζει την αρχή της απαγόρευσης των κρατικών ενισχύσεων. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ενισχύσεις αυτές ενδέχεται να συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφοι 2 και 3 της Συνθήκης.
6. Τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν τις κρατικές ενισχύσεις σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, με εξαίρεση τα μέτρα τα οποία πληρούν τους όρους που καθορίζονται στον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία, ο οποίος εκδόθηκε από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2015/1588⁷.
7. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή θα αξιολογεί τη συμβατότητα της προστασίας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του κλίματος, και των μέτρων ενίσχυσης στον τομέα της ενέργειας που υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης. Στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, κάθε αναφορά στην «προστασία του περιβάλλοντος» θα πρέπει να νοείται ως αναφορά στην προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του κλίματος.
8. Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, ένα μέτρο ενίσχυσης μπορεί να κηρυχθεί συμβατό με την εσωτερική αγορά υπό τον όρο ότι πληρούνται δύο προϋποθέσεις, μία θετική και μία αρνητική. Η θετική προϋπόθεση είναι ότι η ενίσχυση πρέπει να προωθεί την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας. Η αρνητική προϋπόθεση είναι ότι η ενίσχυση δεν πρέπει να αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον.
9. Μολονότι είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι ανταγωνιστικές αγορές τείνουν να παράγουν αποδοτικά αποτελέσματα όσον αφορά τις τιμές, την παραγωγή και τη χρήση των πόρων, η κρατική παρέμβαση μπορεί να είναι αναγκαία για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων που δεν θα αναπτύσσονταν

---

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1588 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, για την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 1).

καθόλου ή δεν θα αναπτύσσονταν με τον ίδιο ρυθμό ή υπό τους ίδιους όρους εάν δεν υπήρχε ενίσχυση. Με τον τρόπο αυτόν, η παρέμβαση συμβάλλει στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

10. Στο πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος, οι περιβαλλοντικές εξωτερικότητες, η ατελής πληροφόρηση και οι ελλείψεις συντονισμού σημαίνουν ότι, παρά τις κανονιστικές παρεμβάσεις, οι συμμετέχοντες στην αγορά ενδέχεται να μην λαμβάνουν πλήρως υπόψη το κόστος και τα οφέλη μιας οικονομικής δραστηριότητας κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την κατανάλωση, τις επενδύσεις και την παραγωγή. Αυτές οι ανεπάρκειες της αγοράς —δηλαδή καταστάσεις στις οποίες οι αγορές, εάν αρκεστούν στα δικά τους μέσα, είναι απίθανο να αποφέρουν αποδοτικά αποτελέσματα— δεν οδηγούν απαραίτητως στη διασφάλιση βέλτιστης ευημερίας για τους καταναλωτές και την κοινωνία γενικότερα, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται ανεπαρκή επίπεδα προστασίας του περιβάλλοντος σε σχέση με τις οικονομικές δραστηριότητες που ασκούνται χωρίς κρατική στήριξη.

2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

2.1 Πεδίο εφαρμογής

11. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται στις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται για την προώθηση της ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων κατά τρόπο που βελτιώνει την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και δραστηριοτήτων στον τομέα της ενέργειας που διέπονται από τη Συνθήκη, στον βαθμό που τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης καλύπτονται από το τμήμα 2.2 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών. Ως εκ τούτου, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται επίσης στους τομείς που υπόκεινται σε ειδικούς ενωσιακούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, εκτός εάν οι εν λόγω ειδικοί ενωσιακοί κανόνες ορίζουν διαφορετικά ή περιέχουν διατάξεις σχετικά με τις ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος ή τις ενισχύσεις στον τομέα της ενέργειας που ισχύουν για το ίδιο μέτρο, οπότε, στην περίπτωση αυτή, υπερισχύουν οι ειδικοί τομεακοί κανόνες. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές υπερισχύουν του σημείου 17 στοιχείο β) των κατευθυντήριων γραμμών για τις αεροπορικές μεταφορές⁸ όσον αφορά τα μέτρα ενίσχυσης στον τομέα του περιβάλλοντος για τους μεγάλους αερολιμένες με ετήσιο όγκο επιβατικής κίνησης άνω των 5 εκατομμυρίων επιβατών ετησίως, με την επιφύλαξη μελλοντικών τροποποιήσεων των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.
12. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν εφαρμόζονται:
  - α) στον σχεδιασμό και την κατασκευή φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων, μηχανημάτων ή μέσων μεταφοράς που προορίζονται να λειτουργήσουν με λιγότερους φυσικούς πόρους και στις δράσεις που αναλαμβάνονται εντός εργοστασίων ή άλλων μονάδων παραγωγής με σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγιεινής⁹.

⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές για τις Κρατικές ενισχύσεις σε αερολιμένες και αεροπορικές εταιρείες (ΕΕ C 99 της 4.4.2014, σ. 3).

⁹ Οι περιβαλλοντικές ενισχύσεις προκαλούν κατά γενικό κανόνα λιγότερες στρεβλώσεις και είναι περισσότερο αποτελεσματικές όταν χορηγούνται στον καταναλωτή/χρήστη φιλικών προς το περιβάλλον

- β) στις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία οι οποίες υπόκεινται στους κανόνες που καθορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά το πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία¹⁰.
- γ) κρατικές ενισχύσεις για την ενίσχυση της βιοποικιλότητας που καλύπτονται από άλλους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις (κυρίως από τους κανόνες για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος¹¹, για τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασονομικό τομέα¹² ή στον τομέα της αλιείας και της γεωργικής πρωτογενούς παραγωγής¹³).
- δ) κρατικές ενισχύσεις για την πυρηνική ενέργεια.
13. Οι ενισχύσεις στους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας δεν μπορούν να χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων¹⁴.
14. Κατά την αξιολόγηση ενίσχυσης που χορηγείται σε επιχείρηση για την οποία εκκρεμεί εντολή ανάκτησης κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής, με την οποία μια ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη το ποσό της ενίσχυσης που απομένει να ανακτηθεί¹⁵.

2.2 Μέτρα ενίσχυσης που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές

15. Η Επιτροπή έχει προσδιορίσει διάφορες κατηγορίες μέτρων στους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας για τα οποία οι κρατικές ενισχύσεις ενδέχεται να συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, υπό ορισμένες προϋποθέσεις:

προϊόντων και όχι στον παραγωγό/κατασκευαστή του φιλικού προς το περιβάλλον προϊόντος. Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να χορηγούν περιβαλλοντικές ενισχύσεις σε επιχειρήσεις για την ενίσχυση του επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας των οικείων δραστηριοτήτων βιομηχανικής παραγωγής.

¹⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία (EE C 198 της 27.6.2014, σ. 1).

¹¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (EE C 8 της 11.1.2012, σ. 15).

¹² Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασονομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές για την περίοδο 2014-2020 (EE C 204 της 1.7.2014, σ. 1).

¹³ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές για την εξέταση κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (EE C 217 της 2.7.2015, σ. 1).

¹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων (EE C 249 της 31.7.2014, σ. 1).

¹⁵ Βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Σεπτεμβρίου 1995, *TWD κατά Επιτροπής*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-244/93 και T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, σκέψη 56. Βλ. επίσης την ανακοίνωση της Επιτροπής — Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων, C/2019/5396 (EE C 247 της 23.7.2019, σ. 1).

- α) ενισχύσεις για τη μείωση και την εξάλειψη των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, μεταξύ άλλων μέσω της στήριξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας·
- β) ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων·
- γ) ενισχύσεις για την αγορά και τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων μεταφορών (που χρησιμοποιούνται για τις αεροπορικές, οδικές, σιδηροδρομικές, εσωτερικές πλωτές καθώς και θαλάσσιες και παράκτιες μεταφορές επιβατών και εμπορευμάτων), ενισχύσεις για τη μετασκευή οχημάτων μεταφορών, η οποία εξασφαλίζει τη δυνατότητα χαρακτηρισμού τους ως καθαρών οχημάτων μεταφορών, και ενισχύσεις για καθαρό εξοπλισμό υπηρεσιών·
- δ) ενισχύσεις για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού για καθαρά οχήματα μεταφορών μηδενικών εκπομπών·
- ε) ενισχύσεις για την αποδοτική χρήση των πόρων και για τη στήριξη της μετάβασης προς μια κυκλική οικονομία·
- στ) ενισχύσεις για την πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου·
- ζ) ενισχύσεις για την εξυγίανση μολυσμένων χώρων, την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων, την προστασία ή την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και την εξεύρεση λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή·
- η) ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους·
- θ) ενισχύσεις για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια·
- ι) ενισχύσεις για ενεργειακές υποδομές·
- ια) ενισχύσεις για τηλεθέρμανση και τηλεψύξη·
- ιβ) ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων εισφορών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας για τους ενεργοβόρους χρήστες·
- ιγ) ενισχύσεις για το κλείσιμο μονάδων που λειτουργούν με γαιάνθρακα, τύρφη ή πετρελαιούχο σχιστόλιθο·
- ιδ) ενισχύσεις για μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και ενέργειας.

2.3 Διάρθρωση των κατευθυντήριων γραμμών

16. Το κεφάλαιο 3 καθορίζει τα κριτήρια συμβατότητας που ισχύουν κατά γενικό κανόνα για τις διάφορες κατηγορίες ενισχύσεων που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Το τμήμα 3.2.1.3.1 σχετικά με τη σώρευση ισχύει για όλες τις

κατηγορίες ενισχύσεων που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Το κεφάλαιο 4 καθορίζει ειδικά κριτήρια συμβατότητας που ισχύουν για τα μέτρα ενίσχυσης που καλύπτονται από τα διάφορα τμήματα του εν λόγω κεφαλαίου. Τα κριτήρια συμβατότητας του κεφαλαίου 3 ισχύουν εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν ειδικότερες διατάξεις που καθορίζονται στα ειδικά προς τον σκοπό αυτόν τμήματα του κεφαλαίου 4.

17. Οι όροι που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ισχύουν για τα καθεστώτα ενισχύσεων και τις μεμονωμένες ενισχύσεις, ανεξάρτητα από το αν βασίζονται σε καθεστώς ενισχύσεων ή αν χορηγούνται σε ad hoc βάση, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά.

2.4 Ορισμοί

18. Για τους σκοπούς των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- (1) «ad hoc ενίσχυση»: η ενίσχυση που δεν χορηγείται βάσει καθεστώτος ενισχύσεων·
- (2) «ένταση ενίσχυσης»: το ακαθάριστο ποσό της ενίσχυσης εκφραζόμενο ως ποσοστό επί των επιλέξιμων δαπανών. Όλα τα στοιχεία πρέπει να υπολογίζονται πριν από οποιαδήποτε αφαίρεση φόρων ή άλλων εισφορών. Εάν η ενίσχυση χορηγείται με μορφή άλλη από την επιχορήγηση, ως ποσό της ενίσχυσης πρέπει να λογίζεται το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησής της. Οι ενισχύσεις που καταβάλλονται σε δόσεις πρέπει να υπολογίζονται στην αξία τους κατά τη χρονική στιγμή της χορήγησης. Το επιτόκιο που θα χρησιμοποιείται για την αναγωγή αυτή και για τον υπολογισμό του ποσού της ενίσχυσης στα χαμηλότοκα δάνεια πρέπει να είναι το επιτόκιο αναφοράς που ισχύει κατά τη στιγμή της χορήγησης. Η ένταση της ενίσχυσης υπολογίζεται ανά δικαιούχο·
- (3) «ενισχυόμενες περιοχές»: περιοχές οι οποίες, κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης, προσδιορίζονται σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της Συνθήκης·
- (4) «εξισορρόπηση»: για την ηλεκτρική ενέργεια, η εξισορρόπηση όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 10 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁶.
- (5) «συμβαλλόμενο μέρος με ευθύνη εξισορρόπησης (Balance Responsible Party, BRP)»: το συμβαλλόμενο μέρος με ευθύνη εξισορρόπησης όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943·
- (6) «βιωσιμότητα»: η βιωσιμότητα όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 15 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁷.

¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 54).

- (7) «βιοκαύσιμα»: τα βιοκαύσιμα όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 33 της οδηγίας 2018/2001/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁸.
- (8) «βιοαέριο»: τα βιορευστά όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 28 της οδηγίας 2018/2001/ΕΕ.
- (9) «βιορευστά»: τα βιορευστά όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 32 της οδηγίας 2018/2001/ΕΕ.
- (10) «βιομάζα»: το βιοαποικοδομήσιμο κλάσμα προϊόντων, αποβλήτων και υπολειμμάτων βιολογικής προέλευσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 24 της οδηγίας 2018/2001/ΕΕ.
- (11) «καύσιμα βιομάζας»: τα καύσιμα βιομάζας όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 27 της οδηγίας 2018/2001/ΕΕ.
- (12) «μηχανισμός ισχύος»: μέτρο για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/943.
- (13) «δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα» ή «CCS»: ένα σύνολο τεχνολογιών με τις οποίες το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) που εκπέμπεται από βιομηχανικές εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα ή βιομάζα, συμπεριλαμβανομένων των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής και των μονάδων παραγωγής ενέργειας από απόβλητα, δεσμεύεται, μεταφέρεται σε χώρους αποθήκευσης και εισάγεται σε κατάλληλους υπόγειους γεωλογικούς σχηματισμούς με σκοπό τη μόνιμη αποθήκευσή του.
- (14) «δέσμευση και χρήση διοξειδίου του άνθρακα» ή «CCU»: ένα σύνολο τεχνολογιών με τις οποίες το CO₂ που εκπέμπεται από βιομηχανικές εγκαταστάσεις που βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα ή βιομάζα, συμπεριλαμβανομένων των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής και των μονάδων παραγωγής ενέργειας από απόβλητα, δεσμεύεται [ή δεσμεύεται απευθείας από τον ατμοσφαιρικό αέρα] και μεταφέρεται σε χώρους κατανάλωσης ή χρήσης CO₂.
- (15) «ισοδύναμο CO₂»: μια μονάδα μέτρησης που χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση συγκρίσεων μεταξύ των εκπομπών διαφόρων αερίων του θερμοκηπίου βάσει του δυναμικού τους υπερθέρμανσης του πλανήτη¹⁹, μέσω της μετατροπής των ποσοτήτων άλλων αερίων σε ισοδύναμη ποσότητα διοξειδίου του άνθρακα με το ίδιο δυναμικό υπερθέρμανσης του πλανήτη.
- (16) «αφαίρεση CO₂»: ανθρωπογενείς δραστηριότητες που απομακρύνουν το CO₂ από την ατμόσφαιρα και το αποθηκεύουν μόνιμα σε γεωλογικούς, χερσαίους ή ωκεάνιους ταμιευτήρες ή σε προϊόντα. Περιλαμβάνει την υφιστάμενη και

¹⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (ΕΕ L 198 της 22.6.2020, σ. 13).

¹⁸ Οδηγία 2018/2001/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

¹⁹ Όπως ορίζεται στην τελευταία έκθεση αξιολόγησης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή.

δυναμική ανθρωπογενή βελτίωση βιολογικών ή γεωχημικών καταβροθών και την άμεση δέσμευση και αποθήκευση αέρα, αλλά αποκλείει τη φυσική πρόσληψη CO₂ που δεν προκαλείται άμεσα από ανθρώπινες δραστηριότητες·

- (17) «σύστημα πιστοποιητικών» ή σύστημα υποχρέωσης προμηθευτή: σύστημα στο οποίο δημιουργείται αξία για την παροχή αγαθών ή υπηρεσιών με την πιστοποίηση των εν λόγω αγαθών ή υπηρεσιών και την επιβολή υποχρέωσης στους προμηθευτές ή τους καταναλωτές να αγοράζουν πιστοποιητικά·
- (18) «καθαρός εξοπλισμός υπηρεσιών εδάφους»: εξοπλισμός που χρησιμοποιείται σε δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών συναφείς με τις αεροπορικές μεταφορές και έχει μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (από αγωγό εξαγωγής)·
- (19) «καθαρός τερματικός εξοπλισμός»: εξοπλισμός που χρησιμοποιείται για τη φόρτωση, εκφόρτωση και μεταφόρτωση εμπορευμάτων και διατροφικών μοναδοποιημένων φορτίων, καθώς και για τη διακίνηση φορτίου εντός της περιοχής του τερματικού σταθμού, με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (από αγωγό εξαγωγής)·
- (20) «καθαρό όχημα μεταφορών»:
- α) οδικό όχημα των κατηγοριών M1, M2 ή N1 που ανταποκρίνεται στον ορισμό του «καθαρού οχήματος» όπως ορίζεται στο άρθρο 4 σημείο 4 στοιχείο α) της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1161 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁰.
  - β) οδικό όχημα της κατηγορίας M3, N2 ή N3 που ανταποκρίνεται στους ακόλουθους ορισμούς:
    - έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025, για οχήματα που καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1242 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²¹: στον ορισμό του «βαρέος επαγγελματικού οχήματος χαμηλών εκπομπών» που παρατίθεται στο άρθρο 3 σημείο 12 του εν λόγω κανονισμού,
    - έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025, για οχήματα που δεν καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1242: στον ορισμό του «καθαρού οχήματος» που παρατίθεται στο άρθρο 4 σημείο 4 στοιχείο β) της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1161,

²⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1161 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την τροποποίηση της οδηγίας 2009/33/ΕΚ σχετικά με την προώθηση καθαρών και ενεργειακάς αποδοτικών οχημάτων οδικών μεταφορών (ΕΕ L 188 της 12.7.2019, σ. 116).

²¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1242 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, σχετικά με τον καθορισμό προτύπων επιδόσεων για τις εκπομπές CO₂ των νέων βαρέων επαγγελματικών οχημάτων και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 595/2009 και (ΕΕ) 2018/956 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 96/53/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 198 της 25.7.2019, σ. 202).

- από την 1η Ιανουαρίου 2026: στον ορισμό του «βαρέος επαγγελματικού οχήματος μηδενικών εκπομπών» που παρατίθεται στο άρθρο 4 σημείο 5 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1161.
- γ) όχημα της κατηγορίας L (δίκυκλα ή τρίκυκλα οχήματα ή τετράκυκλα) με εκπομπές CO₂ απόληξης εξαγωγής ίσες με 0 g CO₂ e/km, υπολογιζόμενες σύμφωνα με τη δοκιμή εκπομπών που καθορίζεται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 168/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²².
- δ) σκάφος εσωτερικής ναυσιπλοΐας για επιβατικές ή εμπορευματικές μεταφορές με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής)· ή έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025:
  - (i) σκάφος εσωτερικής ναυσιπλοΐας για εμπορευματικές μεταφορές με άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής) ανά τονοχιλιόμετρο (g CO₂/tkm), υπολογιζόμενες (ή εκτιμώμενες σε περίπτωση νέων σκαφών) με τη χρήση του λειτουργικού δείκτη ενεργειακής απόδοσης²³, οι οποίες είναι κατά 50 % χαμηλότερες από τη μέση τιμή αναφοράς για τις εκπομπές CO₂ που ορίζεται για τα βαρέα επαγγελματικά οχήματα (επιμέρους ομάδα οχημάτων 5-LH) σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1242,
  - (ii) σκάφος εσωτερικής ναυσιπλοΐας για επιβατικές μεταφορές, το οποίο διαθέτει υβριδικό κινητήρα ή κινητήρα διπλού καυσίμου που παράγει τουλάχιστον το 50 % της ενέργειάς του από καύσιμα μηδενικών άμεσων εκπομπών CO₂ (απόληξης εξαγωγής) ή ισχύ από ρευματοδότη για την κανονική λειτουργία του·
- ε) θαλάσσιο και παράκτιο σκάφος για επιβατικές ή εμπορευματικές μεταφορές, σκάφος για λιμενικές εργασίες ή για επικουρικές δραστηριότητες με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής)· ή έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025:
  - (iii) το οποίο διαθέτει υβριδικό κινητήρα ή κινητήρα διπλού καυσίμου που παράγει τουλάχιστον το 25 % της ενέργειάς του από καύσιμα μηδενικών άμεσων εκπομπών CO₂ (απόληξης εξαγωγής) ή ισχύ από ρευματοδότη για την κανονική λειτουργία του στη θάλασσα και στους λιμένες,
  - (iv) έχει επιτύχει τιμή δείκτη σχεδιασμού ενεργειακής απόδοσης (EEDI) κατά 10 % χαμηλότερη από τις απαιτήσεις για τον EEDI που ίσχυαν την

²² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 168/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2013, για την έγκριση και την εποπτεία της αγοράς δίκυκλων ή τρίκυκλων οχημάτων και τετράκυκλων (ΕΕ L 60 της 2.3.2013, σ. 52).

²³ Ο λειτουργικός δείκτης ενεργειακής απόδοσης ορίζεται ως ο λόγος της μάζας εκπομπών CO₂ ανά μονάδα μεταφορικού έργου. Αποτελεί αντιπροσωπευτική τιμή της ενεργειακής απόδοσης της λειτουργίας του πλοίου κατά τη διάρκεια σταθερής περιόδου η οποία αντιπροσωπεύει τις συνολικές εμπορικές δραστηριότητες του πλοίου. Οδηγίες σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού αυτού του δείκτη παρέχονται στο έγγραφο MEPC.1/Circ. 684 του ΔΝΟ.

1η Απριλίου 2022²⁴ και το σκάφος μπορεί να λειτουργεί με καύσιμα μηδενικών άμεσων εκπομπών CO₂ (απόληξης εξαγωγής) ή με καύσιμα από ανανεώσιμες πηγές·

- στ) θαλάσσιο και παράκτιο σκάφος για εμπορευματικές μεταφορές το οποίο χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την παροχή ακτοπλοϊκών υπηρεσιών και υπηρεσιών θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων σχεδιασμένων με σκοπό να καταστήσουν δυνατή τη στροφή των εμπορευματικών μεταφορών που πραγματοποιούνται επί του παρόντος οδικώς προς τις θαλάσσιες μεταφορές, με άμεσες εκπομπές CO₂ (από αγωγό εξαγωγής), υπολογιζόμενες με τη χρήση του δείκτη σχεδιασμού ενεργειακής απόδοσης (EEDI)²⁵ του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΔΝΟ), κατά 50 % χαμηλότερες από τη μέση τιμή αναφοράς για τις εκπομπές CO₂ που ορίζεται για τα βαρέα επαγγελματικά οχήματα (επιμέρους ομάδα οχημάτων 5-LH) σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1242·
- ζ) τροχαίο υλικό με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (από αγωγό εξαγωγής)· ή τροχαίο υλικό με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (από αγωγό εξαγωγής) όταν λειτουργεί πάνω σε τροχιά με την αναγκαία υποδομή, και χρησιμοποιεί συμβατικό κινητήρα, όταν δεν υπάρχει τέτοια υποδομή (διπλού συστήματος)·
- η) αεροσκάφος με πιστοποιημένη τιμή μέτρησης που υπερβαίνει κατά τουλάχιστον 10 % τα πλέον πρόσφατα πρότυπα περιβαλλοντικής προστασίας του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (ΔΟΠΑ) που περιλαμβάνονται στο παράρτημα 16 της σύμβασης του Σικάγου²⁶, συμπεριλαμβανομένων των μετρικών τιμών CO₂ για αεροσκάφος «νέου τύπου», όπως αναφέρεται στο άρθρο 9 σημείο 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1139²⁷· ή εναλλακτικά, εάν αντικαθιστά αεροσκάφος το οποίο υπερβαίνει ήδη τα τελευταία πρότυπα του ΔΟΠΑ για την προστασία του περιβάλλοντος όσον αφορά τον θόρυβο και τις εκπομπές για αεροσκάφη «νέου τύπου», τα οποία περιλαμβάνονται στο παράρτημα 16 της σύμβασης του Σικάγου και όπως αναφέρεται στο άρθρο 9 σημείο 2) του κανονισμού

²⁴ Απαιτήσεις για τον EEDI, όπως συμφωνήθηκαν από την Επιτροπή Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού κατά την εβδομηκοστή τέταρτη σύνοδό της. Για σκάφη που εμπίπτουν στους τύπους πλοίων που ορίζονται στο παράρτημα VI κανονισμός 2 της Σύμβασης MARPOL, αλλά δεν θεωρούνται νέα πλοία βάσει του εν λόγω κανονισμού, μπορεί να παρασχεθεί επιτευχθείσα τιμή EEDI, υπολογισμένη σε εθελοντική βάση σύμφωνα με το παράρτημα VI κεφάλαιο 4 της Σύμβασης MARPOL, και να επαληθευτούν οι υπολογισμοί αυτοί σύμφωνα με το παράρτημα VI κεφάλαιο 2 της Σύμβασης MARPOL.

²⁵ Δείκτης σχεδιασμού ενεργειακής απόδοσης:
<http://www.imo.org/fr/MediaCentre/HotTopics/GHG/Pages/EEDI.aspx>.

²⁶ Σύμβαση για τη Διεθνή Πολιτική Αεροπορία, η οποία υπογράφηκε στο Σικάγο στις 7 Δεκεμβρίου 1944.

²⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1139 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2018, για τη θέσπιση κοινών κανόνων στον τομέα της πολιτικής αεροπορίας και την ίδρυση Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Αεροπορική Ασφάλεια, και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 2111/2005, (ΕΚ) αριθ. 1008/2008, (ΕΕ) αριθ. 996/2010, (ΕΕ) αριθ. 376/2014 και των οδηγιών 2014/30/ΕΕ και 2014/53/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 552/2004 και (ΕΚ) αριθ. 216/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3922/91 του Συμβουλίου.

(ΕΕ) 2018/1139, αεροσκάφος που επιφέρει βελτίωση του επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας κατά τουλάχιστον 10 % σε σύγκριση με το αεροσκάφος που αντικαθίσταται·

- (21) «καθαρός εξοπλισμός εξυπηρέτησης»: καθαρός τερματικός εξοπλισμός και καθαρός εξοπλισμός υπηρεσιών εδάφους·
- (22) «συμπαραγωγή» ή συμπαραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού: όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 30 της οδηγίας (ΕΕ) 2012/27 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁸.
- (23) «μολυσμένος χώρος»: ο χώρος στον οποίο έχει διαπιστωθεί η παρουσία, λόγω ανθρώπινης δραστηριότητας, υλικών ή ουσιών σε επίπεδο που θεωρείται ότι συνιστά σημαντικό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον, λαμβανομένης υπόψη της τρέχουσας και εγκεκριμένης μελλοντικής χρήσης της έκτασης γης·
- (24) «έργο επίδειξης»: έργο το οποίο επιδεικνύει μια τεχνολογία ως πρώτη του είδους της στην Ένωση και αντιπροσωπεύει σημαντική καινοτομία που υπερβαίνει την πλέον πρόσφατη εμπορική τεχνολογία·
- (25) «ψηφιοποίηση»: η υιοθέτηση τεχνολογιών σε ηλεκτρονικές συσκευές και/ή ηλεκτρονικά συστήματα, οι οποίες καθιστούν δυνατή την αύξηση της λειτουργικότητας των προϊόντων, την ανάπτυξη διαδικτυακών υπηρεσιών, τον εκσυγχρονισμό διεργασιών ή τη μετάβαση σε επιχειρηματικά μοντέλα που βασίζονται στην αποδιαμεσολάβηση της παραγωγής αγαθών και της παροχής υπηρεσιών, και τελικά έχουν μετασχηματιστικό αντίκτυπο·
- (26) «διάθεση»: η διάθεση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 19 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁹.
- (27) «διαχειριστής συστήματος διανομής» (ΔΣΔ): ο διαχειριστής συστήματος διανομής όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 29 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου·
- (28) «τηλεθέρμανση» ή «τηλεψύξη»: η τηλεθέρμανση ή η τηλεψύξη όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 19 της οδηγίας 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου·
- (29) «συστήματα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης», που αποτελούνται από εγκαταστάσεις παραγωγής θερμότητας (μονάδες παραγωγής θερμότητας/ψύξης), το δίκτυο αποθήκευσης και διανομής θέρμανσης/ψύξης (τόσο το «πρωτογενές» δίκτυο —ή δίκτυο μεταφοράς— όσο και το «δευτερεύον» δίκτυο αγωγών για την

²⁸ Οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018.

²⁹ Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3).

παροχή θερμότητας στους καταναλωτές). Η αναφορά στην τηλεθέρμανση πρέπει να ερμηνεύεται ως συστήματα τηλεθέρμανσης και/ή τηλεψύξης, ανάλογα με το αν τα δίκτυα παρέχουν θέρμανση ή ψύξη από κοινού ή χωριστά·

- (30) «οικολογική καινοτομία»: όλες οι μορφές καινοτόμων δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων νέων διαδικασιών παραγωγής, νέων προϊόντων ή υπηρεσιών, και νέων μεθόδων διαχείρισης και επιχειρηματικής δραστηριότητας, που έχουν ως αποτέλεσμα ή στόχο τη σημαντική βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος και τη σημαντική μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ρύπανσης. Για τους σκοπούς του παρόντος ορισμού, δεν θεωρούνται καινοτομίες:
- α) δραστηριότητες που οδηγούν μόνο σε ελάχιστονες αλλαγές ή βελτιώσεις στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος·
  - β) η αύξηση της παραγωγικής ικανότητας ή της ικανότητας παροχής υπηρεσιών μέσω της προσθήκης συστημάτων μεταποίησης ή εφοδιαστικής που είναι παρόμοια με αυτά που χρησιμοποιούνται ήδη·
  - γ) οι αλλαγές στις επιχειρηματικές πρακτικές, στην οργάνωση του χώρου εργασίας ή στις εξωτερικές σχέσεις που βασίζονται σε οργανωτικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται ήδη στην επιχείρηση·
  - δ) οι αλλαγές στη στρατηγική της επιχείρησης·
  - ε) οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές·
  - στ) η παύση χρήσης μιας διαδικασίας·
  - ζ) η απλή αναπλήρωση/αντικατάσταση ή επέκταση κεφαλαίου·
  - η) οι αλλαγές που απορρέουν αμιγώς από αλλαγές στις τιμές των συντελεστών, η προσαρμογή στις ανάγκες του χρήστη, οι τακτικές εποχικές και άλλες αλλαγές που οφείλονται στη συγκυρία·
  - θ) η εμπορία νέων ή ουσιωδώς βελτιωμένων προϊόντων·
- (31) «οικοσύστημα»: το οικοσύστημα όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου·
- (32) «ενεργειακή απόδοση»: ο λόγος της εκροής επιδόσεων, υπηρεσιών, αγαθών ή ενέργειας προς την εισροή ενέργειας·
- (33) «ενεργειακά αποδοτικό σύστημα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης»: σύστημα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 41 της οδηγίας 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως

αναφέρεται στο άρθρο 2 σημείο 20 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³⁰.

- (34) «ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές»: η ενέργεια που παράγεται από μονάδες που χρησιμοποιούν μόνο ανανεώσιμες πηγές ενέργειας όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³¹, καθώς και το μερίδιο, ως προς τη θερμογόνο ισχύ, της ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε υβριδικές εγκαταστάσεις, οι οποίες χρησιμοποιούν και συμβατικές πηγές ενέργειας, και περιλαμβάνει την ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές που χρησιμοποιείται για τα συστήματα αποθήκευσης που είναι συνδεδεμένα με τον μετρητή (behind-the-meter) (που εγκαθίστανται από κοινού ή ως πρόσθετο στην εγκατάσταση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας), εξαιρουμένου του ηλεκτρισμού που παράγεται ως αποτέλεσμα των συστημάτων αποθήκευσης·
- (35) «ενεργειακή υποδομή»: κάθε υλικός εξοπλισμός ή εγκατάσταση που βρίσκεται στο έδαφος της Ένωσης ή συνδέει την Ένωση με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες και εμπίπτει στις ακόλουθες κατηγορίες:
- α) όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια:
- (i) συστήματα μεταφοράς και διανομής, όπου «μεταφορά»: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω διασυνδεδεμένου συστήματος υπερυψηλής και υψηλής τάσης με σκοπό την παροχή σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της προμήθειας, και «διανομή»: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω συστημάτων διανομής υψηλής, μεσαίας και χαμηλής τάσης με σκοπό την παράδοσή της σε πελάτες, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της προμήθειας·
  - (ii) κάθε εξοπλισμός ή εγκατάσταση που είναι ουσιώδης για την ορθή, ασφαλή και αποδοτική λειτουργία των συστημάτων που ορίζονται στο σημείο i), συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων προστασίας, παρακολούθησης και ελέγχου σε όλα τα επίπεδα τάσης και τους υποσταθμούς·
  - (iii) «πλήρως ενσωματωμένα στοιχεία δικτύου»: τα πλήρως ενσωματωμένα στοιχεία δικτύου όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 51 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³².

³⁰ Οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018.

³¹ Οδηγία 2018/2001/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

³² Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125).

- (iv) ευφυή δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή συστήματα και δομικά στοιχεία που ενσωματώνουν τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, μέσω επιχειρησιακών ψηφιακών πλατφορμών, συστημάτων ελέγχου και τεχνολογιών αισθητήρων, τόσο σε επίπεδο μεταφοράς όσο και σε επίπεδο διανομής, με στόχο ένα πιο αποδοτικό και ευφύες δίκτυο μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, την αυξημένη δυναμικότητα ενσωμάτωσης νέων μορφών παραγωγής, αποθήκευσης και κατανάλωσης ενέργειας και τη διευκόλυνση νέων επιχειρηματικών μοντέλων και δομών αγοράς·
- (v) υπεράκτια δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή κάθε εξοπλισμός ή εγκατάσταση υποδομής μεταφοράς ή διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, όπως ορίζεται στο σημείο i) ανωτέρω, και έχει διπλή λειτουργικότητα: διασύνδεση και μεταφορά ή διανομή ηλεκτρικής ενέργειας από υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές, από τους υπεράκτιους χώρους παραγωγής σε δύο ή περισσότερες χώρες. Αυτό περιλαμβάνει επίσης οποιονδήποτε παρακείμενο εξοπλισμό ή εγκατάσταση που απαιτείται για την ορθή, ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων προστασίας, παρακολούθησης και ελέγχου, καθώς και των αναγκαίων υποσταθμών, εάν διασφαλίζουν επίσης τη διαλειτουργικότητα των τεχνολογιών και, μεταξύ άλλων, τη συμβατότητα διεπαφών μεταξύ διαφόρων τεχνολογιών·

β) όσον αφορά το φυσικό αέριο:

- (i) αγωγοί μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου, βιοαερίου και ανανεώσιμων αερίων μη βιολογικής προέλευσης που αποτελούν τμήματα ενός δικτύου, πλην των αγωγών υψηλής πίεσης που χρησιμοποιούνται στην ανάντη διανομή φυσικού αερίου·
- (ii) υπόγειοι χώροι αποθήκευσης που είναι συνδεδεμένοι με τους αγωγούς αερίου υψηλής πίεσης που αναφέρονται στο σημείο i)·
- (iii) χώροι παραλαβής, αποθήκευσης και επαναεριοποίησης υγροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ) ή συμπιεσμένου φυσικού αερίου (ΣΦΑ)·
- (iv) κάθε εξοπλισμός ή εγκατάσταση που είναι ουσιώδης για την ορθή, ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος ή για τη δυνατότητα αμφίδρομης ροής, περιλαμβανομένων των σταθμών συμπίεσης·
- (v) ευφυή δίκτυα φυσικού αερίου, δηλαδή οποιοσδήποτε από τους ακόλουθους εξοπλισμούς ή εγκαταστάσεις που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης ανανεώσιμων αερίων και αερίων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών (συμπεριλαμβανομένου του βιομεθανίου ή του υδρογόνου) στο δίκτυο: ψηφιακά συστήματα και δομικά στοιχεία που ενσωματώνουν τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, συστήματα ελέγχου και τεχνολογίες αισθητήρων για να καταστούν δυνατά η διαδραστική και ευφυής παρακολούθηση, η μέτρηση, ο ποιοτικός έλεγχος και η διαχείριση της παραγωγής, της

μεταφοράς, της διανομής και της κατανάλωσης αερίου εντός ενός δικτύου αερίου. Επιπλέον, τα ευφυή δίκτυα μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν εξοπλισμό που επιτρέπει αντίστροφες ροές από το επίπεδο διανομής στο επίπεδο μεταφοράς και τις σχετικές απαραίτητες αναβαθμίσεις στο υφιστάμενο δίκτυο.

γ) όσον αφορά το υδρογόνο:

- (i) αγωγοί μεταφοράς, για τη μεταφορά υδρογόνου υπό υψηλή πίεση, καθώς και αγωγοί διανομής για την τοπική διανομή υδρογόνου, που παρέχουν πρόσβαση σε πολλούς χρήστες του δικτύου σε διαφανή και αμερόληπτη βάση.
- (ii) υπόγειες εγκαταστάσεις αποθήκευσης που είναι συνδεδεμένες με τους αγωγούς μεταφοράς ή διανομής υδρογόνου υψηλής πίεσης του σημείου i).
- (iii) εγκαταστάσεις κατανόμης, παραλαβής, αποθήκευσης και επαναεριοποίησης ή αποσυμπίεσης υδρογόνου ή υδρογόνου ενσωματωμένου σε άλλες χημικές ουσίες με στόχο την έγχυση του υδρογόνου στο δίκτυο.
- (iv) κάθε εξοπλισμός ή εγκατάσταση που είναι ουσιώδης για την ορθή, ασφαλή και αποδοτική λειτουργία του συστήματος υδρογόνου ή για τη δυνατότητα αμφίδρομης ροής, περιλαμβανομένων των σταθμών συμπίεσης.

Οποιοδήποτε από τα στοιχεία ενεργητικού που απαριθμούνται στα σημεία i), ii), iii) και iv) μπορεί να είναι νεόδμητο στοιχείο ή στοιχείο που έχει μετατραπεί από φυσικό αέριο για το υδρογόνο («αναπροσαρμοσμένο»), ή συνδυασμός των δύο.

Τα στοιχεία ενεργητικού που απαριθμούνται στα σημεία i), ii), iii) και iv), τα οποία υπόκεινται σε πρόσβαση τρίτων, χαρακτηρίζονται ως ενεργειακή υποδομή.

δ) όσον αφορά το διοξείδιο του άνθρακα:

- (i) αγωγοί, πλην όσων αποτελούν τμήμα του ανάντη δικτύου αγωγών, που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά διοξειδίου του άνθρακα που προέρχεται από περισσότερες από μία πηγές, δηλαδή βιομηχανικές εγκαταστάσεις (συμπεριλαμβανομένων των σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας) που παράγουν αέριο διοξείδιο του άνθρακα από καύσεις ή άλλες χημικές αντιδράσεις στις οποίες συμμετέχουν ενώσεις που περιέχουν ορυκτό ή μη ορυκτό άνθρακα, με στόχο τη μόνιμη γεωλογική αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σύμφωνα με την οδηγία 2009/31/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

Συμβουλίου³³ ή με στόχο τη χρήση του διοξειδίου του άνθρακα ως υλικού τροφοδοσίας ή τη βελτίωση των αποδόσεων των βιολογικών διαδικασιών·

- (ii) εγκαταστάσεις υγροποίησης και ενδιάμεσης αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα με στόχο τη μεταγενέστερη μεταφορά του·
- (iii) υποδομές εντός γεωλογικού σχηματισμού που χρησιμοποιούνται για τη μόνιμη γεωλογική αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα δυνάμει του άρθρου 3 της οδηγίας 2009/31/ΕΚ και οι συναφείς επιφανειακές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις έγχυσης·
- (iv) κάθε εξοπλισμός ή εγκατάσταση που είναι ουσιώδης για την ορθή, ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία του εν λόγω συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων προστασίας, παρακολούθησης και ελέγχου.

Τα στοιχεία ενεργητικού που απαριθμούνται στα σημεία i), ii) iii) και iv), τα οποία υπόκεινται σε πρόσβαση τρίτων, χαρακτηρίζονται ως ενεργειακή υποδομή.

- ε) υποδομή που χρησιμοποιείται για τη μεταφορά ή διανομή θερμότητας/ατμού/ψύξης από πολλούς παραγωγούς/χρήστες, με βάση τη χρήση θερμότητας/ατμού μηδενικών/χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ή απορριπτόμενης θερμότητας από βιομηχανικές εφαρμογές·
- στ) έργα κοινού ενδιαφέροντος, ή έργα αμοιβαίου ενδιαφέροντος, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και στο άρθρο 170 της ΣΛΕΕ³⁴.
- ζ) άλλες κατηγορίες υποδομών, οι οποίες αφορούν υποδομές που καθιστούν δυνατή τη φυσική ή ασύρματη σύνδεση ενέργειας μηδενικών/χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών μεταξύ παραγωγών και χρηστών από πολλαπλά σημεία πρόσβασης και εξόδου και είναι ανοικτές στην πρόσβαση τρίτων που δεν ανήκουν στον ιδιοκτήτη/διαχειριστή της υποδομής·

Τα στοιχεία ενεργητικού που απαριθμούνται στα στοιχεία α) έως ζ), τα οποία έχουν κατασκευαστεί για έναν χρήστη ή για μικρή ομάδα εκ των προτέρων καθορισμένων χρηστών και είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους («ειδική υποδομή») δεν χαρακτηρίζονται ως ενεργειακή υποδομή.

³³ Οδηγία 2009/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2000/60/ΕΚ, 2001/80/ΕΚ, 2004/35/ΕΚ, 2006/12/ΕΚ και 2008/1/ΕΚ, και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 114).

³⁴ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2013, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1364/2006/ΕΚ και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 713/2009, (ΕΚ) αριθ. 714/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 (ΕΕ L 115 της 25.4.2013, σ. 39).

- (36) «ενεργειακή απόδοση»: η ενεργειακή απόδοση κτιρίου όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 4 της οδηγίας 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³⁵.
- (37) «εξοικονόμηση ενέργειας»: η εξοικονόμηση ενέργειας όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 5 της οδηγίας 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³⁶.
- (38) «προστασία του περιβάλλοντος»: κάθε δράση που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση ή την πρόληψη της ρύπανσης ή άλλης ζημίας στο φυσικό περιβάλλον, στα οικοσυστήματα ή στους φυσικούς πόρους από ανθρώπινες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένου του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής, της μείωσης του κινδύνου ζημίας αυτού του είδους, της προστασίας και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας ή της αποδοτικότερης χρήσης των φυσικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την εξοικονόμηση ενέργειας και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και άλλων τεχνικών για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και άλλων ρύπων, καθώς και της μετάβασης σε μοντέλα κυκλικής οικονομίας για τη μείωση της χρήσης πρωτογενών υλικών και την αύξηση της απόδοσης. Καλύπτει επίσης δράσεις που ενισχύουν την προσαρμοστική ικανότητα και ελαχιστοποιούν την τρωτότητα στις κλιματικές επιπτώσεις.
- (39) «περιβαλλοντικός φόρος»: ο φόρος του οποίου η ειδική φορολογική βάση έχει σαφώς αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή στόχος του οποίου είναι η φορολόγηση ορισμένων δραστηριοτήτων, αγαθών ή υπηρεσιών, ώστε να μπορεί να περιλαμβάνεται το σχετικό περιβαλλοντικό κόστος στην τιμή τους και/ή ώστε οι παραγωγοί και οι καταναλωτές να προσανατολίζονται σε δραστηριότητες που σέβονται περισσότερο το περιβάλλον.
- (40) «επάρκεια πόρων»: το επίπεδο δυναμικότητας παραγωγής το οποίο θεωρείται επαρκές για την κάλυψη των επιπέδων ζήτησης στο κράτος μέλος σε οποιαδήποτε περίοδο, με βάση τη χρήση συμβατικού στατιστικού δείκτη που χρησιμοποιείται από οργανισμούς τους οποίους τα ενωσιακά θεσμικά όργανα αναγνωρίζουν ως έχοντες ουσιώδη ρόλο στη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, για παράδειγμα το ευρωπαϊκό δίκτυο διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΔΔΣΜ-ΗΕ).
- (41) «παραγωγός»: μια επιχείρηση που παράγει ηλεκτρική ενέργεια για εμπορικούς σκοπούς.
- (42) «συμπαγωγή υψηλής απόδοσης»: η συμπαγωγή υψηλής απόδοσης όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 34 της οδηγίας 2012/27/ΕΕ.

³⁵ Οδηγία 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΕΕ L 153 της 18.6.2010, σ. 13).

³⁶ Οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 1).

- (43) «αποκλίσεις»: οι αποκλίσεις μεταξύ της παραγωγής, της κατανάλωσης και των εμπορικών συναλλαγών ενός συμβαλλόμενου μέρους με ευθύνη εξισορρόπησης εντός συγκεκριμένης περιόδου εξισορρόπησης αποκλίσεων·
- (44) «εξισορρόπηση αποκλίσεων»: μηχανισμός οικονομικής εκκαθάρισης που αποσκοπεί στην ανάκτηση του κόστους της εξισορρόπησης που εφαρμόζεται στις αποκλίσεις των συμβαλλόμενων μερών με ευθύνη εξισορρόπησης·
- (45) «περίοδος εκκαθάρισης αποκλίσεων»: η περίοδος εκκαθάρισης αποκλίσεων όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 15 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943·
- (46) «μεμονωμένη ενίσχυση»: ενίσχυση ad hoc και ενίσχυση η οποία χορηγείται με βάση καθεστώς ενισχύσεων αλλά πρέπει να κοινοποιηθεί·
- (47) «καθεστώς διακοψιμότητας»: μέτρο για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια που αποσκοπεί στη διασφάλιση σταθερής συχνότητας στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας ή στην αντιμετώπιση βραχυπρόθεσμων προβλημάτων ασφάλειας του εφοδιασμού, μεταξύ άλλων με διακοπή του φορτίου·
- (48) «λύση που βασίζεται στη φύση»: δράση για την προστασία, τη βιώσιμη διαχείριση και την αποκατάσταση φυσικών ή τροποποιημένων οικοσυστημάτων, η οποία αντιμετωπίζει με αποτελεσματικό και προσαρμοστικό τρόπο τις κοινωνικές προκλήσεις, παρέχοντας ταυτόχρονα οφέλη για την ευημερία του ανθρώπου και τη βιοποικιλότητα·
- (49) «εφεδρεία δικτύου»: μέτρο για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια που αποσκοπεί στην αντιστάθμιση συστημικής και μακροπρόθεσμης ανεπάρκειας του δικτύου μεταφοράς ή διανομής ηλεκτρικής ενέργειας·
- (50) «ρύπος»: ο ρύπος όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 10 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου·
- (51) «ρυπαίνων»: εκείνος που προκαλεί άμεσα ή έμμεσα ζημιές στο περιβάλλον ή δημιουργεί συνθήκες που προκαλούν τις ζημιές αυτές³⁷·
- (52) «ρύπανση»: η ρύπανση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 2 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ³⁸·
- (53) «αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”»: η αρχή σύμφωνα με την οποία οι δαπάνες για μέτρα καταπολέμησης της ρύπανσης πρέπει να καταλογίζονται στον ρυπαίνοντα που την προκαλεί·

---

³⁷ Σύσταση του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1975, περί καταλογισμού του κόστους και παρέμβασης των δημόσιων αρχών στον τομέα του περιβάλλοντος (ΕΕ L 194 της 25.7.1975, σ. 1).

³⁸ Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

- (54) «προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση»: η προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 16 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ·
- (55) «υποδομή επαναφόρτισης»: σταθερή ή κινητή υποδομή που τροφοδοτεί οχήματα μεταφορών ή καθαρό εξοπλισμό υπηρεσιών με ηλεκτρική ενέργεια·
- (56) «ανάκτηση»: η ανάκτηση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 15 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ·
- (57) «ανακύκλωση»: η ανακύκλωση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 17 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ·
- (58) «έργο αναφοράς»: παράδειγμα έργου το οποίο είναι αντιπροσωπευτικό του μέσου έργου σε μια κατηγορία επιλέξιμων δικαιούχων για καθεστώς ενισχύσεων·
- (59) «υποδομή ανεφοδιασμού»: σταθερή ή κινητή υποδομή που καθιστά δυνατό τον ανεφοδιασμό καθαρών οχημάτων μεταφορών ή οχημάτων μεταφορών μηδενικών εκπομπών ή καθαρού εξοπλισμού υπηρεσιών με εναλλακτικά καύσιμα που αναφέρονται στα άρθρα 5 και 6 της οδηγίας 2014/94/ΕΕ·
- (60) «αποκατάσταση»: δράσεις διαχείρισης που αποσκοπούν στην αποκατάσταση ενός επιπέδου λειτουργίας του οικοσυστήματος σε υποβαθμισμένες ζώνες, όπου ανανεώνεται ο στόχος και η συνεχής παροχή υπηρεσιών οικοσυστήματος και όχι η βιοποικιλότητα και η ακεραιότητα ενός χαρακτηρισμένου φυσικού ή ημιφυσικού οικοσυστήματος αναφοράς·
- (61) «εξυγίανση»: δραστηριότητα διαχείρισης, όπως η απομάκρυνση ή η αποτοξικοποίηση των επιμολυντών ή των πλεοναζουσών θρεπτικών ουσιών από το έδαφος και το νερό, η οποία αποσκοπεί στην εξάλειψη των πηγών υποβάθμισης·
- (62) «ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές»: η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμη ενέργεια όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001·
- (63) «αέρια καύσιμα μεταφορών μη βιολογικής προέλευσης από ανανεώσιμες πηγές»: αέρια καύσιμα μεταφορών μη βιολογικής προέλευσης από ανανεώσιμες πηγές όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 36 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001·
- (64) «αποδοτική χρήση των πόρων»: η μείωση της ποσότητας των απαιτούμενων εισροών για την παραγωγή μιας μονάδας εκροών ή η αντικατάσταση των πρωτογενών εισροών με δευτερογενείς εισροές·
- (65) «αποκατάσταση»: η διαδικασία υποβοήθησης της ανάκαμψης ενός οικοσυστήματος ως μέσου διατήρησης της βιοποικιλότητας και της ανθεκτικότητας του οικοσυστήματος. Η αποκατάσταση των οικοσυστημάτων περιλαμβάνει μέτρα που λαμβάνονται για τη βελτίωση της κατάστασης ενός οικοσυστήματος και την ανασύσταση ή αποκατάσταση ενός οικοσυστήματος σε περίπτωση απώλειας της εν λόγω κατάστασης·

- (66) «επαναχρησιμοποίηση»: η επαναχρησιμοποίηση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 13 της οδηγίας 2008/98/EK·
- (67) «μικρομεσαία επιχείρηση» (ΜΜΕ): επιχείρηση που πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων³⁹.
- (68) «μικρή επιχείρηση μεσαίας κεφαλαιοποίησης»: επιχείρηση που δεν είναι ΜΜΕ, της οποίας ο αριθμός των υπαλλήλων δεν υπερβαίνει τους 499, κατόπιν υπολογισμού σύμφωνα με τα άρθρα 3 έως 6 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής⁴⁰, και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 100 εκατ. EUR ή ο ετήσιος ισολογισμός δεν υπερβαίνει τα 86 εκατ. EUR. Περισσότερες οντότητες θα θεωρούνται ως μία επιχείρηση εάν πληρούνται οποιαδήποτε από τις προϋποθέσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 3 σημείο 3 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014·
- (69) «ευφυής ετοιμότητα»: η ικανότητα των κτιρίων ή των κτιριακών μονάδων να προσαρμόζουν τη λειτουργία τους στις ανάγκες του χρήστη, συμπεριλαμβανομένης της βελτιστοποίησης της ενεργειακής απόδοσης και της συνολικής απόδοσης, και να προσαρμόζουν τη λειτουργία τους ανάλογα με τα σήματα του δικτύου·
- (70) «τυποποιημένες ευθύνες εξισορρόπησης»: ευθύνες εξισορρόπησης που δεν εισάγουν διακρίσεις σε τεχνολογίες οι οποίες δεν απαλλάσσουν από την ευθύνη κανέναν παραγωγό όπως ορίζεται στο άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943·
- (71) «έναρξη των εργασιών»: η πρώτη σταθερή δέσμευση (για παράδειγμα, όσον αφορά την παραγγελία εξοπλισμού ή την έναρξη κατασκευής) που καθιστά την επένδυση μη αναστρέψιμη. Η αγορά γηπέδων και οι προπαρασκευαστικές εργασίες, όπως η απόκτηση αδειών και η διενέργεια προκαταρκτικών μελετών σκοπιμότητας, δεν θεωρούνται έναρξη εργασιών. Για τις εξαγορές, ως «έναρξη των εργασιών» νοείται η στιγμή απόκτησης των στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται άμεσα με την αποκτηθείσα εγκατάσταση·
- (72) «στρατηγικό απόθεμα»: μέτρο για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, στο πλαίσιο του οποίου η δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής, όπως η παραγωγή, η αποθήκευση ή η απόκριση ζήτησης, διατηρείται εκτός της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και κατανέμεται μόνο σε ειδικές περιστάσεις·
- (73) «συνολικό κόστος κυριότητας»: το συνολικό κόστος αγοράς και ιδιοκτησίας ενός οχήματος καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για την απόκτηση ή τη χρηματοδοτική μίσθωση του οχήματος, του κόστους καυσίμων, του κόστους συντήρησης και επισκευής, του κόστους ασφάλισης, του κόστους χρηματοδότησης και των φόρων·

³⁹ Σύσταση της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

⁴⁰ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

- (74) «διαχειριστής συστήματος μεταφοράς» (ΔΣΜ): ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 35 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου·
- (75) «όχημα μεταφορών»: οποιοδήποτε από τα ακόλουθα:
- α) οδικό όχημα της κατηγορίας M1, M2, N1, M3, N2, N3 ή L·
  - β) σκάφος εσωτερικής ναυσιπλοΐας ή θαλάσσιο και παράκτιο σκάφος για επιβατικές ή εμπορευματικές μεταφορές·
  - γ) τροχαίο υλικό· ή
  - δ) αεροσκάφος·
- (76) «επεξεργασία»: επεξεργασία όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 14 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ·
- (77) «ελάχιστο φορολογικό επίπεδο της ΕΕ»: το ελάχιστο επίπεδο φορολογίας που προβλέπεται στην ενωσιακή νομοθεσία. Όσον αφορά τα ενεργειακά προϊόντα και την ηλεκτρική ενέργεια, το ελάχιστο επίπεδο φορολογίας που καθορίζεται στο παράρτημα I της οδηγίας 2003/96/ΕΚ του Συμβουλίου⁴¹.
- (78) «ενωσιακό πρότυπο»:
- α) υποχρεωτικό ενωσιακό πρότυπο που καθορίζει τα επίπεδα που πρέπει να επιτευχθούν από περιβαλλοντική άποψη από μεμονωμένες επιχειρήσεις, εξαιρουμένων των προτύπων ή των στόχων που καθορίζονται σε ενωσιακό επίπεδο και έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα για τα κράτη μέλη αλλά όχι για τις μεμονωμένες επιχειρήσεις·
  - β) η υποχρέωση που προβλέπει η οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴² για τη χρησιμοποίηση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών (ΒΔΤ) και τη διασφάλιση ότι τα επίπεδα εκπομπών ρύπων δεν είναι υψηλότερα από αυτά που θα σημειώνονταν με την εφαρμογή των ΒΔΤ· για περιπτώσεις στις οποίες τα επίπεδα εκπομπών που συνδέονται με τις ΒΔΤ καθορίστηκαν σύμφωνα με εκτελεστικές πράξεις που εγκρίθηκαν δυνάμει της οδηγίας 2010/75/ΕΕ, τα εν λόγω επίπεδα είναι εφαρμοστέα για τους σκοπούς του παρόντος εγγράφου· σε περιπτώσεις στις οποίες τα εν λόγω επίπεδα εκφράζονται ως φάσμα, θα είναι εφαρμοστέο το όριο όπου επιτυγχάνεται πρώτα η ΒΔΤ·
- (79) «απόβλητα»: τα απόβλητα όπως ορίζονται στο άρθρο 3 σημείο 1 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ·

⁴¹ Οδηγία 2003/96/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με την αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου φορολογίας των ενεργειακών προϊόντων και της ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 283 της 31.10.2003, σ. 51).

⁴² Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

(80) «όχημα μεταφορών μηδενικών εκπομπών»:

- α) όχημα της κατηγορίας M1, M2 ή N1 με μηδενικές εκπομπές στην έξοδο της εξάτμισης, όπως καθορίζεται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1151 της Επιτροπής⁴³.
- β) όχημα της κατηγορίας M3, N2 ή N3 που ανταποκρίνεται στον ορισμό του «βαρέος επαγγελματικού οχήματος μηδενικών εκπομπών» που παρατίθεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1242 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴⁴.
- γ) όχημα της κατηγορίας L, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 168/2013 και περιλαμβάνει δίκυκλα ή τρίκυκλα οχήματα ή τετράκυκλα, με εκπομπές CO₂ απόληξης εξαγωγής ίσες με 0 g CO₂ e/km, υπολογιζόμενες σύμφωνα με τη δοκιμή εκπομπών που καθορίζεται στον εν λόγω κανονισμό·
- δ) σκάφος εσωτερικής ναυσιπλοΐας ή θαλάσσιο και παράκτιο σκάφος για επιβατικές ή εμπορευματικές μεταφορές με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής)·
- ε) τροχαίο υλικό με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής)·
- στ) αεροσκάφος με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής)·

3. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Γ) ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

- 19. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν τα κριτήρια συμβατότητας των μέτρων ενίσχυσης για τους στόχους στους τομείς της προστασίας του κλίματος και του περιβάλλοντος και στον τομέα της ενέργειας βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, τα οποία υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- 20. Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, η Επιτροπή δύναται να θεωρήσει ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά οι κρατικές ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων εντός της Ένωσης (θετική προϋπόθεση), εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των

⁴³ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1151 της Επιτροπής, της 1ης Ιουνίου 2017, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 715/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά την έγκριση τύπου μηχανοκινήτων οχημάτων όσον αφορά εκπομπές από ελαφρά επιβατηγά και εμπορικά οχήματα (Euro 5 και Euro 6) και σχετικά με την πρόσβαση σε πληροφορίες επισκευής και συντήρησης οχημάτων, για την τροποποίηση της οδηγίας 2007/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 692/2008 της Επιτροπής και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1230/2012 της Επιτροπής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 692/2008 της Επιτροπής (ΕΕ L 175 της 7.7.2017, σ. 1).

⁴⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1242 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, σχετικά με τον καθορισμό προτύπων επιδόσεων για τις εκπομπές CO₂ των νέων βαρέων επαγγελματικών οχημάτων και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 595/2009 και (ΕΕ) 2018/956 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 96/53/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 198 της 25.7.2019, σ. 202).

συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον (αρνητική προϋπόθεση).

21. Όσον αφορά τις ενισχύσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 20, η Επιτροπή θα αξιολογήσει κατά πόσον μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά αναλύοντας τις ακόλουθες πτυχές:

α) Όσον αφορά την πρώτη (θετική) προϋπόθεση, **οι ενισχύσεις στους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας προωθούν την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας:**

- (i) προσδιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας που προωθεί το μέτρο, των θετικών του επιπτώσεων για την κοινωνία γενικότερα και, κατά περίπτωση, της σημασίας του για συγκεκριμένες πολιτικές της Ένωσης (βλ. τμήμα 3.1.1)·
- (ii) χαρακτήρας κινήτρου της ενίσχυσης (βλ. τμήμα 3.1.2)· και
- (iii) απουσία παραβίασης οποιασδήποτε σχετικής διάταξης του δικαίου της Ένωσης (βλ. τμήμα 3.1.3).

β) Όσον αφορά τη δεύτερη (αρνητική) προϋπόθεση, **οι ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια δεν αλλοιώνουν αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον:**

- (i) ανάγκη κρατικής παρέμβασης (βλ. τμήμα 3.2.1.1)·
- (ii) καταλληλότητα της ενίσχυσης (βλ. τμήμα 3.2.1.2)·
- (iii) αναλογικότητα της ενίσχυσης (περιορισμός της ενίσχυσης στα ελάχιστα αναγκαία για την επίτευξη του στόχου της), συμπεριλαμβανομένης της σόρευσης (βλ. τμήμα 3.2.1.3)·
- (iv) διαφάνεια της ενίσχυσης (βλ. τμήμα 3.2.1.4 κατωτέρω)·
- (v) αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων της ενίσχυσης στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές (βλ. τμήμα 3.2.2 κατωτέρω)· και
- (vi) στάθμιση των θετικών και των αρνητικών επιπτώσεων της ενίσχυσης (βλ. τμήμα 3.3).

3.1 Θετική προϋπόθεση: η ενίσχυση πρέπει να προωθεί την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας

3.1.1 *Προσδιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας που προωθείται με το μέτρο, των θετικών του επιπτώσεων για την κοινωνία γενικότερα και, κατά περίπτωση, της σημασίας της για συγκεκριμένες πολιτικές της Ένωσης*

22. Κατά την κοινοποίηση των ενισχύσεων, τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίζουν τις οικονομικές δραστηριότητες που θα προωθηθούν ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο υποστηρίζεται η ανάπτυξη των εν λόγω δραστηριοτήτων.
23. Οι ενισχύσεις για την πρόληψη ή τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων στο κλίμα ή στο περιβάλλον μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων αυξάνοντας τη βιωσιμότητα της σχετικής οικονομικής δραστηριότητας. Οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να διασφαλίσουν τη συνέχιση της δραστηριότητας στο μέλλον χωρίς την πρόκληση απαράδεκτης περιβαλλοντικής ζημίας και στηρίζοντας τη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών (με την υποστήριξη της λεγόμενης «πράσινης οικονομίας»).
24. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να περιγράφουν αν και πώς η ενίσχυση θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ενωσιακής πολιτικής για το κλίμα, της περιβαλλοντικής πολιτικής και της ενεργειακής πολιτικής και, ειδικότερα, τα αναμενόμενα οφέλη της ενίσχυσης όσον αφορά την ουσιαστική συμβολή της στην προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένου του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής, ή στην αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

3.1.2 Χαρακτήρας κινήτρου

25. Μια ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί ότι προωθεί μια οικονομική δραστηριότητα μόνο εάν έχει χαρακτήρα κινήτρου. Δημιουργία κινήτρου υφίσταται όταν η ενίσχυση ωθεί τον δικαιούχο να αλλάξει τη συμπεριφορά του, να ασκήσει πρόσθετη οικονομική δραστηριότητα ή πιο φιλική προς το περιβάλλον οικονομική δραστηριότητα, την οποία δεν θα ασκούσε χωρίς την ενίσχυση ή θα ασκούσε με περιορισμένο ή διαφορετικό τρόπο.
26. Οι ενισχύσεις δεν πρέπει να επιδοτούν το κόστος μιας δραστηριότητας με το οποίο θα επιβαρυνθεί ούτως ή άλλως ο δικαιούχος της ενίσχυσης και δεν πρέπει να αντισταθμίζουν τον συνήθη επιχειρηματικό κίνδυνο μιας οικονομικής δραστηριότητας⁴⁵.
27. Η απόδειξη του χαρακτήρα κινήτρου συνεπάγεται τον προσδιορισμό του πραγματικού σεναρίου και του πιθανού σεναρίου αντιπαραδείγματος εάν δεν υπήρχε ενίσχυση. Η Επιτροπή θα εξετάσει το ζήτημα αυτό με βάση τον ποσοτικό προσδιορισμό που αναφέρεται στο τμήμα 3.2.1.3.

---

⁴⁵ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουνίου 2013, *HGA κ.λπ. κατά Επιτροπής*, C-630/11 P έως C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, σκέψη 104.

28. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση δεν λειτουργεί ως κίνητρο για τον δικαιούχο σε περιπτώσεις στις οποίες η έναρξη των εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα έλαβε χώρα πριν ο δικαιούχος υποβάλει γραπτή αίτηση ενίσχυσης στις εθνικές αρχές. Στις περιπτώσεις στις οποίες ο δικαιούχος έχει ήδη ξεκινήσει την υλοποίηση έργου πριν από την υποβολή της αίτησης ενίσχυσης, οποιαδήποτε χορηγηθείσα ενίσχυση που αφορά το συγκεκριμένο έργο δεν θα θεωρείται, καταρχήν, συμβατή με την εσωτερική αγορά.
29. Η αίτηση ενίσχυσης μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως, για παράδειγμα, προσφορά στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών. Κάθε αίτηση πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον το όνομα του αιτούντος, περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένης της σχετικής τοποθεσίας, και το ποσό της ενίσχυσης που είναι αναγκαία για την υλοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας.
30. Σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις, η ενίσχυση μπορεί να έχει χαρακτήρα κινήτρου ακόμη και για έργα που ξεκίνησαν πριν από την αίτηση ενίσχυσης. Ειδικότερα, η ενίσχυση θεωρείται ότι έχει χαρακτήρα κινήτρου στις ακόλουθες περιπτώσεις:
- α) όταν η ενίσχυση χορηγείται αυτομάτως σύμφωνα με αντικειμενικά και αμερόληπτα κριτήρια και χωρίς περαιτέρω άσκηση διακριτικής ευχέρειας από το κράτος μέλος και το μέτρο έχει εγκριθεί και τεθεί σε ισχύ πριν από την έναρξη των εργασιών για το ενισχυόμενο σχέδιο ή δραστηριότητα, εκτός από την περίπτωση διάδοχων φορολογικών καθεστώτων, όπου η δραστηριότητα καλυπτόταν ήδη από τα προηγούμενα καθεστώτα με μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων·
  - β) όταν οι εθνικές αρχές έχουν δημοσιεύσει, πριν από την έναρξη των εργασιών, ανακοίνωση σχετικά με την πρόθεσή τους να θεσπίσουν το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης, υπό την προϋπόθεση της έγκρισης του μέτρου από την Επιτροπή, όπως απαιτείται σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Η εν λόγω ανακοίνωση πρέπει να είναι διαθέσιμη σε δημόσιο ιστότοπο ή σε άλλα δημοσίως προσβάσιμα μέσα με συγκριτικά ευρεία και εύκολη πρόσβαση και να αναφέρει σαφώς το είδος των έργων που το κράτος μέλος προτείνει να είναι επιλέξιμα, καθώς και τη χρονική στιγμή από την οποία το κράτος μέλος προτίθεται να θεωρήσει τα εν λόγω έργα επιλέξιμα. Η προτεινόμενη επιλεξιμότητα δεν πρέπει να περιορίζεται αδικαιολόγητα. Ο δικαιούχος πρέπει να έχει ενημερώσει τη χορηγούσα αρχή πριν από την έναρξη των εργασιών ότι το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης θεωρήθηκε προϋπόθεση για τις επενδυτικές αποφάσεις που έχουν ληφθεί. Όταν το κράτος μέλος στηρίζεται σε μια τέτοια ανακοίνωση για να αποδείξει τον χαρακτήρα κινήτρου, οφείλει να παράσχει, στο πλαίσιο της κοινοποίησης κρατικής ενίσχυσης, αντίγραφο της ανακοίνωσης και σύνδεσμο προς τον ιστότοπο στον οποίο δημοσιεύτηκε ή αντίστοιχη απόδειξη της διαθεσιμότητάς της στο κοινό·
  - γ) προκειμένου για ενισχύσεις λειτουργίας που χορηγούνται σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις φιλικής προς το περιβάλλον παραγωγής, όπου δεν υπάρχει «έναρξη των εργασιών» διότι δεν υπάρχουν σημαντικές νέες επενδύσεις. Στις περιπτώσεις αυτές, ο χαρακτήρας κινήτρου μπορεί να αποδειχθεί με αλλαγή στη λειτουργία της εγκατάστασης με φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο και όχι με

εναλλακτικό φθηνότερο τρόπο λειτουργίας που είναι λιγότερο φιλικός προς το περιβάλλον.

31. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται αποκλειστικά και μόνο για την κάλυψη του κόστους προσαρμογής στα πρότυπα της Ένωσης δεν έχουν, καταρχήν, χαρακτήρα κινήτρου. Κατά γενικό κανόνα, μόνο οι ενισχύσεις που υπερβαίνουν τα πρότυπα της Ένωσης μπορούν να έχουν χαρακτήρα κινήτρου. Ωστόσο, σε περιπτώσεις στις οποίες το σχετικό ενωσιακό πρότυπο έχει ήδη εγκριθεί αλλά δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ, η ενίσχυση μπορεί να έχει χαρακτήρα κινήτρου εάν παρέχει κίνητρα για την υλοποίηση της επένδυσης πριν από την έναρξη ισχύος του προτύπου (βλ. τμήμα 4.2.3 και τμήμα 4.5.3).

3.1.3 Απουσία παραβίασης οποιασδήποτε σχετικής διάταξης του δικαίου της Ένωσης

32. Εάν η υποστηριζόμενη δραστηριότητα ή το μέτρο ενίσχυσης ή οι όροι που συνδέονται με αυτό (συμπεριλαμβανομένου τρόπου χρηματοδότησης όταν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του) συνεπάγεται παράβαση της νομοθεσίας της ΕΕ, η ενίσχυση δεν μπορεί να κηρυχθεί συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά. Αυτό μπορεί να συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν η ενίσχυση υπόκειται σε ρήτρες που διέπουν άμεσα ή έμμεσα την προέλευση των προϊόντων ή του εξοπλισμού, όπως απαιτήσεις για τον δικαιούχο να αγοράζει προϊόντα εγχώριας παραγωγής.

3.2 Αρνητική προϋπόθεση: το μέτρο ενίσχυσης δεν πρέπει να αλλοιώνει αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον

3.2.1 Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

3.2.1.1 Αναγκαιότητα της ενίσχυσης

33. Το προτεινόμενο μέτρο κρατικής ενίσχυσης πρέπει να στοχεύει σε καταστάσεις στις οποίες η ενίσχυση μπορεί να επιφέρει ουσιαστική ανάπτυξη, την οποία δεν μπορεί να επιτύχει από μόνη της η αγορά, επανορθώνοντας, για παράδειγμα, ανεπάρκειες της αγοράς σε σχέση με τα έργα ή τις δραστηριότητες για τα οποία ή για τις οποίες χορηγείται η ενίσχυση. Ενώ είναι γενικά αποδεκτό ότι οι ανταγωνιστικές αγορές τείνουν να παράγουν αποδοτικά αποτελέσματα όσον αφορά την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων, τις τιμές, τις εκροές και τη χρήση των πόρων, η δημόσια παρέμβαση με τη μορφή κρατικών ενισχύσεων μπορεί, σε περίπτωση ανεπαρκειών της αγοράς, να βελτιώσει την αποτελεσματική λειτουργία των αγορών και, ως εκ τούτου, να συμβάλει στην ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας στον βαθμό που η αγορά από μόνη της αδυνατεί να επιτύχει αποδοτικό αποτέλεσμα. Το κράτος μέλος θα πρέπει να εντοπίζει τις ανεπάρκειες της αγοράς που δεν επιτρέπουν την επίτευξη επαρκούς επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος ή την εδραίωση μιας αποδοτικής εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Οι κύριες ανεπάρκειες της αγοράς που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια, οι οποίες μπορούν να παρεμποδίσουν την επίτευξη βέλτιστων αποτελεσμάτων και να οδηγήσουν σε ανεπαρκές αποτέλεσμα, είναι οι εξής:

- α) Αρνητικές εξωτερικότητες: αποτελούν τη συνηθέστερη αιτία για τη λήψη μέτρων ενίσχυσης στον τομέα του περιβάλλοντος και προκύπτουν όταν η ρύπανση δεν τιμολογείται επαρκώς, δηλαδή η οικεία επιχείρηση δεν αναλαμβάνει το πλήρες

κόστος της ρύπανσης. Στην περίπτωση αυτή, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται με γνώμονα το συμφέρον τους ενδέχεται να μην έχουν επαρκή κίνητρα ώστε να λαμβάνουν υπόψη τους τις αρνητικές εξωτερικότητες που προκύπτουν από την οικονομική τους δραστηριότητα, ούτε όταν επιλέγουν μια συγκεκριμένη τεχνολογία ούτε όταν αποφασίζουν για το επίπεδο παραγωγής. Με άλλα λόγια, το κόστος που βαρύνει την επιχείρηση δεν αντικατοπτρίζει πλήρως το κόστος με το οποίο επιβαρύνονται οι καταναλωτές και η κοινωνία γενικότερα. Ως εκ τούτου, οι επιχειρήσεις τυπικά δεν έχουν επαρκή κίνητρα ώστε να μειώσουν τη ρύπανση που προκαλούν ή να λάβουν μεμονωμένα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος.

- β) Θετικές εξωτερικότητες: οι θετικές εξωτερικότητες ήτοι το γεγονός ότι άλλοι συμμετέχοντες στην αγορά εκτός του επενδυτή θα αποκομίσουν μέρος των οφελών που αποφέρει μια επένδυση, θα έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των επενδύσεων από την πλευρά των επιχειρήσεων. Θετικές εξωτερικότητες ενδέχεται να σημειωθούν, για παράδειγμα, σε περιπτώσεις επενδύσεων σε οικολογική καινοτομία, σε σταθερότητα του συστήματος, σε νέες και καινοτόμους τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και σε καινοτόμα μέτρα ανταπόκρισης στη ζήτηση ή στην περίπτωση ενεργειακών υποδομών ή μέτρων για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια που ωφελούν πολλά κράτη μέλη ή μεγαλύτερο αριθμό καταναλωτών.
- γ) Ασύμμετρη πληροφόρηση: η εν λόγω πληροφόρηση προκύπτει κατά κανόνα σε αγορές όπου υπάρχει απόκλιση μεταξύ των πληροφοριών που διατίθενται στη μία πλευρά της αγοράς και των πληροφοριών που διατίθενται στην άλλη πλευρά της αγοράς. Μια τέτοια κατάσταση θα μπορούσε, για παράδειγμα, να προκύψει όταν εξωτερικοί χρηματοοικονομικοί επενδυτές δεν διαθέτουν επαρκή πληροφόρηση όσον αφορά την πιθανή απόδοση και τους ενδεχόμενους κινδύνους ενός έργου. Μπορεί επίσης να προκύψει σε διασυνοριακή συνεργασία για υποδομές όταν το ένα από τα μέρη μειονεκτεί ως προς την πληροφόρηση σε σχέση με το άλλο μέρος. Παρά το γεγονός ότι ο κίνδυνος ή η αβεβαιότητα δεν οδηγούν από μόνα τους στη δημιουργία ανεπαρκειών της αγοράς, το πρόβλημα της ασύμμετρης πληροφόρησης συνδέεται με τον βαθμό του κινδύνου ή της αβεβαιότητας. Αμφότερες οι εξωτερικότητες τείνουν να είναι υψηλότερες για τις επενδύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος με μεγαλύτερη συνήθως περίοδο απόσβεσης, στοιχείο που ενισχύει την εστίαση σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα που θα μπορούσε να επιδεινωθεί από τους όρους χρηματοδότησης για επενδύσεις αυτού του είδους, ιδίως για τις ΜΜΕ.
- δ) Ανεπάρκειες στον συντονισμό: οι εν λόγω ανεπάρκειες ενδέχεται να παρεμποδίζουν την ανάπτυξη ενός έργου ή τον αποτελεσματικό του σχεδιασμό λόγω των αποκλινόντων συμφερόντων και κινήτρων των επενδυτών —πρόκειται για τον λεγόμενο «διχασμό κινήτρων»—, του κόστους της σύναψης σύμβασης ή των συμφωνιών ασφάλισης αστικής ευθύνης, της αβεβαιότητας σχετικά με το αποτέλεσμα της συνεργασίας και τα αποτελέσματα του δικτύου, για παράδειγμα, αδιάλειπτη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτές οι ανεπάρκειες στον συντονισμό μπορούν να προκύψουν, για παράδειγμα, στη σχέση μεταξύ του ιδιοκτήτη και του ενοίκου ενός κτιρίου σχετικά με τις λύσεις ενεργειακής απόδοσης. Ανεπάρκειες στον συντονισμό ενδέχεται να επιδεινώνονται περαιτέρω από προβλήματα πληροφόρησης, ιδίως από προβλήματα που συνδέονται με την ασύμμετρη

πληροφόρηση. Ανεπάρκειες στον συντονισμό μπορούν επίσης να προκληθούν από την ανάγκη να επιτευχθεί κρίσιμη μάζα προκειμένου να καταστεί εμπορικά ελκυστική η έναρξη υλοποίησης ενός έργου, πράγμα που μπορεί να αποτελεί ιδιαίτερος συναφή πτυχή στα έργα (διασυνοριακών) υποδομών.

34. Απλώς και μόνο η ύπαρξη ανεπαρκειών της αγοράς σε ένα δεδομένο πλαίσιο δεν επαρκεί για να αποδειχθεί η αναγκαιότητα κρατικής παρέμβασης. Ενδέχεται να έχουν τεθεί ήδη σε εφαρμογή άλλες πολιτικές και μέτρα με σκοπό την αντιμετώπιση ορισμένων από τις ανεπάρκειες της αγοράς που έχουν εντοπιστεί. Στα μέτρα ή τις πολιτικές αυτές περιλαμβάνονται η τομεακή ρύθμιση, τα υποχρεωτικά ενωσιακά πρότυπα για τη ρύπανση, οι υποχρεώσεις του προμηθευτή, οι μηχανισμοί τιμολόγησης, όπως το ενωσιακό σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) και οι φόροι ανθρακούχων εκπομπών. Πρόσθετα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των κρατικών ενισχύσεων, μπορούν να λαμβάνονται μόνο με στόχο την αντιμετώπιση εναπομενουσών ανεπαρκειών της αγοράς, δηλαδή ανεπαρκειών της αγοράς που δεν αντιμετωπίζονται με τις εν λόγω άλλες πολιτικές και μέτρα. Είναι επίσης σημαντικό να καταδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο η κρατική ενίσχυση ενισχύει τις άλλες πολιτικές και τα μέτρα που εφαρμόζονται για την αποκατάσταση των ίδιων ανεπαρκειών της αγοράς. Συνεπώς, τα επιχειρήματα για την αναγκαιότητα της κρατικής ενίσχυσης είναι αδύναμα εάν η ενίσχυση αντιβαίνει σε άλλες πολιτικές που αποσκοπούν στην αποκατάσταση των ίδιων ανεπαρκειών της αγοράς. Ως εκ τούτου, το κράτος μέλος θα πρέπει επίσης να προσδιορίζει τυχόν υφιστάμενες πολιτικές και μέτρα που στοχεύουν ήδη στις κανονιστικές ανεπάρκειες ή ανεπάρκειες της αγοράς που έχουν εντοπιστεί.
35. Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι η ενίσχυση είναι αναγκαία εάν το κράτος μέλος καταδείξει ότι στοχεύει αποτελεσματικά στις εναπομένουσες ανεπάρκειες της αγοράς, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τυχόν άλλες πολιτικές και μέτρα που εφαρμόζονται ήδη για την αντιμετώπιση ορισμένων από τις ανεπάρκειες της αγοράς που έχουν εντοπιστεί.
36. Στην περίπτωση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για έργα ή δραστηριότητες που, σε σχέση με το τεχνολογικό περιεχόμενο, επίπεδο κινδύνου και μέγεθός τους, είναι παρόμοια με αυτά που εκτελούνται ήδη στην Ένωση υπό όρους της αγοράς, η Επιτροπή υποθέτει καταρχήν ότι δεν υπάρχουν ανεπάρκειες της αγοράς και απαιτεί περαιτέρω σχετικές αποδείξεις και αιτιολόγηση της αναγκαιότητας της κρατικής ενίσχυσης.
37. Για την απόδειξη της αναγκαιότητας της ενίσχυσης, το κράτος μέλος πρέπει να καταδείξει ότι το έργο ή, στην περίπτωση καθεστώτων ενισχύσεων, το έργο αναφοράς δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί χωρίς την ενίσχυση. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει το στοιχείο αυτό με βάση τον ποσοτικό προσδιορισμό που αναφέρεται στο τμήμα 3.2.1.3 ή ειδική τεκμηριωμένη ανάλυση που υποβάλλει το κράτος μέλος και καταδεικνύει την αναγκαιότητα της ενίσχυσης.

3.2.1.2 Καταλληλότητα

38. Το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης πρέπει να αποτελεί κατάλληλο μέσο πολιτικής για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου της ενίσχυσης, δηλαδή δεν πρέπει να υπάρχει καταλληλότερη και λιγότερο στρεβλωτική πολιτική και μέσο ενίσχυσης που να μπορεί να επιτύχει το ίδιο αποτέλεσμα.

3.2.1.2.1 Καταλληλότητα έναντι εναλλακτικών μέσων πολιτικής

39. Οι κρατικές ενισχύσεις δεν είναι το μοναδικό μέσο πολιτικής που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη για την προώθηση αυξημένων επιπέδων προστασίας του περιβάλλοντος ή για τη διασφάλιση μιας αποδοτικής εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Ενδέχεται να υπάρχουν άλλα, καταλληλότερα μέσα, όπως μέσα που βασίζονται στην αγορά ή μέτρα από την πλευρά της ζήτησης που περιλαμβάνουν κανονιστικές ρυθμίσεις, δημόσιες συμβάσεις ή τυποποίηση, καθώς και αύξηση της χρηματοδότησης δημόσιων υποδομών και γενικά φορολογικά μέτρα. Ήπια μέσα, όπως τα προαιρετικά οικολογικά σήματα και η διάδοση τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον, μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη υψηλότερου επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος⁴⁶.
40. Τα διάφορα μέτρα που αποσκοπούν στην αποκατάσταση της ίδιας ανεπάρκειας της αγοράς ενδέχεται να έρχονται σε αντίθεση μεταξύ τους. Τούτο συμβαίνει στις περιπτώσεις όπου ένας αποτελεσματικός μηχανισμός που βασίζεται στην αγορά έχει τεθεί σε εφαρμογή προκειμένου να αντιμετωπιστεί συγκεκριμένα το πρόβλημα των εξωτερικότητων, όπως, για παράδειγμα, το ΣΕΔΕ της ΕΕ. Ένα πρόσθετο μέτρο στήριξης για την αντιμετώπιση της ίδιας ανεπάρκειας της αγοράς ενέχει τον κίνδυνο να υπονομεύσει την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού που βασίζεται στην αγορά. Επομένως, όταν ένα καθεστώς ενισχύσεων αποσκοπεί στην αντιμετώπιση εναπομενουσών ανεπαρκειών της αγοράς, το καθεστώς ενισχύσεων πρέπει να σχεδιάζεται κατά τρόπο ώστε να μην υπονομεύεται η αποτελεσματικότητα του μηχανισμού που βασίζεται στην αγορά.
41. Η τήρηση της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» μέσω της περιβαλλοντικής νομοθεσίας αποσκοπεί στην επανόρθωση της ανεπάρκειας της αγοράς που συνδέεται με τις αρνητικές εξωτερικότητες. Κατά συνέπεια, οι κρατικές ενισχύσεις δεν συνιστούν κατάλληλο μέσο και δεν είναι δυνατή η χορήγησή τους εφόσον υπάρχει η πιθανότητα ο δικαιούχος της ενίσχυσης να θεωρηθεί ότι υπέχει ευθύνη για ρύπανση δυνάμει της ισχύουσας ενωσιακής ή εθνικής νομοθεσίας.

3.2.1.2.2 Καταλληλότητα έναντι εναλλακτικών μέσων ενισχύσεων

42. Οι κρατικές ενισχύσεις στους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας μπορούν να χορηγούνται με διάφορες μορφές. Ωστόσο, το κράτος μέλος θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή που είναι πιθανόν να προκαλέσει τις λιγότερες στρεβλώσεις των συναλλαγών και του ανταγωνισμού.

⁴⁶ Η χρήση περιβαλλοντικών σημάτων και ισχυρισμών σε προϊόντα μπορεί να συνιστά ένα άλλο μέσο το οποίο επιτρέπει σε καταναλωτές/χρήστες να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις για αγορά και το οποίο αυξάνει τη ζήτηση φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων. Όταν είναι ορθά σχεδιασμένα, αναγνωρισμένα, κατανοητά, αξιόπιστα και θεωρούμενα ως συναφή από τους καταναλωτές, τα ισχυρά περιβαλλοντικά σήματα και οι αληθινοί περιβαλλοντικοί ισχυρισμοί μπορούν να αποτελέσουν ισχυρό εργαλείο για την καθοδήγηση και τη διαμόρφωση (καταναλωτικής) συμπεριφοράς για φιλικότερες προς το περιβάλλον επιλογές. Η χρησιμοποίηση ενός αξιόπιστου καθεστώτος σήμανσης/πιστοποίησης με σαφή κριτήρια το οποίο υπόκειται σε εξωτερικό έλεγχο (τρίτων) θα καταστεί ένας από τους αποτελεσματικότερους τρόπους ώστε οι επιχειρήσεις να καταδεικνύουν σε καταναλωτές και ενδιαφερόμενους φορείς ότι πληρούν υψηλά περιβαλλοντικά πρότυπα. Υπό αυτό το πρίσμα, η Επιτροπή δεν περιλαμβάνει στο πεδίο εφαρμογής των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών ειδικούς κανόνες σχετικά με ενισχύσεις για τον σχεδιασμό και την παραγωγή φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων.

43. Στο πλαίσιο αυτό, το κράτος μέλος οφείλει να αποδείξει γιατί άλλες δυνητικά λιγότερο στρεβλωτικές μορφές ενίσχυσεων είναι λιγότερο κατάλληλες, όπως: επιστρεπτές προκαταβολές σε σύγκριση με τις άμεσες επιχορηγήσεις· πιστώσεις φόρου σε σύγκριση με μειώσεις φόρου· ή μορφές ενίσχυσης που βασίζονται σε χρηματοδοτικά μέσα, όπως χρεωστικά μέσα σε σύγκριση με μετοχικό κεφάλαιο, συμπεριλαμβανομένων (για παράδειγμα) χαμηλότοκων δανείων ή επιδοτήσεων επιτοκίου, κρατικών εγγυήσεων ή εναλλακτικής παροχής χρηματοδότησης με ευνοϊκούς όρους.
44. Η επιλογή του μέσου ενίσχυσης πρέπει να είναι συναφής με την ανεπάρκεια της αγοράς την οποία το μέτρο ενίσχυσης αποσκοπεί να αντιμετωπίσει. Όταν υπάρχει αβεβαιότητα ως προς τα πραγματικά έσοδα, για παράδειγμα στην περίπτωση των μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας, οι επιστρεπτές προκαταβολές ενδέχεται να συνιστούν το κατάλληλο μέσο.
45. Το κράτος μέλος πρέπει να καταδείξει ότι η ενίσχυση και ο σχεδιασμός της είναι κατάλληλα για την επίτευξη του στόχου του μέτρου στο οποίο στοχεύει η ενίσχυση.

3.2.1.3 Αναλογικότητα

46. Η ενίσχυση θεωρείται ότι είναι αναλογική εάν το ποσό της ενίσχυσης ανά δικαιούχο περιορίζεται στα ελάχιστα αναγκαία για την υλοποίηση της ενισχυόμενης δραστηριότητας ή του ενισχυόμενου έργου.
47. Ως γενική αρχή, η ενίσχυση θα θεωρείται ότι περιορίζεται στα ελάχιστα αναγκαία για την διενέργεια της ενισχυόμενης δραστηριότητας ή του ενισχυόμενου έργου, εάν η ενίσχυση αντιστοιχεί στις καθαρές πρόσθετες δαπάνες (έλλειμμα χρηματοδότησης) που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου του μέτρου ενίσχυσης, σε σύγκριση με το σενάριο αντιπαραδείγματος εάν δεν υπήρχε ενίσχυση. Οι καθαρές πρόσθετες δαπάνες προκύπτουν από τη διαφορά μεταξύ των οικονομικών εσόδων και των δαπανών (συμπεριλαμβανομένης της επένδυσης και της λειτουργίας) του ενισχυόμενου έργου και των αντίστοιχων παραμέτρων του εναλλακτικού έργου το οποίο θα υλοποιούσε με αξιόπιστο τρόπο ο δικαιούχος ελλείψει ενίσχυσης.
48. Δεν θα απαιτείται λεπτομερής αξιολόγηση των καθαρών πρόσθετων δαπανών εάν τα ποσά της ενίσχυσης καθορίζονται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, διότι η διαδικασία αυτή παρέχει αξιόπιστη εκτίμηση της ελάχιστης ενίσχυσης που απαιτείται από τους δυνητικούς δικαιούχους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η αναλογικότητα της ενίσχυσης διασφαλίζεται εάν πληρούνται τα ακόλουθα κριτήρια:
- α) η διαδικασία υποβολής προσφορών είναι ανταγωνιστική, και συγκεκριμένα: είναι ανοικτή, σαφής, διαφανής και αμερόληπτη, βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια, καθορίζεται εκ των προτέρων σύμφωνα με τον στόχο του μέτρου και ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο στρατηγικής υποβολής προσφορών·

- β) τα κριτήρια δημοσιεύονται εγκαίρως πριν από την προθεσμία υποβολής των αιτήσεων, ώστε να είναι δυνατός ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός⁴⁷.
  - γ) ο προϋπολογισμός ή ο όγκος που αφορά τη διαδικασία υποβολής προσφορών αποτελεί δεσμευτικό περιορισμό υπό την έννοια ότι είναι δυνατόν να μη λάβουν ενίσχυση όλοι οι υποψήφιοι·
  - δ) ο αναμενόμενος αριθμός προσφερόντων επαρκεί για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού· ο σχεδιασμός των διαδικασιών υποβολής προσφορών με χαμηλό αριθμό συμμετοχών κατά τη διάρκεια της εφαρμογής ενός καθεστώτος διορθώνεται ώστε να αποκατασταθεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στις μεταγενέστερες διαδικασίες υποβολής προσφορών ή το συντομότερο δυνατόν·
  - ε) οι εκ των υστέρων προσαρμογές στο αποτέλεσμα της διαδικασίας υποβολής προσφορών (όπως οι μεταγενέστερες διαπραγματεύσεις για τα αποτελέσματα των προσφορών ή τον καθορισμό των ποσών) αποφεύγονται, δεδομένου ότι ενδέχεται να υπονομεύσουν την αποδοτικότητα του αποτελέσματος της διαδικασίας.
49. Τα κριτήρια επιλογής στην ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών θα πρέπει, κατά γενικό κανόνα, να βασίζονται στο ποσό της ενίσχυσης που ζητεί ο αιτών, το οποίο συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με τη συμβολή στην επίτευξη του στόχου του μέτρου (π.χ. όσον αφορά τη μονάδα προστασίας του περιβάλλοντος ή τη μονάδα ενέργειας). Σε ελάχιστες εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να είναι σκόπιμο να συμπεριληφθούν και άλλα κριτήρια επιλογής που δεν σχετίζονται με τις τιμές (π.χ. πρόσθετα περιβαλλοντικά, τεχνολογικά ή κοινωνικά κριτήρια). Στις περιπτώσεις αυτές, τα εν λόγω άλλα κριτήρια δεν πρέπει να αντιστοιχούν σε ποσοστό άνω του 25 % της στάθμισης όλων των κριτηρίων επιλογής. Το κράτος μέλος πρέπει να αιτιολογεί την προτεινόμενη προσέγγιση και να διασφαλίζει ότι είναι κατάλληλη για τον επιδιωκόμενο στόχο.
50. Όταν η ενίσχυση δεν χορηγείται στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, οι καθαρές πρόσθετες δαπάνες πρέπει να προσδιορίζονται συγκρίνοντας την κερδοφορία του πραγματικού σεναρίου με το σενάριο αντιπαραδείγματος. Για τον προσδιορισμό του ελλείμματος χρηματοδότησης σε τέτοιες περιπτώσεις, το κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει ποσοτικό προσδιορισμό, για το πραγματικό σενάριο και ένα αξιόπιστο σενάριο αντιπαραδείγματος, όλων των κύριων δαπανών και εσόδων, του εκτιμώμενου μέσου σταθμισμένου κόστους κεφαλαίου (ΜΣΚΚ) των δικαιούχων για την προεξόφληση μελλοντικών ταμειακών ροών, καθώς και της καθαρής παρούσας αξίας (ΚΠΑ) για το πραγματικό σενάριο και για το σενάριο αντιπαραδείγματος, κατά τη διάρκεια ζωής του έργου. Το κράτος μέλος πρέπει να αιτιολογεί τις παραδοχές που χρησιμοποιούνται για κάθε πτυχή του ποσοτικού προσδιορισμού και να εξηγεί και να αιτιολογεί τυχόν εφαρμοζόμενες μεθοδολογίες. Οι τυπικές καθαρές πρόσθετες δαπάνες μπορούν να εκτιμηθούν ως διαφορά μεταξύ της ΚΠΑ για το πραγματικό σενάριο και για το σενάριο αντιπαραδείγματος κατά τη διάρκεια ζωής του έργου αναφοράς. Για τις

⁴⁷ Συνήθως αρκούν έξι εβδομάδες. Για ιδιαίτερα πολύπλοκες ή καινοτόμες διαδικασίες, ενδέχεται να απαιτείται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Σε αιτιολογημένες περιπτώσεις, για παράδειγμα, με απλές ή τακτικές/επαναλαμβανόμενες διαδικασίες, μπορεί να ενδείκνυται μικρότερη διάρκεια.

περιπτώσεις μεμονωμένων ενισχύσεων, οι υπολογισμοί αυτοί πρέπει να παρουσιάζονται στο επίπεδο του λεπτομερούς επιχειρηματικού σχεδίου του έργου, καθώς και για τα καθεστώτα ενισχύσεων βάσει ενός ή περισσότερων έργων αναφοράς.

51. Σενάριο αντιπαραδείγματος μπορεί να προκύψει ορισμένες φορές, σε περίπτωση που ο δικαιούχος δεν ασκεί δραστηριότητα ή δεν υλοποιεί επένδυση ή συνεχίζει τις δραστηριότητές του χωρίς αλλαγές. Όταν υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι αυτό είναι το πιθανότερο σενάριο αντιπαραδείγματος, οι καθαρές πρόσθετες δαπάνες μπορούν να υπολογιστούν κατά προσέγγιση με βάση την αρνητική ΚΠΑ του έργου στο πλαίσιο του πραγματικού σεναρίου χωρίς ενίσχυση κατά τη διάρκεια ζωής του έργου (με την παραδοχή, εμμέσως, ότι η ΚΠΑ του σεναρίου αντιπαραδείγματος είναι μηδενική). Ειδικότερα, αυτό μπορεί να ισχύει για τα έργα υποδομής.
52. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να είναι δύσκολο να προσδιοριστούν πλήρως τα οφέλη και το κόστος για τον δικαιούχο και, συνεπώς, να προσδιοριστεί ποσοτικά η ΚΠΑ στο πραγματικό σενάριο και στο σενάριο αντιπαραδείγματος. Στις περιπτώσεις αυτές μπορούν να εφαρμοστούν εναλλακτικές προσεγγίσεις, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στο κεφάλαιο 4 για συγκεκριμένα είδη ενισχύσεων, π.χ. με την παροχή της δυνατότητας χορήγησης ενίσχυσης μόνο για περιορισμένο ποσό των επιλέξιμων δαπανών, δηλαδή με εντάσεις ενίσχυσης.
53. Όταν δεν χρησιμοποιείται ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών και οι μελλοντικές εξελίξεις όσον αφορά τις δαπάνες και τα έσοδα παισιώνονται από υψηλό βαθμό αβεβαιότητας και υπάρχει έντονη ασυμμετρία πληροφόρησης, μπορεί να ζητηθεί από το κράτος μέλος να θεσπίσει μοντέλα αντιστάθμισης που δεν είναι εξ ολοκλήρου εκ των προτέρων μοντέλα. Αντιθέτως, τα εν λόγω μοντέλα αποτελούν συνδυασμό εκ των προτέρων και εκ των υστέρων μηχανισμών ανάκτησης ή εισάγουν μηχανισμούς παρακολούθησης των δαπανών, διατηρώντας ταυτόχρονα τα κίνητρα για τους δικαιούχους ώστε να ελαχιστοποιούν τις δαπάνες τους και να αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους κατά τρόπο αποδοτικό με την πάροδο του χρόνου.

3.2.1.3.1 Σώρευση

54. Ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται ταυτόχρονα στο πλαίσιο διαφόρων καθεστώτων ενισχύσεων ή να σωρεύονται με ad hoc ή ήσσονος σημασίας ενισχύσεις σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, υπό τον όρο ότι το συνολικό ποσό της ενίσχυσης για τη δραστηριότητα ή το έργο δεν οδηγεί σε υπεραντιστάθμιση ούτε υπερβαίνει το μέγιστο ποσό της ενίσχυσης που επιτρέπεται βάσει των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών. Εάν το κράτος μέλος επιτρέπει τη σωρευση ενίσχυσης στο πλαίσιο ενός μέτρου με ενίσχυση στο πλαίσιο άλλων μέτρων, πρέπει να προσδιορίζει, για κάθε μέτρο, τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις προϋποθέσεις της παρούσας παραγράφου.
55. Η ενωσιακή χρηματοδότηση υπό κεντρική διαχείριση που δεν βρίσκεται άμεσα ή έμμεσα οποία υπό τον έλεγχο του κράτους μέλους δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Όταν η εν λόγω ενωσιακή χρηματοδότηση συνδυάζεται με κρατική ενίσχυση, πρέπει να διασφαλίζεται ότι το συνολικό ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που χορηγείται σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες δεν οδηγεί σε υπεραντιστάθμιση.

3.2.1.4 Διαφάνεια

56. Για τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων με τη διασφάλιση της πρόσβασης των ανταγωνιστών σε σχετικές πληροφορίες για τις υποστηριζόμενες δραστηριότητες, το οικείο κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει τη δημοσίευση, στην εφαρμογή Transparency Award Module⁴⁸ της Επιτροπής ή σε εμπεριστατωμένο ιστότοπο για τις κρατικές ενισχύσεις, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, όσον αφορά τα εξής:
- α) το πλήρες κείμενο του εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων ή της απόφασης χορήγησης μεμονωμένης ενίσχυσης και τις σχετικές διατάξεις εφαρμογής, ή σχετικό σύνδεσμο·
  - β) πληροφορίες για κάθε μεμονωμένη ενίσχυση που χορηγήθηκε ad hoc ή στο πλαίσιο εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων βάσει των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών και υπερβαίνει τα 100 000 EUR.
57. Τα κράτη μέλη πρέπει να οργανώνουν τους εμπεριστατωμένους ιστοτόπους τους για τις κρατικές ενισχύσεις, στους οποίους δημοσιεύονται οι πληροφορίες που απαιτούνται βάσει της παρούσας παραγράφου κατά τρόπο που καθιστά δυνατή την εύκολη πρόσβαση σε αυτές. Οι πληροφορίες πρέπει να δημοσιεύονται σε κοινόχρηστο μορφότυπο δεδομένων λογιστικού φύλλου που επιτρέπει την αναζήτηση, την εξαγωγή, την τηλεφόρτωση και την εύκολη δημοσίευση στο διαδίκτυο, για παράδειγμα σε μορφότυπο CSV ή XML. Το ευρύ κοινό πρέπει να έχει πρόσβαση στον ιστότοπο χωρίς περιορισμούς. Δεν απαιτείται προηγούμενη εγγραφή χρήστη για την πρόσβαση στον ιστότοπο.
58. Όσον αφορά τα καθεστάτα με μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 56 στοιχείο θ θα θεωρείται ότι πληρούνται εάν τα κράτη μέλη δημοσιεύουν τις απαιτούμενες πληροφορίες για τα ποσά των μεμονωμένων ενισχύσεων με βάση τις ακόλουθες κλίμακες (σε εκατ. EUR):
- 0,1-0,5·
  - 0,5-1·
  - 1-2·
  - 2-5·
  - 5-10·
  - 10-30·
  - 30-60·
  - 60-100·
  - 100-250·
  - 250 και άνω.

---

⁴⁸ Δημόσια αναζήτηση στη βάση δεδομένων «Διαφάνεια των Κρατικών Ενισχύσεων», η οποία είναι διαθέσιμη στον ακόλουθο ιστότοπο:
<https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=el>

59. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 56 στοιχείο 0 δημοσιεύονται εντός 6 μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης ή, για ενισχύσεις με μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, εντός ενός έτους από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής φορολογικής δήλωσης⁴⁹. Σε περίπτωση παράνομης αλλά συμβατής ενίσχυσης, το κράτος μέλος θα πρέπει να διασφαλίζει τη δημοσίευση αυτών των πληροφοριών εκ των υστέρων, εντός έξι μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης της Επιτροπής με την οποία η ενίσχυση κηρύχθηκε συμβατή. Για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις βάσει της Συνθήκης, οι πληροφορίες πρέπει να είναι διαθέσιμες για τουλάχιστον 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.
60. Η Επιτροπή θα δημοσιεύει στον ιστότοπό της σύνδεσμο προς τους ιστοτόπους για τις κρατικές ενισχύσεις που αναφέρεται στην παράγραφο 57.

3.2.2 Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

61. Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, η Επιτροπή δύναται να κηρύξει συμβατή μια ενίσχυση για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, αλλά μόνον «εφόσον δεν αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον».
62. Η εφαρμογή αυτής της αρνητικής προϋπόθεσης απαιτεί, πρώτον, εκτίμηση των στρεβλωτικών επιπτώσεων της εν λόγω ενίσχυσης στους όρους των συναλλαγών. Από την ίδια τη φύση του, κάθε μέτρο ενίσχυσης θα προκαλέσει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και θα έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, δεδομένου ότι ενισχύει την ανταγωνιστική θέση των δικαιούχων, ακόμη και αν το μέτρο ενίσχυσης είναι αναγκαίο, κατάλληλο, αναλογικό και διαφανές.
63. Οι ενισχύσεις για περιβαλλοντικούς σκοπούς θα τείνουν, από τη φύση τους, να ευνοούν φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και τεχνολογίες σε βάρος άλλων, περισσότερο ρυπογόνων προϊόντων και τεχνολογιών και αυτή η επίπτωση των ενισχύσεων δεν θα θεωρείται, καταρχήν, ως αδικαιολόγητη στρέβλωση του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι αντιμετωπίζει ανεπάρκειες της αγοράς που καθιστούν την ενίσχυση αναγκαία. Επιπλέον, η στήριξη φιλικών προς το κλίμα προϊόντων και τεχνολογιών συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του ευρωπαϊκού νόμου για το κλίμα με ορίζοντα το 2030 και το 2050. Επομένως, για τα μέτρα στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, η Επιτροπή θα εξετάζει ειδικότερα τις στρεβλωτικές επιπτώσεις στους ανταγωνιστές που επίσης δραστηριοποιούνται σε μια φιλική προς το περιβάλλον βάση, ακόμη και χωρίς τη λήψη ενισχύσεων.
64. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα καθεστώτα που είναι ανοικτά σε ευρύτερο φάσμα δυνητικών δικαιούχων έχουν πιο περιορισμένες στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό απ' ό,τι η στήριξη που στοχεύει μόνο σε περιορισμένο αριθμό συγκεκριμένων δικαιούχων, ιδίως όταν το πεδίο εφαρμογής του μέτρου ενίσχυσης περιλαμβάνει όλους τους ανταγωνιστές που επιθυμούν να παράσχουν την ίδια υπηρεσία, προϊόν ή όφελος.

---

⁴⁹ Εάν δεν υφίσταται τυπική απαίτηση για την υποβολή ετήσιας δήλωσης, η 31η Δεκεμβρίου του έτους για το οποίο χορηγήθηκε η ενίσχυση θα θεωρείται η ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης για σκοπούς κωδικοποίησης.

65. Οι κρατικές ενισχύσεις για περιβαλλοντικούς και ενεργειακούς στόχους ενδέχεται να έχουν ως ανεπιθύμητο αποτέλεσμα την υπονόμηση των ανταμοιβών της αγοράς στους πλέον αποδοτικούς και καινοτόμους παραγωγούς, καθώς και των κινήτρων για τους λιγότερο αποδοτικούς παραγωγούς που αποσκοπούν στη βελτίωση, την αναδιάρθρωση ή την έξοδο από την αγορά. Η κατάσταση αυτή μπορεί επίσης να οδηγήσει σε αναποτελεσματικούς φραγμούς στην είσοδο πιο αποδοτικών ή καινοτόμων δυνητικών ανταγωνιστών. Μακροπρόθεσμα, οι στρεβλώσεις αυτές ενδέχεται να παρεμποδίσουν την καινοτομία, την αποδοτικότητα και την υιοθέτηση καθαρότερων τεχνολογιών. Οι εν λόγω στρεβλωτικές επιπτώσεις μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικές όταν η ενίσχυση χορηγείται για έργα που παρέχουν περιορισμένο μεταβατικό όφελος αλλά αποκλείουν καθαρότερες τεχνολογίες σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, συμπεριλαμβανομένων των απαιτούμενων τεχνολογιών για την επίτευξη των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων για το κλίμα που κατοχυρώνονται στον ευρωπαϊκό νόμο για το κλίμα. Αυτό μπορεί, για παράδειγμα, να ισχύει για τη στήριξη ορισμένων δραστηριοτήτων οι οποίες χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα που παρέχουν άμεση μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, αλλά οδηγούν μακροπρόθεσμα σε βραδύτερους ρυθμούς μείωσης των εκπομπών. Με την προϋπόθεση ότι όλες οι άλλες παράμετροι είναι ίδιες, όσο πλησιέστερη είναι η ενισχυόμενη επένδυση στην αντίστοιχη ημερομηνία-στόχο τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα τα μεταβατικά οφέλη της να αντισταθμιστούν από τα πιθανά αντικίνητρα για καθαρότερες τεχνολογίες. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη αυτές τις πιθανές βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές κατά την αξιολόγησή της.
66. Οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να έχουν στρεβλωτικές επιπτώσεις όσον αφορά την αύξηση ή τη διατήρηση της σημαντικής ισχύος του δικαιούχου στην αγορά. Ακόμη και όταν οι ενισχύσεις δεν συμβάλλουν άμεσα στην αύξηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά, μπορεί να το πράξουν έμμεσα, με την αποθάρρυνση της επέκτασης των υφιστάμενων ανταγωνιστών ή με τη δημιουργία κινήτρων για την έξοδό τους ή την αποθάρρυνση της εισόδου νέων ανταγωνιστών. Αυτό πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, ιδίως όταν το μέτρο στήριξης απευθύνεται σε περιορισμένο αριθμό συγκεκριμένων δικαιούχων ή σε περίπτωση που οι κατεστημένοι φορείς απέκτησαν ισχύ στην αγορά πριν από την ελευθέρωση της αγοράς, όπως συμβαίνει, για παράδειγμα, ορισμένες φορές στις αγορές ενέργειας. Το στοιχείο αυτό είναι επίσης σημαντικό για τις ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών σε αναδυόμενες αγορές, σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος ένας παράγοντας με ισχυρή θέση στην αγορά να επιτύχει τις περισσότερες προσφορές και να εμποδίσει σημαντικές νέες εισόδους.
67. Εκτός από στρεβλώσεις στις αγορές προϊόντων, οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να έχουν επιπτώσεις στις συναλλαγές και στην επιλογή τοποθεσίας. Οι εν λόγω στρεβλώσεις μπορεί να προκύψουν σε επίπεδο κρατών μελών, είτε όταν οι επιχειρήσεις ανταγωνίζονται σε διασυνοριακό επίπεδο είτε όταν εξετάζουν διαφορετικούς τύπους για την πραγματοποίηση επενδύσεων. Οι ενισχύσεις που αποσκοπούν στη διατήρηση της οικονομικής δραστηριότητας σε μία περιοχή ή στην απομάκρυνσή της από άλλες περιοχές εντός της εσωτερικής αγοράς ενδέχεται να μετατοπίζουν δραστηριότητες ή επενδύσεις από μία περιοχή σε άλλη, χωρίς καθαρό περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Η Επιτροπή θα επαληθεύει ότι η ενίσχυση δεν έχει εμφανώς αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές. Για παράδειγμα, δεν θα θεωρούνται συμβατές με την εσωτερική αγορά οι ενισχύσεις για περιβαλλοντικούς και ενεργειακούς στόχους που οδηγούν απλώς στην αλλαγή του τόπου εγκατάστασης της οικονομικής δραστηριότητας

χωρίς να βελτιώνουν το υφιστάμενο επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας στα κράτη μέλη.

3.3 Στάθμιση των θετικών επιπτώσεων της ενίσχυσης έναντι των αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

68. Ως τελικό βήμα, η Επιτροπή θα σταθμίζει τις διαπιστωθείσες αρνητικές επιπτώσεις του μέτρου ενίσχυσης στον ανταγωνισμό και τους όρους συναλλαγών με τις θετικές επιπτώσεις της σχεδιαζόμενης ενίσχυσης στις υποστηριζόμενες οικονομικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της συμβολής της στην προστασία του περιβάλλοντος και στους στόχους της ενεργειακής πολιτικής και, ειδικότερα, στη μετάβαση προς περιβαλλοντικά βιώσιμες δραστηριότητες και στην επίτευξη των νομικά δεσμευτικών στόχων βάσει του ευρωπαϊκού νόμου για το κλίμα.
69. Στο πλαίσιο της εν λόγω εξισορρόπησης, η Επιτροπή θα δίνει ιδιαίτερη προσοχή στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵⁰, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής ζημίας», ή σε άλλες συγκρίσιμες μεθοδολογίες. Επιπλέον, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές, η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει υπόψη, κατά περίπτωση, τις αρνητικές εξωτερικότητες της ενισχυόμενης δραστηριότητας, όταν οι εν λόγω εξωτερικότητες αλλοιώνουν τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον, δημιουργώντας ή επιδεινώνοντας τις ανεπάρκειες της αγοράς, συμπεριλαμβανομένων ειδικότερα των εξωτερικοτήτων που ενδέχεται να παρεμποδίζουν την επίτευξη των κλιματικών στόχων που καθορίζονται βάσει του δικαίου της ΕΕ⁵¹.
70. Η Επιτροπή θα θεωρεί το μέτρο συμβατό με την εσωτερική αγορά μόνο εάν οι θετικές επιπτώσεις αντισταθμίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις. Σε περιπτώσεις στις οποίες το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης δεν αντιμετωπίζει σαφώς προσδιορισμένη ανεπάρκεια της αγοράς με κατάλληλο και αναλογικό τρόπο, για παράδειγμα λόγω του μεταβατικού χαρακτήρα του οφέλους και των μακροπρόθεσμων στρεβλώσεων που συνεπάγεται κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 65, οι αρνητικές στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό θα τείνουν να αντισταθμίζουν τις θετικές επιπτώσεις του μέτρου. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης δεν είναι συμβατό.
71. Τα μέτρα που εμπεριέχουν άμεσα ή έμμεσα τη στήριξη των ορυκτών καυσίμων, ιδίως των πλέον ρυπογόνων ορυκτών καυσίμων, είναι απίθανο να προκαλούν θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και συχνά έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις, διότι μπορούν να αυξήσουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες στην αγορά. Το ίδιο ισχύει και για τα μέτρα που αφορούν νέες επενδύσεις σε φυσικό αέριο, εκτός εάν

⁵⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (ΕΕ L 198 της 22.6.2020, σ. 13).

⁵¹ Αυτό θα μπορούσε επίσης να ισχύει σε περίπτωση που η ενίσχυση στρεβλώνει τη λειτουργία των οικονομικών μέσων που έχουν τεθεί σε εφαρμογή για την εσωτερική τους αγορά των αρνητικών εξωτερικοτήτων (π.χ. επηρεάζοντας τα μηνύματα των τιμών που παρέχει το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ ή παρόμοιο μέσο).

καταδειχθεί ότι δεν υπάρχει φαινόμενο εγκλωβισμού. Αυτό θα καταστήσει καταρχήν απίθανη τη θετική εξισορρόπηση για τα εν λόγω μέτρα, όπως επεξηγείται περαιτέρω στο κεφάλαιο 4.

72. Άλλοι παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό της συνολικής ισορροπίας ορισμένων κατηγοριών καθεστώτων ενισχύσεων σε ορισμένες περιπτώσεις είναι οι εξής:

- α) απαίτηση εκ των υστέρων αξιολόγησης, όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο 5· σε τέτοιες περιπτώσεις, η Επιτροπή δύναται να περιορίσει τη διάρκεια των καθεστώτων (συνήθως σε τέσσερα έτη ή λιγότερο), με δυνατότητα εκ νέου κοινοποίησης της παράτασής τους στη συνέχεια·
- β) απαίτηση —ελλείψει ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών— μεμονωμένης κοινοποίησης των έργων στήριξης ορισμένου μεγέθους ή που παρουσιάζουν ορισμένα χαρακτηριστικά·
- γ) απαίτηση τα μέτρα ενίσχυσης να υπόκεινται σε χρονικό περιορισμό.

4. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

4.1 Ενισχύσεις για τη μείωση και την εξάλειψη των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, μεταξύ άλλων μέσω της στήριξης της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

4.1.1 Σκεπτικό

73. Η Ένωση έχει θέσει στη νομοθεσία της δεσμευτικούς και φιλόδοξους στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου για το 2030 και το 2050. [παραπομπή στον ενωσιακό νόμο για το κλίμα μόλις εκδοθεί]. Οι κρατικές ενισχύσεις ενδέχεται να είναι αναγκαίες προκειμένου να συμβάλουν στην επίτευξη των εν λόγω στόχων της Ένωσης και των σχετικών εθνικών στόχων.

4.1.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

74. Το παρόν τμήμα καθορίζει τους κανόνες συμβατότητας για τα μέτρα ενίσχυσης που αποσκοπούν πρωτίστως στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και ενέργειας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, των ενισχύσεων για την ενεργειακή απόδοση, συμπεριλαμβανομένης της συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης, των ενισχύσεων για τη δέσμευση, αποθήκευση και χρήση διοξειδίου του άνθρακα και των ενισχύσεων για τη μείωση ή την αποφυγή εκπομπών που προκύπτουν από βιομηχανικές διεργασίες. Καλύπτει επίσης τη στήριξη για την εξάλειψη των αερίων του θερμοκηπίου από το περιβάλλον. Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται σε μέτρα των οποίων πρωταρχικός στόχος δεν είναι η μείωση ή η εξάλειψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Όταν ένα μέτρο συμβάλλει τόσο στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου όσο και στην πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου, η συμβατότητα του μέτρου αξιολογείται βάσει του παρόντος τμήματος ή του τμήματος 4.5, ανάλογα με το ποιος από τους δύο στόχους υπερισχύει.

75. Το παρόν τμήμα καλύπτει επίσης ειδικά έργα υποδομής (μεταξύ άλλων για το υδρογόνο και άλλα αέρια χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, καθώς και για τη CCS/CCU) που δεν εμπίπτουν στον ορισμό των ενεργειακών υποδομών.
76. Η στήριξη για βιοκαύσιμα, βιορευστά, βιοαέρια και καύσιμα βιομάζας μπορεί να εγκριθεί μόνο στον βαθμό που τα ενισχυόμενα καύσιμα συμμορφώνονται με τα κριτήρια βιωσιμότητας και μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που προβλέπονται στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 και στις εκτελεστικές ή κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της.
77. Η έμμεση αλλαγή της χρήσης γης (ILUC) συμβαίνει όταν η καλλιέργεια φυτών για βιοκαύσιμα, βιορευστά και καύσιμα βιομάζας εκτοπίζει την παραδοσιακή παραγωγή φυτών για τρόφιμα και ζωοτροφές. Αυτή η πρόσθετη ζήτηση μπορεί να αυξήσει την πίεση στη γη και να οδηγήσει στην επέκταση των γεωργικών εκτάσεων σε περιοχές με υψηλά αποθέματα άνθρακα, όπως δάση, υδροβιότοποι και τυρφώνες, προκαλώντας επιπρόσθετες εκπομπές των αερίων θερμοκηπίου. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 περιορίζει τα βιοκαύσιμα, τα βιορευστά και τα καύσιμα βιομάζας που βασίζονται στην παραγωγή φυτών για τρόφιμα και ζωοτροφές. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένα μέτρα ενίσχυσης μπορούν να επιδεινώσουν τις άμεσες αρνητικές εξωτερικότητες. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα θεωρεί, καταρχήν, ότι η στήριξη για βιοκαύσιμα, βιορευστά, βιοαέρια και καύσιμα βιομάζας που υπερβαίνουν τα ανώτατα όρια που καθορίζουν την επιλεξιμότητά τους για τον υπολογισμό της ακαθάριστης τελικής κατανάλωσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο οικείο κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 26 της εν λόγω οδηγίας, δεν παράγουν θετικά αποτελέσματα που αντισταθμίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις του μέτρου. Επιπλέον, η Επιτροπή θα επαληθεύει κατά πόσον τα κράτη μέλη έλαβαν υπόψη κατά τον σχεδιασμό των μηχανισμών στήριξής τους την ανάγκη αποφυγής στρεβλώσεων στις αγορές πρώτων υλών από τη στήριξη της βιομάζας, ιδίως όσον αφορά τη δασική βιομάζα.

4.1.3 Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.1.3.1 Αναγκαιότητα της ενίσχυσης

78. Οι παράγραφοι 33, 34, 35 και 36 δεν εφαρμόζονται σε μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Το κράτος μέλος πρέπει να προσδιορίζει τα ήδη εφαρμοζόμενα μέτρα πολιτικής για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, μολονότι το ΣΕΔΕ της Ένωσης και οι σχετικές πολιτικές και μέτρα εσωτερικεύουν ένα ποσοστό του κόστους των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ενδέχεται να μην εσωτερικεύουν ακόμη πλήρως το κόστος αυτό.
79. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταδεικνύουν ότι η ενίσχυση είναι αναγκαία για τις προτεινόμενες δραστηριότητες, όπως απαιτείται βάσει της παραγράφου 37, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές δαπάνες και τα έσοδα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με το ΣΕΔΕ και τις σχετικές πολιτικές και μέτρα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 78. Όταν το κράτος μέλος καταδεικνύει την ανάγκη ενίσχυσης, τότε η Επιτροπή υποθέτει ότι εξακολουθεί να υφίσταται εναπομένουσα ανεπάρκεια της αγοράς, η οποία μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω ενίσχυσης για την απανθρακοποίηση, εκτός εάν διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία περί του αντιθέτου.

80. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ενισχύσεις εξακολουθούν να είναι αναγκαίες για τη διάρκεια ισχύος των καθεστώτων που εφαρμόζονται για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους, επικαιροποιώντας την ανάλυσή τους για τις σχετικές δαπάνες και τα έσοδα ετησίως ή, για καθεστώτα που συνεπάγονται λιγότερο συχνή χορήγηση, πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης, ώστε να διασφαλίζεται ότι η ενίσχυση εξακολουθεί να είναι αναγκαία για κάθε επιλέξιμη κατηγορία δικαιούχων. Σε περίπτωση που δεν απαιτείται πλέον ενίσχυση για μια κατηγορία δικαιούχων, η κατηγορία αυτή θα πρέπει να αφαιρείται πριν από τη χορήγηση νέας ενίσχυσης⁵².

4.1.3.2 Καταλληλότητα

81. Το τμήμα 3.2.1.2 δεν εφαρμόζεται σε μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια. Η Επιτροπή εικάζει ότι η κρατική ενίσχυση μπορεί, καταρχήν, να αποτελεί κατάλληλο μέτρο για την επίτευξη των στόχων απανθρακοποίησης, δεδομένου ότι άλλα μέσα πολιτικής δεν επαρκούν συνήθως για την επίτευξη των εν λόγω στόχων, και υπό τον όρο ότι πληρούνται όλες οι άλλες προϋποθέσεις συμβατότητας. Λόγω της κλίμακας και του επείγοντος χαρακτήρα της πρόκλησης της απανθρακοποίησης, μπορεί να χρησιμοποιείται ευρύ φάσμα μέσων, συμπεριλαμβανομένων των άμεσων επιχορηγήσεων.

4.1.3.3 Επιλεξιμότητα

82. Τα μέτρα απανθρακοποίησης που στοχεύουν σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, οι οποίες ανταγωνίζονται άλλες μη επιδοτούμενες δραστηριότητες, μπορεί να αναμένεται ότι θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, σε σύγκριση με τα μέτρα που είναι ανοικτά σε όλες τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αιτιολογούν τα μέτρα που δεν περιλαμβάνουν όλες τις τεχνολογίες και τα έργα που είναι ανταγωνιστικά — για παράδειγμα όλα τα έργα που λειτουργούν στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ή όλες τις επιχειρήσεις που παράγουν υποκατάστατα προϊόντα και τα οποία είναι τεχνικά ικανά να συμβάλουν αποτελεσματικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου⁵³. Οι λόγοι αυτοί θα πρέπει να βασίζονται σε αντικειμενικές παραμέτρους που συνδέονται, για παράδειγμα, με την αποδοτικότητα ή το κόστος ή με άλλες σχετικές περιστάσεις. Οι λόγοι αυτοί μπορούν να βασίζονται σε στοιχεία που συγκεντρώνονται κατά τη δημόσια διαβούλευση σύμφωνα με το τμήμα 4.1.3.4, κατά περίπτωση.
83. Η Επιτροπή θα αξιολογεί τους λόγους που προβάλλονται ως αιτιολόγηση και θα θεωρεί, για παράδειγμα, ότι μια πιο περιορισμένη επιλεξιμότητα δεν στρεβλώνει αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό όταν:

⁵² Αυτό δεν θα επηρέαζε το δικαίωμα λήψης ενισχύσεων που έχουν ήδη χορηγηθεί (π.χ. βάσει δεκαετούς σύμβασης).

⁵³ Κατά γενικό κανόνα, η Επιτροπή δεν θα απαιτεί το άνοιγμα των μέτρων σε διασυνοριακό επίπεδο, παρά το γεγονός ότι το άνοιγμα αυτό μπορεί να συμβάλει στην άμβλυνση των προβληματισμών σχετικά με τον ανταγωνισμό.

- α) ένα μέτρο στοχεύει σε συγκεκριμένο τομεακό ή τεχνολογικό στόχο που καθορίζεται στο δίκαιο της Ένωσης, όπως ένα καθεστώς παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή ενεργειακής απόδοσης⁵⁴.
  - β) ένα μέτρο αποσκοπεί ειδικά στην υποστήριξη έργων επίδειξης·
  - γ) ένα μέτρο αποσκοπεί στην αντιμετώπιση όχι μόνο της απανθρακοποίησης αλλά και της ποιότητας του αέρα ή άλλης μορφής ρύπανσης·
  - δ) ένα κράτος μέλος παρέχει στοιχεία που αποδεικνύουν ότι επιλέξιμοι τομείς ή καινοτόμες τεχνολογίες έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος και στη ριζική απανθρακοποίηση μακροπρόθεσμα, ιδίως από την άποψη της οικονομικής αποδοτικότητας·
  - ε) ένα μέτρο απαιτείται για την επίτευξη της απαραίτητης διαφοροποίησης προκειμένου να αποφευχθεί η επιδείνωση των ζητημάτων που σχετίζονται με τη σταθερότητα του δικτύου⁵⁵.
  - στ) μια πιο επιλεκτική προσέγγιση μπορεί να αναμένεται ότι θα οδηγήσει σε χαμηλότερο κόστος για τη διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος (π.χ. μέσω μειωμένου κόστους ενσωμάτωσης στο δίκτυο) και/ή θα οδηγήσει σε μικρότερη στρέβλωση του ανταγωνισμού.
84. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επανεξετάζουν τους κανόνες επιλεξιμότητας και όλους τους σχετικούς κανόνες, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι λόγοι που παρέχονται για να δικαιολογηθεί μια πιο περιορισμένη επιλεξιμότητα εξακολουθούν να ισχύουν καθ' όλη τη διάρκεια ζωής κάθε καθεστώτος, δηλαδή να διασφαλίζεται ότι τυχόν περιορισμοί στην επιλεξιμότητα εξακολουθούν να δικαιολογούνται όταν αναπτύσσονται νέες τεχνολογίες ή προσεγγίσεις ή καθίστανται διαθέσιμα περισσότερα στοιχεία⁵⁶.

4.1.3.4 Δημόσια διαβούλευση

85. Πριν από την κοινοποίηση της ενίσχυσης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες έκτακτες περιστάσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να διαβουλεύονται δημοσίως σχετικά με τα μέτρα

⁵⁴ Η επιλεξιμότητα σε μια τέτοια περίπτωση θα πρέπει να περιορίζεται μόνο σύμφωνα με τους σχετικούς ορισμούς, εφόσον υπάρχουν στην τομεακή νομοθεσία. Για παράδειγμα, τα ειδικά καθεστώτα για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα πρέπει να είναι ανοικτά σε όλες τις τεχνολογίες που ανταποκρίνονται στον ορισμό των «ανανεώσιμων πηγών ενέργειας» στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 8).

⁵⁵ Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος θα πρέπει να καταδείξει ότι έχουν ληφθεί πρώτα τα κατάλληλα μέτρα μέσω του σχεδιασμού της αγοράς και των βοηθητικών υπηρεσιών για την έκθεση των επενδυτών σε κινδύνους που συνδέονται με τον περιορισμό και την επιβράβευση των τοπικών και τεχνολογικών επιλογών που υποστηρίζουν τη σταθερότητα του δικτύου. Όταν το κράτος μέλος εντοπίζει ένα μόνιμο τοπικό πρόβλημα ασφάλειας εφοδιασμού που δεν μπορεί να επιλυθεί μεσοπρόθεσμα με βελτιώσεις στον σχεδιασμό της αγοράς ή με επαρκή ενίσχυση του δικτύου, θα πρέπει να σχεδιαστεί και να αξιολογηθεί ένα μέτρο για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος βάσει του τμήματος 4.8.

⁵⁶ Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1).

που πρέπει να κοινοποιούνται βάσει του παρόντος τμήματος. Η υποχρέωση διαβούλευσης δεν ισχύει όσον αφορά τις τροποποιήσεις των ήδη εγκριθέντων μέτρων που δεν μεταβάλλουν το πεδίο εφαρμογής ή την επιλεξιμότητά τους, καθώς και τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 86. Για να καθοριστεί αν ένα μέτρο είναι δικαιολογημένο, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, απαιτείται η ακόλουθη δημόσια διαβούλευση:

- α) για μέτρα στα οποία η εκτιμώμενη μέση ετήσια χορηγούμενη ενίσχυση ανέρχεται σε < 150 εκατ. EUR ετησίως, για τουλάχιστον 8 εβδομάδες, τα οποία καλύπτουν:
  - (i) επιλεξιμότητα·
  - (ii) μέθοδο και εκτίμηση της επιδότησης ανά τόνο εκπομπών ισοδυνάμου CO₂ που αποφεύχθηκαν (ανά έργο αναφοράς)·
  - (iii) προτεινόμενη χρήση και πεδίο εφαρμογής των ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών και τυχόν προτεινόμενες εξαιρέσεις·
  - (iv) βασικές παραμέτρους για τη διαδικασία χορήγησης της ενίσχυσης⁵⁷, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης του ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών δικαιούχων⁵⁸·
  - (v) βασικές παραδοχές που τεκμηριώνουν τον ποσοτικό προσδιορισμό και χρησιμοποιούνται για την απόδειξη του χαρακτήρα κινήτρου, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας·
  - (vi) όταν μπορούν να υποστηριχθούν νέες επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας ή τη βιομηχανική παραγωγή με βάση το φυσικό αέριο, τις προτεινόμενες εγγυήσεις για τη διασφάλιση της συμβατότητας με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα (βλ. παράγραφο 110)·
- β) για μέτρα στα οποία η εκτιμώμενη μέση ετήσια χορηγούμενη ενίσχυση ανέρχεται σε < 150 εκατ. EUR ετησίως, για τουλάχιστον 4 εβδομάδες, τα οποία καλύπτουν:
  - (i) επιλεξιμότητα·
  - (ii) προτεινόμενη χρήση και πεδίο εφαρμογής των ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών και τυχόν προτεινόμενες εξαιρέσεις·
  - (iii) όταν μπορούν να υποστηριχθούν νέες επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας ή τη βιομηχανική παραγωγή με βάση το φυσικό αέριο, τις προτεινόμενες εγγυήσεις για τη διασφάλιση της συμβατότητας με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα (βλ. παράγραφο 110).

---

⁵⁷ Για παράδειγμα, το χρονικό διάστημα μεταξύ της ανταγωνιστικής διαδικασίας και της περιόδου παράδοσης, οι κανόνες αγοράς/πώλησης, οι κανόνες τιμολόγησης.

⁵⁸ Για παράδειγμα, εάν υπάρχουν διαφορετικές διάρκειες συμβάσεων, διαφορετικές μεθοδολογίες για τον υπολογισμό του ποσού της επιλέξιμης δυναμικότητας/παραγωγής από διαφορετικές τεχνολογίες, διαφορετικές μεθοδολογίες για τον υπολογισμό ή την καταβολή επιδοτήσεων.

86. Δεν απαιτείται δημόσια διαβούλευση για τα μέτρα που εμπίπτουν στην παράγραφο 85 στοιχείο β) όταν χρησιμοποιούνται ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών και το μέτρο δεν στηρίζει επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας ή τη βιομηχανική παραγωγή από ορυκτά καύσιμα.
87. Τα ερωτηματολόγια διαβούλευσης πρέπει να δημοσιεύονται σε δημόσιο ιστότοπο. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν απάντηση στη διαβούλευση, στην οποία θα συνοψίζονται και θα εξετάζονται οι απαντήσεις που λαμβάνουν. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει την επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο ελαχιστοποιήθηκαν οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό μέσω του πεδίου εφαρμογής ή της επιλεξιμότητας του προτεινόμενου μέτρου. Τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν σύνδεσμο προς την απάντησή τους στη διαβούλευση στο πλαίσιο της κοινοποίησης των μέτρων ενίσχυσης βάσει του παρόντος τμήματος.
88. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η Επιτροπή μπορεί να εξετάσει εναλλακτικές μεθόδους διαβούλευσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών λαμβάνονται υπόψη κατά την (συνεχιζόμενη) υλοποίηση της ενίσχυσης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η διαβούλευση ενδέχεται να χρειαστεί να συνδυαστεί με διορθωτικά μέτρα για την ελαχιστοποίηση πιθανών στρεβλωτικών επιπτώσεων του μέτρου.

4.1.3.5 Αναλογικότητα

89. Οι ενισχύσεις για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου θα πρέπει να χορηγούνται κατά γενικό κανόνα μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, όπως περιγράφεται στις παραγράφους 48 και 49.
90. Η διαδικασία υποβολής προσφορών θα πρέπει, καταρχήν, να είναι ανοικτή σε όλους τους επιλέξιμους δικαιούχους, ώστε να καθίσταται δυνατή η οικονομικά αποδοτική κατανομή της ενίσχυσης και να μειώνονται οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Ωστόσο, η διαδικασία υποβολής προσφορών μπορεί να περιοριστεί σε μία ή περισσότερες συγκεκριμένες κατηγορίες δικαιούχων, όταν παρέχονται αποδεικτικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων τυχόν σχετικών αποδεικτικών στοιχείων που συγκεντρώθηκαν κατά τη δημόσια διαβούλευση, τα οποία καταδεικνύουν, για παράδειγμα, ότι:
- α) μια ενιαία διαδικασία ανοικτή σε όλους τους επιλέξιμους δικαιούχους θα οδηγούσε σε μη βέλτιστο αποτέλεσμα ή δεν θα επέτρεπε την επίτευξη των στόχων του μέτρου· η αιτιολόγηση αυτή μπορεί να αναφέρεται στα κριτήρια της παραγράφου 83·
  - β) το επίπεδο στήριξης που αναμένεται να απαιτήσουν διαφορετικές κατηγορίες δικαιούχων παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις⁵⁹. στην περίπτωση αυτή, μπορούν να χρησιμοποιηθούν χωριστές ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών, ώστε να ανταγωνίζονται μεταξύ τους κατηγορίες δικαιούχων με παρόμοιες δαπάνες.

---

⁵⁹ Κατά γενικό κανόνα, αυτό συμβαίνει όταν οι δαπάνες διαφέρουν διαφέρει κατά ποσοστό άνω του 15 %.

91. Όταν πολλές κατηγορίες δικαιούχων που αναμένεται να απαιτήσουν επίπεδο στήριξης το οποίο παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις σημαντικά τίθενται σε ενιαία ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάζουν τις δυνατότητες υπεραντιστάθμισης φθηνότερων τεχνολογιών. Η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη και αυτό το στοιχείο κατά την αξιολόγησή της. Κατά περίπτωση, μπορεί να απαιτούνται ανώτατα όρια προσφορών για τον περιορισμό της μέγιστης προσφοράς από μεμονωμένους προσφέροντες σε συγκεκριμένες κατηγορίες. Τυχόν ανώτατα όρια προσφορών θα πρέπει να αιτιολογούνται με παραπομπή στον ποσοτικό προσδιορισμό για τα έργα αναφοράς που αναφέρονται στις παραγράφους 50 και 51.
92. Εξαιρέσεις από την απαίτηση χορήγησης ενίσχυσης και καθορισμού του ύψους της ενίσχυσης μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών μπορούν να αιτιολογηθούν όταν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων αποδεικτικών στοιχείων που συγκεντρώνονται κατά τη δημόσια διαβούλευση, τα οποία καταδεικνύουν ότι ισχύει ένα από τα ακόλουθα:
- α) ο δυνητικός εφοδιασμός δεν επαρκεί για τη διασφάλιση του ανταγωνισμού· στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει ότι δεν είναι δυνατόν να αυξηθεί ο ανταγωνισμός με τη μείωση του προϋπολογισμού ή την επέκταση της επιλεξιμότητας του καθεστώτος·
  - β) δικαιούχοι είναι μικρά έργα, τα οποία ορίζονται ως εξής:
    - (i) για έργα παραγωγής ή αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας — έργα κάτω του ορίου του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943·
    - (ii) για την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας — έργα με μέγιστη ζήτηση μικρότερη των 400 kW·
    - (iii) για τεχνολογίες παραγωγής θερμότητας και φυσικού αερίου — έργα με εγκατεστημένη ισχύ μικρότερη των 400 kW.
93. Για μεμονωμένες ενισχύσεις που δεν χορηγούνται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, τα κράτη μέλη πρέπει να αιτιολογούν τα προτεινόμενα επίπεδα ενίσχυσης με βάση μεμονωμένο επιχειρηματικό σχέδιο για το συγκεκριμένο έργο που πρόκειται να λάβει ενίσχυση, συμπεριλαμβανομένων όλων των στοιχείων που αναφέρονται στις παραγράφους 50 και 51.
94. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν ανταγωνιστικά πιστοποιητικά ή καθεστώτα υποχρέωσης προμηθευτή για τον καθορισμό του ποσού της ενίσχυσης και τη χορήγηση της ενίσχυσης, υπό την προϋπόθεση ότι:
- α) η ζήτηση στο πλαίσιο του καθεστώτος καθορίζεται κάτω από τη δυνητική προσφορά·
  - β) η τιμή εξαγοράς ή κύρωσης που ισχύει για έναν καταναλωτή ή προμηθευτή που δεν έχει αγοράσει τον απαιτούμενο αριθμό πιστοποιητικών (δηλαδή την τιμή που αποτελεί τη μέγιστη τιμή που μπορεί να καταβληθεί για ενίσχυση) καθορίζεται σε επαρκώς υψηλό επίπεδο για την κινητροδότηση της συμμόρφωσης με την υποχρέωση. Ωστόσο, η τιμή κύρωσης θα πρέπει να βασίζεται στον ποσοτικό

προσδιορισμό που αναφέρεται στις παραγράφους 50 και 51, ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ένα υπερβολικά υψηλό επίπεδο να οδηγήσει σε υπεραντιστάθμιση.

95. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να σχεδιάσουν καθεστώτα στήριξης με στόχο την απανθρακοποίηση με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους. Η εφαρμογή ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών δεν είναι υποχρεωτική για τα εν λόγω καθεστώτα. Ωστόσο, οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει, καταρχήν, να χορηγούνται κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις επιλέξιμες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα οικονομικής δραστηριότητας και βρίσκονται στην ίδια ή παρόμοια πραγματική κατάσταση όσον αφορά τους σκοπούς ή τους στόχους του μέτρου ενίσχυσης. Το κοινοποιούν κράτος μέλος πρέπει να διαθέτει μηχανισμό ετήσιας παρακολούθησης για να επαληθεύει ότι το μέτρο εξακολουθεί να είναι αναγκαίο.
96. Όταν οι ενισχύσεις χορηγούνται με τη μορφή ενίσχυσης λειτουργίας ή μείωσης φόρων για τη στήριξη των βιοκαυσίμων, των βιορευστών ή του βιοαερίου, και υπάρχει υποχρέωση ποσόστωσης ή προμήθειας που καθορίζει ουσιαστικά χωριστή αγοραία τιμή για τα βιοκαύσιμα, το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ του κόστους παραγωγής τους και της εν λόγω αγοραίας τιμής. Το κόστος παραγωγής μπορεί να περιλαμβάνει ένα εύλογο κέρδος.
- 4.1.4 *Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση*
97. Τα τμήματα 3.2. 2 και 3.3 δεν εφαρμόζονται σε μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
98. Η επιδότηση ανά τόνο εκπομπών ισοδυνάμου CO₂ που αποφεύγεται πρέπει να εκτιμάται για κάθε δικαιούχο ή έργο αναφοράς και να παρέχονται οι παραδοχές και η μεθοδολογία του εν λόγω υπολογισμού. Στο μέτρο του δυνατού, θα πρέπει να επιδιώκεται ο προσδιορισμός της καθαρής μείωσης των εκπομπών από τη δραστηριότητα, λαμβανομένων υπόψη των εκπομπών κύκλου ζωής που δημιουργούνται ή μειώνονται. Για να καταστεί δυνατή η σύγκριση μεταξύ του κόστους των διαφόρων μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος, η μεθοδολογία θα πρέπει συνήθως να είναι παρόμοια για όλα τα μέτρα που προωθούνται από ένα κράτος μέλος⁶⁰.
99. Για την επίτευξη θετικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε σχέση με την απανθρακοποίηση, η ενίσχυση δεν πρέπει απλώς και μόνο να μετατοπίζει τις εκπομπές από τον ένα τομέα στον άλλο και πρέπει να επιτυγχάνει συνολικές μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες αλληλεπιδράσεις με οποιεσδήποτε άλλες σχετικές πολιτικές ή μέτρα, συμπεριλαμβανομένου του ΣΕΔΕ της Ένωσης.
100. Για να αποφευχθεί ο κίνδυνος διπλών επιδοτήσεων και να διασφαλιστεί η επαλήθευση των μειώσεων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, οι ενισχύσεις για την

⁶⁰ Οι αρχές για τον υπολογισμό των μειώσεων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, όπως χρησιμοποιούνται για το Ταμείο Καινοτομίας της ΕΕ, παρέχουν ένα χρήσιμο σημείο αναφοράς, το οποίο είναι διαθέσιμο στην ακόλουθη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/innovfund/wp-call/call-annex_c_innovfund-lsc-2020-two-stage_en.pdf.

απανθρακοποίηση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων πρέπει να μειώνουν τις εκπομπές που προκύπτουν άμεσα από την εν λόγω βιομηχανική δραστηριότητα. Οι ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων πρέπει να βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση των δραστηριοτήτων των δικαιούχων.

101. Για να αποφευχθεί η διάθεση προϋπολογισμού σε έργα που δεν υλοποιούνται, γεγονός που μπορεί να εμποδίζει δυνητικά την είσοδο νέων επιχειρήσεων στην αγορά, τα κράτη μέλη πρέπει να καταδεικνύουν ότι θα ληφθούν εύλογα μέτρα για να διασφαλιστεί ότι θα αναπτυχθούν πράγματι τα έργα για τα οποία χορηγείται ενίσχυση, όπως ο καθορισμός σαφών προθεσμιών για την παράδοση των έργων, ο έλεγχος της σκοπιμότητας του έργου στο πλαίσιο προεπιλογής για τη λήψη ενίσχυσης, η απαίτηση καταβολής εγγυήσεων από τους συμμετέχοντες ή η παρακολούθηση της ανάπτυξης και της κατασκευής του έργου.
102. Οι δικαιούχοι του μέτρου θα πρέπει να εκτίθενται σε κινδύνους που μπορούν να συμβάλουν στη διαχείριση, για παράδειγμα, κινδύνων που συνδέονται με τον περιορισμό της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές λόγω περιόδων πλεονάζουσας παραγωγής ή ανεπαρκούς μεταφοράς.
103. Οι ενισχύσεις για την απανθρακοποίηση μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές, συμπεριλαμβανομένων των προκαταβολικών επιχορηγήσεων και των συμβάσεων για τις πληρωμές τρεχουσών ενισχύσεων, όπως συμβάσεις επί διαφοράς⁶¹. Οι ενισχύσεις που καλύπτουν δαπάνες που συνδέονται κυρίως με τη λειτουργία και όχι με επενδύσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο όταν το κράτος μέλος καταδεικνύει σαφώς ότι η ενίσχυση οδηγεί σε φιλικότερες προς το περιβάλλον επιχειρησιακές αποφάσεις.
104. Η ενίσχυση πρέπει να αποσκοπεί στην αποφυγή αδικαιολόγητης στρέβλωσης της αποτελεσματικής λειτουργίας των αγορών και, ειδικότερα, στη διατήρηση αποτελεσματικών κινήτρων λειτουργίας και μηνυμάτων ως προς τις τιμές. Για παράδειγμα, οι δικαιούχοι θα πρέπει να παραμένουν εκτεθειμένοι σε διακυμάνσεις των τιμών και σε κίνδυνο αγοράς, εκτός εάν αυτό υπονομεύει την επίτευξη του στόχου της ενίσχυσης. Ειδικότερα, οι δικαιούχοι δεν θα πρέπει να κινητροδοτούνται ώστε να προσφέρουν την παραγωγή τους κάτω από το οριακό κόστος τους, ούτε πρέπει να λαμβάνουν ενίσχυση για παραγωγή σε περιόδους κατά τις οποίες η αγοραία αξία της εν λόγω παραγωγής είναι αρνητική⁶².

---

⁶¹ Μια σύμβαση επί διαφοράς παρέχει στον δικαιούχο το δικαίωμα να λάβει πληρωμή ίση με τη διαφορά μεταξύ μιας σταθερής τιμής «άσκησης» και μιας τιμής αναφοράς, όπως η αγοραία τιμή, ανά μονάδα παραγωγής. Τα τελευταία έτη χρησιμοποιούνται για μέτρα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά θα μπορούσαν επίσης να περιλαμβάνουν μια τιμή αναφοράς που συνδέεται με το ΣΕΔΕ, δηλαδή συμβάσεις «άνθρακα» επί διαφοράς. Οι συμβάσεις επί διαφοράς μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν πληρωμές από δικαιούχους σε φορολογούμενους ή καταναλωτές για περιόδους κατά τις οποίες η τιμή αναφοράς υπερβαίνει την τιμή άσκησης.

⁶² Οι μικρής κλίμακας εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μπορούν να επωφεληθούν από άμεση στήριξη των τιμών που καλύπτει το πλήρες κόστος λειτουργίας και δεν απαιτεί από αυτές να πωλούν την ηλεκτρική ενέργεια που παράγουν στην αγορά, σύμφωνα με την εξαίρεση του άρθρου 4 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001. Οι εγκαταστάσεις θεωρούνται μικρής κλίμακας εάν η δυναμικότητά τους είναι χαμηλότερη από το εφαρμοστέο κατώτατο όριο του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

105. Η Επιτροπή θα διενεργεί κατά περίπτωση αξιολόγηση όσον αφορά τα μέτρα που περιλαμβάνουν ειδικά έργα υποδομής. Κατά την αξιολόγησή της, η Επιτροπή θα εξετάζει, μεταξύ άλλων, το μέγεθος της υποδομής σε σχέση με τη σχετική αγορά, τον αντίκτυπο στην πιθανότητα πρόσθετων επενδύσεων με βάση την αγορά, τον βαθμό στον οποίο η υποδομή προορίζεται αρχικά για μεμονωμένο χρήστη ή ομάδα χρηστών και κατά πόσον υπάρχει αξιόπιστο σχέδιο ή σταθερή δέσμευση για σύνδεση με ευρύτερο δίκτυο, τη διάρκεια τυχόν παρεκκλίσεων ή εξαιρέσεων από τη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά, τη δομή της σχετικής αγοράς και τη θέση των δικαιούχων στην εν λόγω αγορά.
106. Για παράδειγμα, όταν η υποδομή συνδέει αρχικά περιορισμένο αριθμό χρηστών, οι στρεβλωτικές επιπτώσεις μπορούν να μετριαστούν όταν αποτελεί μέρος σχεδίου για την ανάπτυξη ευρύτερου δικτύου της Ένωσης με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:
- α) η λογιστική της υποδομής θα πρέπει να διαχωρίζεται από οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα και το κόστος πρόσβασης και χρήσης θα πρέπει να είναι διαφανές·
  - β) εκτός εάν αυτό υπονομεύει την επίτευξη του στόχου της ενίσχυσης, η ενίσχυση θα πρέπει να εξαρτάται από το άνοιγμα της υποδομής σε τρίτους με δίκαιους, εύλογους και ισότιμους όρους (συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων προσκλήσεων υποβολής αιτήσεων σύνδεσης υπό ισοδύναμους όρους)·
  - γ) το πλεονέκτημα που αποκομίζουν οι δικαιούχοι έως ότου επιτευχθεί μια τέτοια ευρύτερη ανάπτυξη μπορεί να πρέπει να αντισταθμιστεί, π.χ. συμβάλλοντας στην περαιτέρω επέκταση του δικτύου·
  - δ) το πλεονέκτημα που αποκομίζουν οι ειδικοί χρήστες ενδέχεται να πρέπει να περιοριστεί και/ή να μοιραστεί με άλλους παράγοντες.
107. Για να μην υπονομευθεί ο στόχος του μέτρου ή άλλοι στόχοι της Ένωσης για την προστασία του περιβάλλοντος, δεν πρέπει να παρέχονται κίνητρα για την παραγωγή ενέργειας που θα εκτόπιζε λιγότερο ρυπογόνες μορφές ενέργειας. Για παράδειγμα, όταν υποστηρίζεται η συμπαραγωγή που βασίζεται σε μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή όταν υποστηρίζεται η βιομάζα, δεν πρέπει να παρέχονται κίνητρα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας ή θερμότητας σε περιόδους κατά τις οποίες αυτό θα σήμαινε περιορισμό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μηδενικής ατμοσφαιρικής ρύπανσης.
108. Οι ενισχύσεις για απανθρακοποίηση ενδέχεται να στρεβλώνουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό όταν εκτοπίζουν επενδύσεις σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά ή όταν εγκλωβίζουν ορισμένες τεχνολογίες, παρεμποδίζοντας την ευρύτερη ανάπτυξη μιας αγοράς για καθαρότερες τεχνολογίες και τη χρήση καθαρότερων λύσεων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα επαληθεύει επίσης ότι το μέτρο ενίσχυσης δεν προάγει ούτε παρατείνει την κατανάλωση ορυκτών καυσίμων και ενέργειας⁶³, παρεμποδίζοντας με τον τρόπο αυτόν την ανάπτυξη καθαρότερων εναλλακτικών λύσεων και μειώνοντας σημαντικά το συνολικό περιβαλλοντικό όφελος της επένδυσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επεξηγούν τον τρόπο με τον οποίο

---

⁶³ Συμπεριλαμβανομένων των φορέων ενέργειας που δεν εκλύουν εκπομπές στην απόληξη εξαγωγής, αλλά παράγονται με διεργασία υψηλής έντασης άνθρακα.

προτίθενται να αποφύγουν τον εν λόγω κίνδυνο, μεταξύ άλλων μέσω της ανάληψης δεσμεύσεων για τη χρήση κυρίως ανανεώσιμων καυσίμων ή καυσίμων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ή για τη σταδιακή κατάργηση των πηγών ορυκτών καυσίμων.

109. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένα μέτρα ενίσχυσης έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές, οι οποίες είναι απίθανο να αντισταθμιστούν. Ειδικότερα, ορισμένα μέτρα ενίσχυσης ενδέχεται να επιδεινώσουν τις ανεπάρκειες της αγοράς, δημιουργώντας ανεπάρκειες εις βάρος των καταναλωτών και της κοινωνικής ευημερίας. Για παράδειγμα, τα μέτρα που παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας ή τη βιομηχανική παραγωγή με βάση τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως ο γαιάνθρακας, το ντίζελ, ο λιγνίτης, το πετρέλαιο, η τύρφη και ο πετρελαιούχος σχιστόλιθος, αυξάνουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες στην αγορά. Δεν θα θεωρείται ότι έχουν θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, δεδομένου ότι τα καύσιμα αυτά δεν συνάδουν με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα.
110. Ομοίως, τα μέτρα που παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας ή τη βιομηχανική παραγωγή με βάση το φυσικό αέριο ενδέχεται να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και άλλους ρύπους βραχυπρόθεσμα, αλλά επιδεινώνουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες μακροπρόθεσμα, σε σύγκριση με τις εναλλακτικές επενδύσεις. Για να θεωρηθεί ότι οι επενδύσεις σε φυσικό αέριο έχουν θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να επεξηγούν τον τρόπο με τον οποίο θα διασφαλίσουν ότι η επένδυση συμβάλλει στην επίτευξη του στόχου της Ένωσης για το κλίμα έως το 2030 και του στόχου κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα αποφευχθεί ο εγκλωβισμός της εν λόγω παραγωγής ενέργειας με φυσικό αέριο ή του εξοπλισμού παραγωγής με φυσικό αέριο. Για παράδειγμα, ο τρόπος αυτός μπορεί να περιλαμβάνει δεσμευτικές υποχρεώσεις του δικαιούχου για την υλοποίηση τεχνολογιών απανθρακοποίησης, όπως η δέσμευση και χρήση διοξειδίου του άνθρακα/δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, ή για την αντικατάσταση του φυσικού αερίου με ανανεώσιμο αέριο ή αέριο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ή το κλείσιμο μονάδας σε χρονοδιάγραμμα που να συνάδει με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα⁶⁴.
111. Όταν εντοπίζονται κίνδυνοι πρόσθετων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού ή όταν τα μέτρα είναι ιδιαίτερα καινοτόμα ή πολύπλοκα, η Επιτροπή μπορεί να επιβάλλει όρους κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 72.
112. Για μέτρα ή καθεστώτα μεμονωμένων ενισχύσεων που ωφελούν ιδιαίτερα περιορισμένο αριθμό δικαιούχων ή κατεστημένο δικαιούχο, τα κράτη μέλη θα πρέπει επιπλέον να αποδεικνύουν ότι το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης δεν θα οδηγήσει σε αύξηση της ισχύος στην αγορά.

---

⁶⁴ Επιπλέον, όταν ένα έργο περιλαμβάνει επενδύσεις σε εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας ή σε εγκατάσταση βιομηχανικής παραγωγής με βάση το φυσικό αέριο, το κόστος της εγκατάστασης αυτής δεν θα ήταν κατά γενικό κανόνα επιλέξιμο για κρατική ενίσχυση βάσει του παρόντος τμήματος, δεδομένου ότι θα θεωρούνταν συνήθως επένδυση του σεναρίου αντιπαραδείγματος που θα πραγματοποιούνταν ελλείψει ενίσχυσης. Αντιθέτως, τα πρόσθετα στοιχεία που αποφέρουν μειώσεις των εκπομπών, όπως η CCS ή οι πρόσθετες δαπάνες που συνδέονται με τη συμπαραγωγή, θα είναι επιλέξιμα για ενίσχυση.

113. Υπό τον όρο ότι πληρούνται όλες οι άλλες προϋποθέσεις συμβατότητας, η Επιτροπή θα κρίνει κατά κανόνα θετικό το ισοζύγιο για τα μέτρα απανθρακοποίησης (δηλαδή, οι στρεβλώσεις στην εσωτερική αγορά αντισταθμίζονται από τα θετικά αποτελέσματα) υπό το πρίσμα της συμβολής τους στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, η οποία ορίζεται ως περιβαλλοντικός στόχος στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852, εφόσον δεν υπάρχουν προφανείς ενδείξεις μη συμμόρφωσης με την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής ζημίας.

4.2 Ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων

4.2.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

114. Τα μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων στοχεύουν στις αρνητικές εξωτερικότητες με τη δημιουργία ατομικών κινήτρων για την επίτευξη των στόχων εξοικονόμησης ενέργειας και μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και των ατμοσφαιρικών ρύπων. Εκτός από τις γενικές ανεπάρκειες την αγοράς που προσδιορίζονται στο κεφάλαιο 3, ενδέχεται να προκύψουν συγκεκριμένες ανεπάρκειες της αγοράς στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων. Για παράδειγμα, κατά την εξέταση της αναγκαιότητας πραγματοποίησης εργασιών ανακαίνισης στα κτίρια, τα οφέλη των μέτρων ενεργειακής απόδοσης και περιβαλλοντικών επιδόσεων κατά κανόνα δεν τα καρπώνεται μόνο ο ιδιοκτήτης του κτιρίου, ο οποίος επιβαρύνεται γενικότερα με το κόστος της ανακαίνισης, αλλά και ο ενοικιαστής. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι ενδέχεται να χρειαστούν κρατικές ενισχύσεις για την προώθηση επενδύσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων.

4.2.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

115. Μπορεί να χορηγηθεί ενίσχυση για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων.

116. Η ενίσχυση αυτή μπορεί να συνδυαστεί με ενίσχυση για ένα από ή για όλα τα ακόλουθα μέτρα:

- α) την τοποθέτηση ολοκληρωμένων επιτόπιων εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές για σκοπούς ηλεκτρικής ενέργειας, θέρμανσης ή ψύξης·
- β) την εγκατάσταση εξοπλισμού για την αποθήκευση της ενέργειας που παράγεται από επιτόπιες εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές·
- γ) την κατασκευή και την εγκατάσταση υποδομών επαναφόρτισης για χρήση από τους χρήστες του κτιρίου, καθώς και συναφών υποδομών, όπως σωληνώσεων, όπου ο χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων βρίσκεται είτε εντός του κτιρίου είτε παραπλεύρως του κτιρίου·
- δ) την εγκατάσταση εξοπλισμού για την επιτόπια ψηφιοποίηση του κτιρίου, ιδίως για την αύξηση της ευφυούς ετοιμότητάς του. Οι επιλέξιμες επενδύσεις μπορεί να περιλαμβάνουν παρεμβάσεις που περιορίζονται στην παθητική εσωτερική καλωδίωση ή στη δομημένη καλωδίωση για δίκτυα δεδομένων και, εάν είναι

αναγκαίο, στο βοηθητικό τμήμα του παθητικού δικτύου στην ιδιωτική ιδιοκτησία εκτός του κτιρίου. Εξαιρούνται η ενσυρμάτωση ή η καλωδίωση για δίκτυα δεδομένων εκτός της ιδιωτικής ιδιοκτησίας·

- ε) άλλες επενδύσεις που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση ή τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του κτιρίου, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε πράσινες στέγες και εξοπλισμό για την ανάκτηση των όμβριων υδάτων.
117. Μπορούν επίσης να χορηγούνται ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του εξοπλισμού θέρμανσης ή ψύξης εντός του κτιρίου. Οι ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των διαδικασιών παραγωγής και για τον εξοπλισμό παραγωγής ενέργειας που χρησιμοποιείται σε μηχανήματα παραγωγής ενέργειας δεν καλύπτονται από το παρόν τμήμα, αλλά μπορεί να καλύπτονται από το τμήμα 4.1. Οι ενισχύσεις για εξοπλισμό θέρμανσης ή ψύξης που σχετίζεται με συστήματα τηλεθέρμανσης καλύπτονται από το τμήμα 4.10.
118. Η ενίσχυση πρέπει να συνεπάγεται:
- α) στην περίπτωση ανακαίνισης υφιστάμενων κτιρίων, βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης που οδηγούν σε μείωση της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας τουλάχιστον κατά 20 % σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από την επένδυση. Κατά παρέκκλιση, όταν η βελτίωση αποτελεί μέρος σταδιακής ανακαίνισης, η ανακαίνιση πρέπει να οδηγεί σε συνολική μείωση της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας τουλάχιστον κατά 30 % σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από την επένδυση, για περίοδο 3 ετών·
  - β) στην περίπτωση των νέων κτιρίων, βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης που οδηγούν σε εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας τουλάχιστον κατά 10 % σε σύγκριση με το κατώτατο όριο που έχει καθοριστεί για τις απαιτήσεις των κτιρίων με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας στα εθνικά μέτρα για την εφαρμογή της οδηγίας 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁶⁵.
119. Οι ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων μπορούν επίσης να χορηγούνται σε ΜΜΕ και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης που είναι πάροχοι μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης για τη διευκόλυνση της σύναψης συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 27 της οδηγίας 2012/27/ΕΕ.

4.2.3 Χαρακτήρας κινήτρου

120. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 121 και 122.
121. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, καταρχήν, οι ενισχύσεις για έργα με περίοδο αποπληρωμής μικρότερη των πέντε ετών δεν έχουν χαρακτήρα κινήτρου. Ωστόσο, το κράτος μέλος

---

⁶⁵ Οδηγία 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΕΕ L 153 της 18.6.2010, σ. 13).

μπορεί να παράσχει στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η ενίσχυση είναι αναγκαία για να προκαλέσει αλλαγή συμπεριφοράς, ακόμη και στην περίπτωση έργων με βραχύτερη περίοδο αποπληρωμής.

122. Η ενίσχυση που χορηγείται για την προσαρμογή σε ενωσιακά πρότυπα που έχουν θεσπιστεί, αλλά δεν έχουν τεθεί ακόμη σε ισχύ, θα πρέπει να θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο εάν η επένδυση υλοποιείται και ολοκληρώνεται τουλάχιστον 18 μήνες πριν από την έναρξη ισχύος των ενωσιακών προτύπων.

4.2.4 *Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών*

4.2.4.1 Καταλληλότητα

123. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται το τμήμα 3.2.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις της παραγράφου 124.
124. Οι ενισχύσεις για τη διευκόλυνση της σύναψης συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης μπορούν να λάβουν τη μορφή δανείου ή εγγύησης στον πάροχο των μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, στο πλαίσιο σύμβασης ενεργειακής απόδοσης, ή μπορούν να συνίστανται σε χρηματοδοτικό προϊόν που αποσκοπεί στην αναχρηματοδότηση του αντίστοιχου παρόχου (π.χ. πρακτόρευση ή κατάπτωση εγγυήσεων).

4.2.4.2 Αναλογικότητα

125. Οι επιλέξιμες δαπάνες αντιστοιχούν αποκλειστικά στις επενδυτικές δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου ενεργειακής απόδοσης ή περιβαλλοντικών επιδόσεων.
126. Η βασική ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 30 % των επιλέξιμων δαπανών.
127. Όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης υφιστάμενων κτιρίων, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες όταν οι βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης οδηγούν σε μείωση της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας τουλάχιστον κατά 40 %.
128. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις ή κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις.
129. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης ή κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.
130. Κατ' εξαίρεση, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μέτρου, το κράτος μέλος μπορεί επίσης να καταδεικνύει, βάσει ανάλυσης του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 47, 50 και 51, ότι απαιτείται μεγαλύτερο ποσό ενίσχυσης. Το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το έλλειμμα χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 50 και 51.

131. Όταν η ενίσχυση χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών που διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 48 και 49, το ποσό της ενίσχυσης θεωρείται αναλογικό.
132. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται με τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων δεν υπόκεινται στις μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης που καθορίζονται στις παραγράφους 126 έως 130. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή εγγύησης, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 80 % του υποκείμενου δανείου. Η αποπληρωμή από τους ιδιοκτήτες των κτιρίων στο ταμείο ενεργειακής απόδοσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή σε άλλον ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό πρέπει να αφορά ποσό τουλάχιστον ίσο προς την ονομαστική αξία του δανείου.
- 4.2.5 *Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση*
133. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 134 έως 136.
134. Τα μέτρα που παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις σε εξοπλισμό που λειτουργεί με φυσικό αέριο με στόχο τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων μπορεί να οδηγήσουν σε μείωση της ζήτησης ενέργειας βραχυπρόθεσμα, αλλά επιδεινώνουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες μακροπρόθεσμα, σε σύγκριση με εναλλακτικές επενδύσεις. Επιπλέον, οι ενισχύσεις για την εγκατάσταση ή την αναβάθμιση εξοπλισμού που λειτουργεί με φυσικό αέριο ενδέχεται να στρεβλώνουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό όταν εκτοπίζουν επενδύσεις σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά ή όταν εγκλωβίζουν ορισμένες τεχνολογίες, παρεμποδίζοντας την ευρύτερη ανάπτυξη μιας αγοράς για καθαρότερες τεχνολογίες και τη χρήση καθαρότερων τεχνολογιών. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι θετικές επιπτώσεις των μέτρων που προκαλούν τον εν λόγω εγκλωβισμό είναι απίθανο να αντισταθμίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις τους. Στο πλαίσιο της αξιολόγησής της, η Επιτροπή θα εξετάζει αν ο εξοπλισμός που λειτουργεί με φυσικό αέριο αντικαθιστά τον ενεργειακό εξοπλισμό που χρησιμοποιεί τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως πετρέλαιο και γαιάνθρακα.
135. Στην αγορά διατίθενται ήδη εναλλακτικές λύσεις για τον ενεργειακό εξοπλισμό που χρησιμοποιεί τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα (όπως πετρέλαιο και γαιάνθρακα). Στο πλαίσιο αυτό, οι ενισχύσεις για την εγκατάσταση ενεργειακά αποδοτικού ενεργειακού εξοπλισμού που χρησιμοποιεί τέτοια καύσιμα δεν θεωρείται ότι έχουν τα ίδια θετικά αποτελέσματα με τις ενισχύσεις για την εγκατάσταση καθαρότερου ενεργειακού εξοπλισμού. Πρώτον, η οριακή βελτίωση όσον αφορά τη μείωση της ζήτησης ενέργειας αντισταθμίζεται από τις υψηλότερες ανθρακούχες εκπομπές που συνδέονται με τη χρήση ορυκτών καυσίμων. Δεύτερον, η χορήγηση ενισχύσεων για την εγκατάσταση εξοπλισμού ενέργειας με καύση πετρελαίου ή γαιάνθρακα συνεπάγεται σημαντικό κίνδυνο εγκλωβισμού σε τεχνολογίες που βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα και εκτόπισης των επενδύσεων σε πιο καθαρές και καινοτόμες εναλλακτικές λύσεις που είναι διαθέσιμες στην αγορά, απομακρύνοντας τη ζήτηση από αυτές. Η κατάσταση αυτή θα ήταν επίσης αποθαρρυντική για την περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς καθαρών, ανθεκτικών στο μέλλον τεχνολογιών που δεν βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρνητικές επιπτώσεις των ενισχύσεων για ενεργειακό

εξοπλισμό που λειτουργεί με πετρέλαιο ή γαιάνθρακα είναι απίθανο να αντισταθμιστούν.

136. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή χορηγίας, μετοχικού κεφαλαίου, εγγύησης ή δανείου σε ταμείο ενεργειακής απόδοσης ή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή άλλων ενδιαμέσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό, η Επιτροπή θα επαληθεύει ότι πληρούνται οι όροι που διασφαλίζουν ότι το ταμείο ενεργειακής απόδοσης ή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή άλλοι ενδιαμέσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δεν λαμβάνουν αδικαιολόγητο πλεονέκτημα και εφαρμόζουν εμπορικά ορθή επενδυτική στρατηγική για τους σκοπούς της εφαρμογής του μέτρου ενίσχυσης για την ενεργειακή απόδοση. Ειδικότερα, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) οι ενδιαμέσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί ή οι διαχειριστές των ταμείων πρέπει να επιλέγονται με ανοικτή, διαφανή και αμερόληπτη διαδικασία, η οποία διεξάγεται σύμφωνα με το εφαρμοστέο ενωσιακό και εθνικό δίκαιο·
- β) προβλέπονται προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της διαχείρισης των ενδιαμέσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων των ταμείων ενεργειακής απόδοσης ή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σε εμπορική βάση, καθώς και για τη διασφάλιση της λήψης χρηματοδοτικών αποφάσεων με γνώμονα το κέρδος·
- γ) οι διαχειριστές του ταμείου ενεργειακής απόδοσης ή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή άλλοι ενδιαμέσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μετακυλίνουν το πλεονέκτημα όσο το δυνατόν περισσότερο στους τελικούς δικαιούχους (τους ιδιοκτήτες ή τους ενοικιαστές των κτιρίων), με τη μορφή σημαντικότερων όγκων χρηματοδότησης, χαμηλότερων απαιτήσεων για εξασφαλίσεις, χαμηλότερων προμηθειών εγγύησης ή χαμηλότερων επιτοκίων.

4.3 Ενισχύσεις για καθαρή κινητικότητα

137. Τα τμήματα 4.3.1 και 4.3.2 καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι κρατικές ενισχύσεις για καθαρή κινητικότητα στον τομέα των αεροπορικών, των οδικών, των σιδηροδρομικών, των εσωτερικών πλωτών, των θαλάσσιων και παράκτιων επιβατικών και εμπορευματικών μεταφορών μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας με φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο, χωρίς να αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον της Ένωσης.

4.3.1 *Ενισχύσεις για την αγορά και τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων μεταφορών και καθαρού εξοπλισμού υπηρεσιών και για τη μετασκευή οχημάτων*

4.3.1.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

138. Για την επίτευξη του νομικά δεσμευτικού στόχου της Ένωσης για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, η ανακοίνωση για την Πράσινη Συμφωνία έθεσε ως στόχο τη μείωση των εκπομπών από τις μεταφορές τουλάχιστον κατά 90 % έως το 2050 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Στρατηγική

για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα⁶⁶» επιβεβαιώνει τη φιλοδοξία της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και καθορίζει διάφορα ορόσημα για την υπόδειξη μιας πορείας των διαφόρων τομέων προς την επίτευξη του εν λόγω στόχου μέσω της απανθρακοποίησης τόσο των επιμέρους τρόπων μεταφορών όσο και ολόκληρης της αλυσίδας μεταφορών⁶⁷.

139. Μολονότι οι υφιστάμενες πολιτικές μπορεί να παρέχουν κίνητρα για την υιοθέτηση καθαρών οχημάτων μεταφορών, με τον καθορισμό δεσμευτικών στόχων εκπομπών CO₂ για τον νέο στόλο οδικών οχημάτων των κατασκευαστών⁶⁸, με την εσωτερίκευση των κλιματικών και περιβαλλοντικών εξωτερικοτήτων⁶⁹ ή με την ώθηση της ζήτησης οχημάτων μέσω διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων⁷⁰, ενδέχεται να μην είναι επαρκείς για την πλήρη αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς που επηρεάζουν τον οικείο τομέα. Παρά τις υφιστάμενες πολιτικές, ορισμένοι φραγμοί στην αγορά και ορισμένες ανεπάρκειες της αγοράς ενδέχεται να μην αντιμετωπίζονται, συμπεριλαμβανομένων της οικονομικής προσιτότητας των καθαρών οχημάτων μεταφορών σε σύγκριση με τα συμβατικά οχήματα, της περιορισμένης διαθεσιμότητας υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού και της ύπαρξης περιβαλλοντικών εξωτερικοτήτων. Επομένως, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν ενισχύσεις για την αντιμετώπιση αυτών των εναπομενουσών ανεπαρειών της αγοράς και τη στήριξη της ανάπτυξης του τομέα της καθαρής κινητικότητας.

4.3.1.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

140. Μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση καινούριων ή μεταχειρισμένων καθαρών οχημάτων μεταφορών για τις αεροπορικές, οδικές, σιδηροδρομικές, εσωτερικές πλωτές, θαλάσσιες και παράκτιες επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές, καθώς και για την αγορά και τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρού εξοπλισμού υπηρεσιών εδάφους και καθαρού τερματικού εξοπλισμού.
141. Ενισχύσεις μπορούν επίσης να χορηγούνται για τη μετασκευή οχημάτων μεταφορών, η οποία εξασφαλίζει τη δυνατότητα χαρακτηρισμού τους ως καθαρών οχημάτων μεταφορών.

4.3.1.3 Χαρακτήρας κινήτρου

142. Εκτός από τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι προϋποθέσεις των παραγράφων 143 έως 147.

⁶⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα — οι ευρωπαϊκές μεταφορές σε τροχιά μέλλοντος», COM(2020) 789 final.

⁶⁷ Μεταξύ άλλων, περιλαμβάνεται η φιλοδοξία να υπάρχουν τουλάχιστον 30 εκατομμύρια αυτοκίνητα μηδενικών εκπομπών, 80 000 φορτηγά μηδενικών εκπομπών που θα τεθούν σε κυκλοφορία έως το 2030 και σχεδόν το σύνολο των αυτοκινήτων, των ημιφορτηγών, των λεωφορείων, καθώς και τα νέα βαρέα οχήματα να είναι μηδενικών εκπομπών έως το 2050.

⁶⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/631 και κανονισμός (ΕΕ) 2019/1242.

⁶⁹ Για παράδειγμα, μέσω της οδηγίας 1999/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1999, περί επιβολής τελών στα βαρέα φορτηγά οχήματα που χρησιμοποιούν ορισμένα έργα υποδομής (ΕΕ L 187 της 20.7.1999, σ. 42), καθώς και μέσω του ΣΕΔΕ της Ένωσης,

⁷⁰ Για παράδειγμα, μέσω της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1161.

143. Ελλείψει ενίσχυσης, το κράτος μέλος πρέπει να παρέχει αξιόπιστο σενάριο αντιπαραδείγματος. Το σενάριο αντιπαραδείγματος αντιστοιχεί σε επένδυση με την ίδια δυναμικότητα, διάρκεια ζωής και, κατά περίπτωση, άλλα σχετικά τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως η φιλική προς το περιβάλλον επένδυση. Όταν η επένδυση αφορά την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων μεταφορών, το σενάριο αντιπαραδείγματος συνίσταται κατά γενικό κανόνα στην αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση οχημάτων της ίδιας κατηγορίας και της ίδιας χωρητικότητας, τουλάχιστον σύμφωνα με τα ενωσιακά πρότυπα, που θα αποτελούσαν αντικείμενο αγοράς ή χρηματοδοτικής μίσθωσης χωρίς την ενίσχυση.
144. Το σενάριο αντιπαραδείγματος μπορεί επίσης να αφορά τη διατήρηση του υφιστάμενου οχήματος σε λειτουργία για περίοδο που αντιστοιχεί στη διάρκεια ζωής της φιλικής προς το περιβάλλον επένδυσης. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το προεξοφλημένο κόστος συντήρησης, επισκευής και εκσυγχρονισμού κατά την εν λόγω περίοδο.
145. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το σενάριο αντιπαραδείγματος μπορεί να αφορά τη μεταγενέστερη αντικατάσταση του οχήματος μεταφορών, οπότε στην περίπτωση αυτή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η προεξοφλημένη αξία του οχήματος μεταφορών και να σταθμίζεται η διαφορά της αντίστοιχης οικονομικής διάρκειας ζωής του εξοπλισμού. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να έχει ιδιαίτερη σημασία για τα οχήματα μεταφορών που έχουν μεγαλύτερη οικονομική ζωή, όπως τα σκάφη, τα τρένα και τα αεροσκάφη.
146. Στην περίπτωση οχημάτων μεταφορών που υπόκεινται σε συμφωνίες χρηματοδοτικής μίσθωσης, η προεξοφλημένη αξία της χρηματοδοτικής μίσθωσης των φιλικών προς το περιβάλλον οχημάτων μεταφορών θα πρέπει να συγκρίνεται με την ΚΠΑ της χρηματοδοτικής μίσθωσης των λιγότερο φιλικών προς το περιβάλλον οχημάτων μεταφορών που θα χρησιμοποιούνταν ελλείψει της ενίσχυσης.
147. Σε περιορισμένες περιπτώσεις, η φιλική προς το περιβάλλον επένδυση μπορεί να συνίσταται σε εξοπλισμό που προστίθεται σε υφιστάμενο όχημα (για παράδειγμα, μετασκευή συστημάτων ελέγχου της ρύπανσης). Στην περίπτωση αυτή, οι επιλέξιμες δαπάνες θα περιλαμβάνουν το συνολικό επενδυτικό κόστος.

4.3.1.4 Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.3.1.4.1 Καταλληλότητα

148. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 149 και 150.
149. Η επαλήθευση της καταλληλότητας μεταξύ εναλλακτικών μέσων πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις δυνατότητες άλλων τύπων παρεμβάσεων εκτός των κρατικών ενισχύσεων για την τόνωση της ανάπτυξης της αγοράς καθαρής κινητικότητας και του αναμενόμενου αντικτύπου τους σε σύγκριση με το προτεινόμενο μέτρο. Επιπλέον, η αξιολόγηση της καταλληλότητας της ενίσχυσης θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον αντίκτυπο των εναλλακτικών μέτρων που αποσκοπούν στην επίτευξη του ίδιου στόχου, όπως του ΣΕΔΕ ή των κανονιστικών υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένης της ύπαρξης ζωνών χαμηλών εκπομπών στο οικείο κράτος μέλος) και των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις, όπως οι κανόνες που θεσπίστηκαν με την οδηγία (ΕΕ) 2019/1161.

150. Οι ενισχύσεις για την αγορά και τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων μεταφορών, καθώς και για τη μετασκευή οχημάτων μεταφορών, η οποία εξασφαλίζει τη δυνατότητα χαρακτηρισμού τους ως καθαρών οχημάτων μεταφορών, μπορούν να χορηγούνται με οποιαδήποτε μορφή, συμπεριλαμβανομένων επιχορηγήσεων, δανείων ή εγγυήσεων. Το κράτος μέλος πρέπει να αιτιολογεί την επιλογή του μέσου ενίσχυσης και να επεξηγεί γιατί τα λιγότερο στρεβλωτικά μέσα ενίσχυσης δεν θα απέφεραν εξίσου αποδοτικά αποτελέσματα.

4.3.1.4.2 Αναλογικότητα

151. Η ενίσχυση δεν πρέπει να υπερβαίνει τις απαιτούμενες δαπάνες για την προώθηση της ανάπτυξης της εν λόγω οικονομικής δραστηριότητας κατά τρόπο που αυξάνει το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος (δηλαδή μέσω της μετάβασης από συμβατικά σε καθαρά οχήματα μεταφορών), σε σύγκριση με το σενάριο αντιπαραδείγματος εάν δεν υπήρχε ενίσχυση. Οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να θεωρούνται αναλογικές εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παραγράφων 152 έως 159.
152. Οι καθαρές πρόσθετες δαπάνες (επιλέξιμες δαπάνες) αντιστοιχούν στη διαφορά μεταξύ του συνολικού κόστους κυριότητας των καθαρών οχημάτων μεταφορών που προβλέπεται να αποτελέσουν αντικείμενο αγοράς ή χρηματοδοτικής μίσθωσης με την κρατική ενίσχυση και του συνολικού κόστους κυριότητας στο σενάριο αντιπαραδείγματος.
153. Οι δαπάνες που δεν συνδέονται άμεσα με την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος δεν είναι επιλέξιμες.
154. Όσον αφορά τη μετασκευή οχημάτων, η οποία εξασφαλίζει τη δυνατότητα χαρακτηρισμού τους ως καθαρών οχημάτων, σύμφωνα με την παράγραφο 146, οι επιλέξιμες δαπάνες είναι το συνολικό κόστος της μετασκευής, με την παραδοχή ότι, στο σενάριο αντιπαραδείγματος, τα οχήματα διατηρούν την ίδια οικονομική διάρκεια ζωής ελλείψει της μετασκευής.
155. Η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών που διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 48 και 49.
156. Εάν στο πλαίσιο της ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών περιλαμβάνονται διαφορετικά κριτήρια από το ποσό της ενίσχυσης που ζητεί ο αιτών, εφαρμόζεται η παράγραφος 49. Τα κριτήρια επιλογής μπορούν, για παράδειγμα, να αφορούν τα αναμενόμενα περιβαλλοντικά οφέλη της επένδυσης όσον αφορά το ισοδύναμο CO₂ ή άλλες μειώσεις ρύπων καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της. Στις περιπτώσεις αυτές, για να διευκολυνθεί ο προσδιορισμός των περιβαλλοντικών οφελών, το κράτος μέλος μπορεί να απαιτήσει από τους αιτούντες να αναφέρουν στις προσφορές τους το αναμενόμενο επίπεδο μείωσης των εκπομπών που προκύπτει από την επένδυση, σε σύγκριση με το επίπεδο εκπομπών συγκρίσιμου οχήματος που συμμορφώνεται με τα ενωσιακά πρότυπα, κατά περίπτωση. Τα περιβαλλοντικά κριτήρια που χρησιμοποιούνται στην ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν παραμέτρους του κύκλου ζωής, όπως τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο της διαχείρισης του προϊόντος στο τέλος του κύκλου ζωής του.

157. Ο σχεδιασμός της ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών πρέπει να διασφαλίζει ότι εξακολουθούν να παρέχονται επαρκή κίνητρα στους αιτούντες για την υποβολή προσφορών για έργα που αφορούν την αγορά οχημάτων μεταφορών μηδενικών εκπομπών, εφόσον αυτά είναι διαθέσιμα στον εν λόγω τρόπο μεταφοράς, τα οποία είναι κατά γενικό κανόνα ακριβότερα απ' ό,τι οι λιγότερο φιλικές προς το περιβάλλον εναλλακτικές λύσεις. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι η εφαρμογή των κριτηρίων επιλογής δεν θέτει τα εν λόγω έργα σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με άλλα καθαρά οχήματα μεταφορών, τα οποία δεν χαρακτηρίζονται ως οχήματα μηδενικών εκπομπών. Για παράδειγμα, τα περιβαλλοντικά κριτήρια μπορούν να σχεδιαστούν ως πριμοδοτήσεις που επιτρέπουν την απόδοση υψηλότερης βαθμολογίας σε έργα τα οποία αποφέρουν περιβαλλοντικά οφέλη πέραν εκείνων που απορρέουν από τις απαιτήσεις επιλεξιμότητας ή από τον πρωταρχικό στόχο του καθεστώτος.
158. Κατά παρέκκλιση των παραγράφων 155, 156 και 157, όταν ο αναμενόμενος αριθμός συμμετεχόντων δεν είναι επαρκής για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού ή για την αποφυγή στρατηγικής υποβολής προσφορών ή όταν δεν είναι δυνατή η διοργάνωση ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, όπως περιγράφεται στις παραγράφους 48 και 49, η ενίσχυση μπορεί να χορηγηθεί χωρίς τη διεξαγωγή ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η βασική ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 40 % των επιλέξιμων δαπανών. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για τα οχήματα μεταφορών μηδενικών εκπομπών και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για τις μεσαίες επιχειρήσεις ή κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για τις μικρές επιχειρήσεις.
159. Κατ' εξαίρεση, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μέτρου, το κράτος μέλος μπορεί επίσης να καταδεικνύει, βάσει ανάλυσης του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 47, 50 και 51, ότι απαιτείται μεγαλύτερο ποσό ενίσχυσης. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος πρέπει να προβεί σε εκ των υστέρων παρακολούθηση για να επαληθεύσει τις παραδοχές σχετικά με το επίπεδο της απαιτούμενης ενίσχυσης και να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό ανάκτησης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 53. Το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το έλλειμμα χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 50 και 51.
- 4.3.1.5 Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση
160. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 161 έως 166.
161. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένα μέτρα ενίσχυσης έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές, οι οποίες είναι απίθανο να αντισταθμιστούν. Ειδικότερα, τα μέτρα που παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις σε οχήματα μεταφορών που κινούνται με φυσικό αέριο (συμπεριλαμβανομένου του ΣΦΑ και του ΥΦΑ) ενδέχεται να οδηγήσουν σε μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και άλλων ρύπων βραχυπρόθεσμα, αλλά επιδεινώνουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες μακροπρόθεσμα, σε σύγκριση με εναλλακτικές επενδύσεις. Επιπλέον, οι ενισχύσεις για την αγορά καθαρών οχημάτων μεταφορών ενδέχεται να στρεβλώνουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό όταν εκτοπίζουν επενδύσεις σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά ή όταν εγκλωβίζουν ορισμένες τεχνολογίες, παρεμποδίζοντας την ευρύτερη ανάπτυξη μιας αγοράς για

καθαρότερες τεχνολογίες και τη χρήση καθαρότερων τεχνολογιών. Επομένως, στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό των ενισχύσεων για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων μεταφορών που λειτουργούν με φυσικό αέριο, όπως το ΣΦΑ και το ΥΦΑ, είναι απίθανο να αντισταθμιστούν.

162. Οι ενισχύσεις για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση οχημάτων ΣΦΑ και ΥΦΑ μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν προκαλούν μακροπρόθεσμο εγκλωβισμό και δεν εκτοπίζουν επενδύσεις σε καθαρότερες τεχνολογίες εάν, κατά τη στιγμή που το κράτος μέλος κοινοποιεί στην Επιτροπή τα σχέδιά του για την εφαρμογή του μέτρου ενίσχυσης ή όταν εφαρμόζεται το μέτρο ενίσχυσης, το κράτος μέλος καταδεικνύει ότι δεν διατίθενται άμεσα στην αγορά καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις και δεν αναμένεται να είναι διαθέσιμες σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα⁷¹. Η ενίσχυση μπορεί επίσης να θεωρηθεί ότι δεν προκαλεί εγκλωβισμό ή ότι εκτοπίζει επενδύσεις σε καθαρότερες τεχνολογίες, όταν το κράτος μέλος δεσμεύεται να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω οχήματα θα λειτουργούν με τη χρήση ανάμειξης βιοαερίου ή αέριων καυσίμων μεταφορών μη βιολογικής προέλευσης από ανανεώσιμες πηγές (τουλάχιστον 20 %).
163. Εναλλακτικές λύσεις αντί των οχημάτων που χρησιμοποιούν τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα (όπως ντίζελ ή υγραέριο) είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά για χρήση στους τομείς των οδικών, των εσωτερικών πλωτών, των θαλάσσιων και παράκτιων μεταφορών, καθώς και των σιδηροδρομικών μεταφορών. Ως εκ τούτου, οι ενισχύσεις για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση των εν λόγω οχημάτων, ακόμη και οχημάτων νέας γενιάς που υπερβαίνουν τα ενωσιακά πρότυπα, κατά περίπτωση, δεν θεωρείται ότι παράγουν τα ίδια θετικά αποτελέσματα με τις ενισχύσεις για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων με χαμηλότερες άμεσες εκπομπές CO₂ (από αγωγό εξαγωγής/εξάτμιση). Πρώτον, η οριακή βελτίωση όσον αφορά τη μείωση των άμεσων εκπομπών CO₂ και ρυπογόνων εκπομπών αντισταθμίζεται από τη συνέχιση των ανθρακούχων εκπομπών που συνδέονται με τη χρήση ορυκτών καυσίμων. Δεύτερον, η χορήγηση ενισχύσεων για την αγορά των εν λόγω τύπων οχημάτων ενέχει σημαντικό κίνδυνο εγκλωβισμού σε τεχνολογίες που βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα και εκτόπισης των επενδύσεων σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που είναι διαθέσιμες στην αγορά, με την απομάκρυνση της ζήτησης από οχήματα εναλλακτικών καυσίμων που δεν βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα. Η κατάσταση αυτή θα ήταν επίσης αποθαρρυντική για την περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς καθαρών, ανθεκτικών στο μέλλον τεχνολογιών που δεν βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό των ενισχύσεων για οχήματα που χρησιμοποιούν τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως ντίζελ ή υγραέριο, είναι απίθανο να αντισταθμιστούν.
164. Κατά την αξιολόγηση της στρέβλωσης του ανταγωνισμού των ενισχύσεων για την αγορά καθαρών οχημάτων μεταφορών, η Επιτροπή θα εξετάζει κατά πόσον η θέση σε λειτουργία νέων οχημάτων μεταφοράς θα οδηγούσε ή θα επιδείνωνε τις υφιστάμενες

---

⁷¹ Για μια τέτοια αξιολόγηση, η Επιτροπή θα εξετάζει κατά γενικό κανόνα περίοδο τεσσάρων ετών από την κοινοποίηση ή την εφαρμογή του μέτρου ενίσχυσης. Θα βασίζει την αξιολόγησή της σε ανεξάρτητες μελέτες αγοράς που υποβάλλει το κράτος μέλος ή σε οποιαδήποτε άλλα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία.

ανεπάρκειες της αγοράς, όπως η πλεονάζουσα μεταφορική ικανότητα στον οικείο τομέα.

165. Όσον αφορά τις σιδηροδρομικές μεταφορές, λόγω των πρόσθετων αναγκών μεταφορικής ικανότητας που συνδέονται με τη στοχευμένη αύξηση της χρήσης του συγκεκριμένου τρόπου μεταφοράς, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ενισχύσεις δεν οδηγούν στην πρόωρη απόσυρση τροχαίου υλικού μηδενικών εκπομπών. Για τον σκοπό αυτόν, τροχαίο υλικό μηδενικών εκπομπών το οποίο πάύει πλέον να χρησιμοποιείται λόγω της ενίσχυσης, θα πρέπει να διατίθεται στην αγορά κατά τη διάρκεια ελάχιστης περιόδου τριών μηνών, μέσω ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαδικασίας πώλησης ευρείας δημοσιοποίησης, σε αγοραία τιμή.
166. Όσον αφορά τις αεροπορικές μεταφορές, το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι, όταν η ενίσχυση χορηγείται σε επιχείρηση που δραστηριοποιείται ήδη στον οικείο τομέα, η ενίσχυση αυτή χορηγείται για την αντικατάσταση ενός λιγότερο φιλικού προς το περιβάλλον αεροσκάφους με καθαρό αεροσκάφος συγκρίσιμης κατηγορίας αεροσκαφών και ότι δεν έχει ως αποτέλεσμα την επέκταση του στόλου του δικαιούχου.

4.3.2 Ενισχύσεις για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού

4.3.2.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

167. Ένα εκτεταμένο δίκτυο υποδομών επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού είναι απαραίτητο για να καταστεί δυνατή η ευρεία χρήση καθαρών οχημάτων μεταφορών και η μετάβαση προς την κινητικότητα μηδενικών εκπομπών. Πράγματι, ένα ιδιαίτερα κρίσιμο εμπόδιο για τη διείσδυση των καθαρών οχημάτων μεταφορών στην αγορά είναι η περιορισμένη διαθεσιμότητα των υποδομών για την επαναφόρτιση ή τον ανεφοδιασμό τους. Επιπλέον, οι υποδομές επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού δεν είναι ομοιόμορφα κατανομημένες μεταξύ των κρατών μελών. Ταυτόχρονα, στον βαθμό που το μερίδιο των καθαρών οχημάτων μεταφορών σε λειτουργία παραμένει περιορισμένο, η αγορά από μόνη της ενδέχεται να μην είναι σε θέση να παράσχει τις απαιτούμενες υποδομές επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού.
168. Η οδηγία 2014/94/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁷² δημιουργεί ένα κοινό πλαίσιο μέτρων για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων για τις μεταφορές στην Ένωση και θεσπίζει διατάξεις για την ανάπτυξη των υποδομών αυτών από τα κράτη μέλη. Επιπλέον, άλλες πολιτικές που προωθούν τη χρήση καθαρών οχημάτων μεταφορών μπορεί να προβλέπουν ήδη επενδυτικά μηνύματα για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού. Ωστόσο, οι πολιτικές αυτές από μόνες τους ενδέχεται να μην επαρκούν για την πλήρη αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς που εντοπίζονται. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη δύνανται να χορηγούν ενισχύσεις για την αντιμετώπιση αυτών των εναπομενουσών ανεπαρειών της αγοράς και τη στήριξη της ανάπτυξης υποδομών επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού.

⁷² Οδηγία 2014/94/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων (ΕΕ L 307 της 28.10.2014, σ. 1).

4.3.2.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

169. Ενίσχυση μπορεί να χορηγείται για την κατασκευή και την εγκατάσταση ή την αναβάθμιση υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού.
170. Τα έργα μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις για έξυπνες εργασίες φόρτισης και για την επιτόπια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας ή υδρογόνου από ανανεώσιμες πηγές, που συνδέονται με την υποδομή επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού μέσω άμεσης σύνδεσης, καθώς και εγκαταστάσεις επιτόπιας αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας και υδρογόνου που πρόκειται να παρασχεθούν ως καύσιμα κίνησης.

4.3.2.3 Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.3.2.3.1 Αναγκαιότητα της ενίσχυσης

171. Το κράτος μέλος πρέπει να επαληθεύει την αναγκαιότητα της ενίσχυσης για την κινητροδότηση της ανάπτυξης; υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού της ίδιας κατηγορίας⁷³ μέσω εκ των προτέρων ανοικτής δημόσιας διαβούλευσης ή ανεξάρτητης μελέτης της αγοράς. Ειδικότερα, το κράτος μέλος πρέπει να επαληθεύει ότι παρόμοιες υποδομές δεν είναι πιθανό να αναπτυχθούν βραχυπρόθεσμα υπό εμπορικούς όρους⁷⁴.
172. Κατά την αξιολόγηση της αναγκαιότητας ενίσχυσης για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού για καθαρά οχήματα μεταφορών μηδενικών εκπομπών που είναι ανοικτές στην πρόσβαση τρίτων, συμπεριλαμβανομένων δημοσίως προσβάσιμων υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού, μπορεί να εξεταστεί η διείσδυση στην αγορά των καθαρών οχημάτων μεταφορών που θα εξυπηρετούσαν οι εν λόγω υποδομές.

4.3.2.3.2 Καταλληλότητα

173. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 174 και 175.
174. Η επαλήθευση της καταλληλότητας μεταξύ εναλλακτικών μέσων πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις δυνατότητες νέων κανονιστικών παρεμβάσεων για την προώθηση της μετάβασης προς την καθαρή κινητικότητα και τον αναμενόμενο αντίκτυπο τους σε σύγκριση με το προτεινόμενο μέτρο. Ειδικότερα, το κράτος μέλος θα πρέπει να εξετάζει τον αντίκτυπο ενός ΣΕΔΕ, κατά περίπτωση, και υποχρεώσεις όπως αυτές που ορίζονται στην οδηγία 2014/94/ΕΕ.
175. Όσον αφορά την επαλήθευση της καταλληλότητας μεταξύ των διαφόρων μέσων ενίσχυσης, οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού μπορούν να χορηγούνται με οποιαδήποτε μορφή, συμπεριλαμβανομένων επιχορηγήσεων, δανείων ή εγγυήσεων. Το κράτος μέλος πρέπει να αιτιολογεί την

⁷³ Π.χ. για υποδομές επαναφόρτισης, κανονικής ή υψηλής ισχύος.

⁷⁴ Για μια τέτοια αξιολόγηση, η Επιτροπή θα εξετάζει κατά γενικό κανόνα αν η υποδομή επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού αναμένεται να αναπτυχθεί υπό εμπορικούς όρους εντός περιόδου τριών ετών. Θα βασίζεται την αξιολόγησή της στα αποτελέσματα της εκ των προτέρων δημόσιας διαβούλευσης που αναφέρεται στην παράγραφο 171, σε ανεξάρτητες μελέτες αγοράς που υποβάλλει το κράτος μέλος ή σε οποιαδήποτε άλλα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία.

επιλογή του μέσου ενίσχυσης και να επεξηγεί γιατί τα λιγότερο στρεβλωτικά μέσα ενίσχυσης δεν θα απέφεραν εξίσου αποδοτικά αποτελέσματα.

4.3.2.3.3 Αναλογικότητα

176. Η ενίσχυση δεν πρέπει να υπερβαίνει το κόστος που είναι αναγκαίο για την προώθηση της ανάπτυξης της εξεταζόμενης οικονομικής δραστηριότητας κατά τρόπο που αυξάνει το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος. Η ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί αναλογική εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 177 έως 182.
177. Οι επιλέξιμες δαπάνες είναι οι δαπάνες της επένδυσης για την κατασκευή και εγκατάσταση ή για την αναβάθμιση της υποδομής επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού. Στις δαπάνες αυτές μπορεί να περιλαμβάνεται το κόστος:
- α) για την υποδομή επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού αυτή καθαυτή·
  - β) για την εγκατάσταση ή την αναβάθμιση ηλεκτρικών ή άλλων δομικών στοιχείων, όπως για την ευφυή ετοιμότητα των υποδομών επαναφόρτισης, συμπεριλαμβανομένων των μετασχηματιστών ισχύος που απαιτούνται για τη σύνδεση της υποδομής επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού με το δίκτυο ή με τοπική μονάδα παραγωγής ή αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας ή υδρογόνου·
  - γ) για τον σχετικό τεχνικό εξοπλισμό·
  - δ) για τα σχετικά έργα πολιτικού μηχανικού·
  - ε) για τις σχετικές προσαρμογές των εκτάσεων γης ή του οδικού δικτύου·
  - στ) για την απόκτηση σχετικών αδειών.
178. Όταν ένα έργο περιλαμβάνει την επιτόπια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμου υδρογόνου ή την επιτόπια αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμου υδρογόνου, οι επιλέξιμες δαπάνες μπορεί να περιλαμβάνουν το επενδυτικό κόστος των μονάδων επιτόπιας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμου υδρογόνου ή των εγκαταστάσεων επιτόπιας αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμου υδρογόνου.
179. Η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών που διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 48 και 49. Ο σχεδιασμός της ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών πρέπει να διασφαλίζει ότι εξακολουθούν να υπάρχουν επαρκή κίνητρα για τους αιτούντες ώστε να υποβάλλουν προσφορές για έργα σχετικά με υποδομές επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που παρέχουν μόνο ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμο υδρογόνο. Η εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα να τίθενται σε μειονεκτική θέση τα έργα που αφορούν υποδομές επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που παρέχουν μόνο ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμο υδρογόνο σε σύγκριση με έργα που αφορούν υποδομές επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που παρέχουν επίσης ηλεκτρική ενέργεια υψηλής έντασης άνθρακα ή υδρογόνο.

180. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 179, η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται βάσει διαφορετικών μεθόδων από την ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών στις ακόλουθες περιπτώσεις:
- α) όταν ο αναμενόμενος αριθμός συμμετεχόντων δεν είναι επαρκής για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού ή για την αποφυγή στρατηγικής υποβολής προσφορών ή
  - β) όταν δεν είναι δυνατή η διοργάνωση ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, όπως περιγράφεται στις παραγράφους 48 και 49.
181. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 180, το ποσό της ενίσχυσης μπορεί να καθορίζεται βάσει ανάλυσης του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 47, 50 και 51. Το κράτος μέλος πρέπει να προβεί σε εκ των υστέρων παρακολούθηση για να επαληθεύσει τις παραδοχές σχετικά με το επίπεδο της απαιτούμενης ενίσχυσης και να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό ανάκτησης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 53.
182. Εναλλακτικά της παραγράφου 181, η ένταση της βασικής ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 30 % των επιλέξιμων δαπανών ή το 40 % των επιλέξιμων δαπανών, όταν η υποδομή επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού παρέχει μόνο ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμο υδρογόνο αντίστοιχα. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίες επιχειρήσεις ή κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης ή κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.
- 4.3.2.4 Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση
183. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 184 έως 189.
184. Οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη ή την αναβάθμιση υποδομών ανεφοδιασμού ενδέχεται να στρεβλώνουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό όταν εκτοπίζουν επενδύσεις σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά ή όταν εγκλωβίζουν ορισμένες τεχνολογίες, παρεμποδίζοντας την ευρύτερη ανάπτυξη μιας αγοράς για καθαρότερες τεχνολογίες και τη χρήση καθαρότερων τεχνολογιών. Επομένως, στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό των ενισχύσεων για την ανάπτυξη ή την αναβάθμιση υποδομών ανεφοδιασμού που προμηθεύουν καύσιμα με βάση το φυσικό αέριο, όπως το ΣΦΑ και το ΥΦΑ, είναι απίθανο να αντισταθμιστούν.
185. Οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη ή την αναβάθμιση υποδομών ανεφοδιασμού ΣΦΑ και ΥΦΑ μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν προκαλεί μακροπρόθεσμα εγκλωβισμό και δεν εκτοπίζει τις επενδύσεις σε καθαρότερες τεχνολογίες εάν, κατά τη στιγμή που το κράτος μέλος κοινοποιεί στην Επιτροπή τα σχέδιά του για την εφαρμογή του μέτρου ενίσχυσης ή όταν εφαρμόζεται το μέτρο ενίσχυσης, το κράτος μέλος καταδεικνύει ότι

δεν διατίθενται άμεσα στην αγορά καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις και δεν αναμένεται να είναι διαθέσιμες σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα⁷⁵. Οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη ή την αναβάθμιση υποδομών ανεφοδιασμού ΣΦΑ και ΥΦΑ μπορεί επίσης να θεωρηθεί ότι δεν προκαλεί μακροπρόθεσμα εγκλωβισμό, όταν το κράτος μέλος δεσμεύεται να διασφαλίσει ότι το ΣΦΑ και ΥΦΑ αναμειγνύεται με βιοαέριο ή με αέρια καύσιμα μεταφορών μη βιολογικής προέλευσης από ανανεώσιμες πηγές (τουλάχιστον 20 %).

186. Εναλλακτικές λύσεις αντί των καυσίμων που βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά για χρήση στους τομείς των οδικών, των εσωτερικών πλωτών, των θαλάσσιων και παράκτιων μεταφορών, καθώς και των σιδηροδρομικών μεταφορών. Επομένως, οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη ή την αναβάθμιση υποδομών ανεφοδιασμού που παρέχουν ορυκτά καύσιμα, όπως υδρογόνο υψηλής έντασης άνθρακα, δεν θεωρείται ότι αποφέρουν τα ίδια θετικά αποτελέσματα με τις ενισχύσεις για την ανάπτυξη υποδομών ανεφοδιασμού με καύσιμα που δεν βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα. Πρώτον, η βελτίωση όσον αφορά τις μειώσεις των εκπομπών CO₂ που επιτυγχάνεται στον τομέα των μεταφορών είναι πιθανό να αντισταθμιστεί από τη συνέχιση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα που συνδέονται με την παραγωγή και τη χρήση ορυκτών καυσίμων. Δεύτερον, ελλείψει δέσμευσης εκ μέρους του κράτους μέλους ότι η υποδομή ανεφοδιασμού θα προμηθεύει ανανεώσιμο υδρογόνο ή τουλάχιστον υδρογόνο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, η χορήγηση ενίσχυσης για την ανάπτυξη υποδομών ανεφοδιασμού με υδρογόνο μπορεί να ενέχει τον κίνδυνο εγκλωβισμού στην παραγωγή υδρογόνου υψηλής έντασης άνθρακα, με συνέπεια τον εκτοπισμό των επενδύσεων σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις με την απομάκρυνση της ζήτησης από διαδικασίες παραγωγής που δεν βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα. Η εξέλιξη αυτή θα μπορούσε επίσης να αποθαρρύνει την περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς καθαρών, ανθεκτικών στο μέλλον τεχνολογιών που δεν βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα για την κινητικότητα μηδενικών εκπομπών, καθώς και για την παραγωγή μη ορυκτών καυσίμων και ενέργειας. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί γενικά άπιθανο να αντισταθμιστούν οι αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό των ενισχύσεων για την ανάπτυξη ή την αναβάθμιση υποδομών ανεφοδιασμού που παρέχουν ορυκτά καύσιμα, όπως υδρογόνο υψηλής έντασης άνθρακα.
187. Ελλείψει κατάλληλων διασφαλίσεων, η ενίσχυση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ή την ενίσχυση θέσεων ισχύος στην αγορά, γεγονός που μπορεί να παρεμποδίζει ή να περιορίσει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό σε αναδυόμενες ή αναπτυσσόμενες αγορές. Κατά συνέπεια, το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίσει ότι ο σχεδιασμός του μέτρου ενίσχυσης περιλαμβάνει κατάλληλες διασφαλίσεις για την αντιμετώπιση του εν λόγω κινδύνου. Οι διασφαλίσεις αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, τον καθορισμό μέγιστου ποσοστού του προϋπολογισμού για το μέτρο που μπορεί να διατεθεί μόνο σε μία επιχείρηση.
188. Οποιαδήποτε παραχώρηση ή άλλη ανάθεση σε τρίτο της λειτουργίας της υποδομής επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού πρέπει να πραγματοποιείται με ανταγωνιστική,

⁷⁵ Για μια τέτοια αξιολόγηση, η Επιτροπή θα εξετάζει κατά γενικό κανόνα περίοδο τεσσάρων ετών από την κοινοποίηση ή την εφαρμογή του μέτρου ενίσχυσης. Θα βασίζει την αξιολόγησή της σε ανεξάρτητες μελέτες αγοράς που υποβάλλει το κράτος μέλος ή σε οποιαδήποτε άλλα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία.

διαφανή και αμερόληπτη διαδικασία, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των ισχυόντων κανόνων της Ένωσης για τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων, κατά περίπτωση.

189. Εάν χορηγούνται ενισχύσεις για την ανάπτυξη ή την αναβάθμιση υποδομής επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που είναι ανοικτή στην πρόσβαση τρίτων, συμπεριλαμβανομένων δημοσίων προσβάσιμων υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού, οι υποδομές αυτές πρέπει να είναι προσβάσιμες στο κοινό και να παρέχουν πρόσβαση χωρίς διακρίσεις στους χρήστες, μεταξύ άλλων, κατά περίπτωση, σε σχέση με τα τιμολόγια, τους τρόπους εξακρίβωσης της γνησιότητας και πληρωμής και άλλους όρους και προϋποθέσεις χρήσης. Επιπλέον, το κράτος μέλος θα πρέπει να διασφαλίζει ότι τα τέλη που χρεώνονται σε τρίτους χρήστες για τη χρήση της υποδομής επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού αντιστοιχούν στην αγοραία τιμή.

4.4 Ενισχύσεις για την αποδοτική χρήση των πόρων και για τη στήριξη της μετάβασης προς μια κυκλική οικονομία

4.4.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

190. Το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία (Circular Economy Action Plan, CEAP)⁷⁶ παρέχει ένα θεματολόγιο προσανατολισμένο στο μέλλον που αποσκοπεί στην επίτευξη της μετάβασης της Ένωσης σε μια κυκλική οικονομία στο πλαίσιο της μετασχηματιστικής αλλαγής που προωθεί η ανακοίνωση για την Πράσινη Συμφωνία. Το CEAP προωθεί τις διαδικασίες κυκλικής οικονομίας, ενθαρρύνει τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή, και έχει ως στόχο να διασφαλίσει την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων και τη διατήρηση των πόρων που χρησιμοποιούνται στην οικονομία της ΕΕ για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Οι στόχοι αυτοί αποτελούν επίσης προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου της Ένωσης για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 και για την επίτευξη μιας καθαρότερης και πιο βιώσιμης οικονομίας.
191. Το CEAP αναφέρει συγκεκριμένα ότι πρέπει να αντικατοπτρίζονται οι στόχοι που συνδέονται με την κυκλική οικονομία στο πλαίσιο της αναθεώρησης των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος και της ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, η χρηματοδοτική στήριξη με τη μορφή κρατικής ενίσχυσης, σε συνδυασμό με ευρείς, σαφείς και συνεπείς κανόνες, μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στη στήριξη της κυκλικότητας στις διαδικασίες παραγωγής στο πλαίσιο ενός ευρύτερου μετασχηματισμού ενωσιακού κλάδου παραγωγής προς την κλιματική ουδετερότητα και τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα. Μπορεί επίσης να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας εύρυθμης ενωσιακής αγοράς για δευτερογενείς πρώτες ύλες, η οποία θα μειώσει την πίεση προς τους φυσικούς πόρους και θα δημιουργήσει βιώσιμη ανάπτυξη και θέσεις εργασίας.

4.4.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

192. Η ενίσχυση βάσει του παρόντος τμήματος μπορεί να χορηγείται για:

---

⁷⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής, Ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία — Για μια πιο καθαρή και πιο ανταγωνιστική Ευρώπη, COM(2020) 98 final.

- α) επενδύσεις που βελτιώνουν την αποδοτική χρήση των πόρων μέσω των ακόλουθων τρόπων (μεμονωμένα ή συνδυαστικά):
- (i) της καθαρής μείωσης των πόρων που καταναλώνονται για την παραγωγή της ίδιας ποσότητας προϊόντος⁷⁷.
  - (ii) της αντικατάστασης πρωτογενών πρώτων υλών ή υλικού τροφοδοσίας από δευτερογενείς (επαναχρησιμοποιούμενες ή ανακυκλωμένες) πρώτες ύλες ή βασικές ύλες·
- β) επενδύσεις για τη μείωση, την πρόληψη, την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, την προετοιμασία για ανακύκλωση και την ανακύκλωση αποβλήτων⁷⁸ που παράγονται από τον δικαιούχο ή επενδύσεις για την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, την προετοιμασία για ανακύκλωση, και την ανακύκλωση αποβλήτων που παράγονται από τρίτους και τα οποία σε διαφορετική περίπτωση θα είχαν διατεθεί ή θα είχαν υποστεί επεξεργασία με βάση μέθοδο επεξεργασίας που βρίσκεται χαμηλότερα στην τάξη προτεραιότητας όσον αφορά την ιεράρχηση των αποβλήτων⁷⁹, ή θα είχαν διατεθεί ή θα είχαν υποστεί επεξεργασία με λιγότερο αποδοτικό τρόπο⁸⁰ ως προς τη χρήση των πόρων ή θα οδηγούσαν σε χαμηλότερη ποιότητα ανακύκλωσης·
- γ) επενδύσεις για την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, την προετοιμασία για ανακύκλωση και την ανακύκλωση άλλων προϊόντων, υλικών ή ουσιών⁸¹ που παράγονται από τον δικαιούχο ή από τρίτους και διαφορετικά θα έμεναν αχρησιμοποίητα/αχρησιμοποιήτες, θα διατίθεντο ή θα ανακτώντο με λιγότερο αποδοτικό τρόπο ως προς τη χρήση των πόρων⁸² ή θα οδηγούσαν σε χαμηλότερη ποιότητα ανακύκλωσης·

⁷⁷ Στους πόρους που καταναλώνονται μπορεί να περιλαμβάνονται όλοι οι υλικοί πόροι που καταναλώνονται πλην της ενέργειας. Η μείωση μπορεί να προσδιορίζεται με τη μέτρηση ή τον κατ' εκτίμηση υπολογισμό της κατανάλωσης πριν και μετά την υλοποίηση του μέτρου ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε προσαρμογής βάσει των εξωτερικών συνθηκών που ενδέχεται να επηρεάσουν την κατανάλωση πόρων.

⁷⁸ Βλ. τους ορισμούς της επαναχρησιμοποίησης, της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση, της ανακύκλωσης και των αποβλήτων στην παράγραφο 18 υποπαράγραφοι (54), (57), (66) και (79).

⁷⁹ Η ιεράρχηση των αποβλήτων περιλαμβάνει α) την πρόληψη, β) την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, γ) την ανακύκλωση, δ) άλλου είδους ανάκτηση, π.χ. ανάκτηση ενέργειας, και ε) τη διάθεση. Βλ. άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ.

⁸⁰ Έχοντας υπόψη τις επενδύσεις που βελτιώνουν την αποδοτική χρήση των πόρων που περιγράφεται στην παράγραφο 192 στοιχείο 0 σημεία (i) και (ii).

⁸¹ Στα άλλα προϊόντα, υλικά ή ουσίες μπορεί να περιλαμβάνονται τα υποπροϊόντα (όπως αναφέρονται στο άρθρο 5 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ), τα υπολείμματα που προέρχονται από τη γεωργία και τη δασοκομία, τα λύματα, τα όμβρια ύδατα, τα επιφανειακά ύδατα, τα ανόργανα άλατα, οι θρεπτικές ουσίες και τα υπολειμματικά αέρια από διαδικασίες παραγωγής, πλεονάζοντα προϊόντα, εξαρτήματα και υλικά κ.λπ. Τα πλεονάζοντα προϊόντα, εξαρτήματα και υλικά είναι προϊόντα, εξαρτήματα ή υλικά που δεν είναι πλέον απαραίτητα ή χρήσιμα για τον κάτοχο τους αλλά είναι κατάλληλα για επαναχρησιμοποίηση.

⁸² Βλ. υποσημείωση 95.

- δ) επενδύσεις που αφορούν τη χωριστή συλλογή⁸³ και διαλογή αποβλήτων ή άλλων προϊόντων, υλικών ή ουσιών με σκοπό την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση.
193. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, μπορεί να χορηγείται ενίσχυση για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών για τη χωριστή συλλογή και διαλογή αποβλήτων σε σχέση με συγκεκριμένες κατηγορίες ροών αποβλήτων ή τύπους αποβλήτων (βλ. παράγραφο 216).
194. Η ενίσχυση που αφορά την ανάκτηση υπολειπόμενης θερμότητας από μεθόδους παραγωγής ή η ενίσχυση που σχετίζεται με τη δέσμευση και χρήση διοξειδίου του άνθρακα θα αξιολογείται σύμφωνα με τους όρους που εφαρμόζονται στην ενίσχυση για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που καθορίζονται στο τμήμα 4.1.
195. Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται στα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 192 στοιχεία 0 έως 0 τα οποία υποστηρίζονται από αντισταθμίσεις για υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος.

4.4.3 Χαρακτήρας κινήτρου

196. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 197 έως 201.
197. Το κράτος μέλος πρέπει να παρέχει αξιόπιστο σενάριο αντιπαραδείγματος. Κατά κανόνα, το σενάριο αντιπαραδείγματος αντιστοιχεί σε επένδυση με την ίδια δυναμικότητα, διάρκεια ζωής και, κατά περίπτωση, άλλα σχετικά τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως η φιλική προς το περιβάλλον επένδυση.
198. Το σενάριο αντιπαραδείγματος μπορεί επίσης να αφορά τη διατήρηση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων ή εξοπλισμού σε λειτουργία για περίοδο που αντιστοιχεί στη διάρκεια ζωής της φιλικής προς το περιβάλλον επένδυσης. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το προεξοφλημένο κόστος συντήρησης, επισκευής και εκσυγχρονισμού κατά την εν λόγω περίοδο.
199. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το σενάριο αντιπαραδείγματος μπορεί να αφορά μεταγενέστερη αντικατάσταση των εγκαταστάσεων ή του εξοπλισμού, οπότε στην περίπτωση αυτή η προεξοφλημένη αξία των εγκαταστάσεων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να σταθμίζεται η διαφορά της αντίστοιχης οικονομικής διάρκειας ζωής των εγκαταστάσεων ή του εξοπλισμού.
200. Στην περίπτωση εξοπλισμού που υπόκειται σε μισθωτικές συμφωνίες, η προεξοφλημένη αξία της μίσθωσης του φιλικού προς το περιβάλλον εξοπλισμού θα πρέπει να συγκρίνεται με την προεξοφλημένη αξία της μίσθωσης του λιγότερο φιλικού προς το περιβάλλον εξοπλισμού που θα χρησιμοποιούνταν ελλείψει ενίσχυσης.
201. Σε περιορισμένες περιπτώσεις, η φιλική προς το περιβάλλον επένδυση μπορεί να αφορά εγκαταστάσεις ή εξοπλισμό που προστίθεται σε ήδη υπάρχουσα επένδυση. Στην

---

⁸³ Βλ. τον ορισμό του όρου «χωριστή συλλογή» στο άρθρο 3 σημείο 11 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ.

περίπτωση αυτή, οι επιλέξιμες δαπάνες θα πρέπει να περιλαμβάνουν το συνολικό επενδυτικό κόστος.

4.4.4 Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.4.4.1 Αναγκαιότητα της ενίσχυσης

202. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.1, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 203 έως 205.
203. Η ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί αναγκαία μόνον όταν τα απόβλητα ή άλλες ουσίες ή υλικά θα είχαν διαφορετικά διατεθεί ή υποβληθεί σε επεξεργασία με βάση μέθοδο επεξεργασίας που βρίσκεται χαμηλότερα στην τάξη προτεραιότητας της ιεράρχησης των αποβλήτων, ή θα είχαν διατεθεί ή θα είχαν υποστεί επεξεργασία με λιγότερο αποδοτικό τρόπο ως προς τη χρήση των πόρων, ή διαφορετικά θα είχαν μείνει αχρησιμοποίητα.
204. Η ενισχυόμενη επένδυση δεν πρέπει να αντιστοιχεί σε οικονομικά συμφέρουσα πρακτική. Ως εκ τούτου, η διαδικασία ή οι διαδικασίες με τις οποίες τα απόβλητα ή άλλα προϊόντα, υλικά ή ουσίες προετοιμάζονται για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση ή ανακυκλώνονται δεν πρέπει να αντιστοιχούν σε οικονομικά συμφέρουσα ή καθιερωμένη εμπορική πρακτική. Όπου κρίνεται σκόπιμο, αυτό πρέπει να επαληθεύεται από την άποψη των πρακτικών που εφαρμόζονται κατά γενικό κανόνα σε όλη την Ένωση και όλες τις τεχνολογίες⁸⁴.
205. Στην περίπτωση ενίσχυσης για τη χωριστή συλλογή και διαλογή αποβλήτων ή άλλων προϊόντων, υλικών ή ουσιών, το κράτος μέλος πρέπει να καταδεικνύει ότι η εν λόγω χωριστή συλλογή και διαλογή δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς στο εν λόγω κράτος μέλος. Όταν χορηγείται ενίσχυση για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών, το κράτος μέλος πρέπει να καταδεικνύει ότι η εν λόγω ενίσχυση απαιτείται κατά τη μεταβατική περίοδο για να διευκολυνθεί η μετάβαση προς μια κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης, μεταξύ άλλων, της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση, της προετοιμασίας για ανακύκλωση ή της ανακύκλωσης. Το κράτος μέλος πρέπει να λαμβάνει υπόψη τυχόν υποχρεώσεις στο πλαίσιο προγραμμάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού.

4.4.4.2 Καταλληλότητα

206. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις της παραγράφου 207.
207. Σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»⁸⁵, οι επιχειρήσεις που παράγουν απόβλητα δεν θα πρέπει να απαλλάσσονται από το κόστος της επεξεργασίας τους. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση δεν θα πρέπει να απαλλάσσει τις επιχειρήσεις που παράγουν απόβλητα από τυχόν δαπάνες ή υποχρεώσεις που σχετίζονται με την επεξεργασία αποβλήτων, για τις οποίες είναι υπόχρεες βάσει ενωσιακής ή εθνικής νομοθεσίας,

⁸⁴ Από τεχνολογική άποψη, μπορεί, για παράδειγμα, να είναι σκόπιμο να εξακριβωθεί αν η σχεδιαζόμενη επένδυση θα οδηγούσε σε υψηλότερο βαθμό ανακυκλωσιμότητας ή σε υψηλότερη ποιότητα του ανακυκλωμένου υλικού σε σύγκριση με τη συνήθη πρακτική.

⁸⁵ Βλ. τον ορισμό στην παράγραφο 18 στοιχείο (53).

μεταξύ άλλων στο πλαίσιο προγραμμάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού. Επιπλέον, η ενίσχυση δεν θα πρέπει να απαλλάσσει τις επιχειρήσεις από δαπάνες που θα πρέπει να θεωρούνται συνήθεις δαπάνες για μια επιχείρηση.

4.4.4.3 Αναλογικότητα

208. Οι επιλέξιμες δαπάνες είναι οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που συνίστανται στη διαφορά μεταξύ των δαπανών της ενισχυόμενης επένδυσης ή δραστηριότητας και των δαπανών της επένδυσης βάσει του σεναρίου αντιπαραδείγματος, οι οποίες μπορεί να είναι μία από τις ακόλουθες:
- α) η συγκρίσιμη επένδυση όπως περιγράφεται στην παράγραφο 197 που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί αξιόπιστα χωρίς την ενίσχυση και η οποία δεν επιτυγχάνει το ίδιο επίπεδο αποδοτικής χρήσης των πόρων·
  - β) η επεξεργασία των αποβλήτων με βάση μέθοδο επεξεργασίας που βρίσκεται χαμηλότερα στη σειρά προτεραιότητας της ιεράρχησης των αποβλήτων ή που πραγματοποιείται με λιγότερο αποδοτικό τρόπο ως προς τη χρήση των πόρων·
  - γ) η συμβατική μέθοδο παραγωγής που σχετίζεται με πρωτογενή πρώτη ύλη ή προϊόν, εάν το ανακυκλωμένο (δευτερογενές) προϊόν είναι τεχνικά και οικονομικά υποκαταστάσιμο με την πρωτογενή πρώτη ύλη ή το πρωτογενές προϊόν· ή
  - δ) οποιοδήποτε άλλο σενάριο αντιπαραδείγματος που βασίζεται σε δεόντως αιτιολογημένες παραδοχές.
209. Όταν το προϊόν, η ουσία ή το υλικό αποτελεί απόβλητο, εκτός εάν επαναχρησιμοποιηθεί και δεν υπάρχει νομική απαίτηση για τη διάθεση ή άλλη επεξεργασία του εν λόγω προϊόντος, ουσίας ή υλικού, οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να αντιστοιχούν σε επένδυση που είναι αναγκαία για την ανάκτηση του εν λόγω προϊόντος, ουσίας ή υλικού.
210. Η βασική ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 40 % των επιλέξιμων δαπανών.
211. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίες επιχειρήσεις ή κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις.
212. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης ή κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.
213. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για οικολογικά καινοτόμες δραστηριότητες, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

- α) η οικολογικά καινοτόμα δραστηριότητα πρέπει να είναι νέα ή σημαντικά βελτιωμένη σε σύγκριση με τις τελευταίες εξελίξεις στον σχετικό κλάδο στην Ένωση⁸⁶.
  - β) το αναμενόμενο περιβαλλοντικό όφελος πρέπει να είναι σημαντικά υψηλότερο από τη βελτίωση που θα προέκυπτε από τη γενική εξέλιξη της τεχνολογίας αιχμής σε ανάλογες δραστηριότητες⁸⁷.
  - γ) ο καινοτόμος χαρακτήρας της δραστηριότητας συνεπάγεται σαφή κίνδυνο, από τεχνολογική ή οικονομική άποψη, καθώς και από άποψη αγοράς, που είναι υψηλότερος από τον κίνδυνο που γενικά συνδέεται με ανάλογες μη καινοτόμες δραστηριότητες⁸⁸.
214. Κατά παρέκκλιση των παραγράφων 210 έως 213, το κράτος μέλος μπορεί επίσης να καταδεικνύει, βάσει ανάλυσης του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 47, 50 και 51, ότι απαιτείται υψηλότερη ένταση ενίσχυσης. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος πρέπει να διενεργήσει εκ των υστέρων παρακολούθηση για να επαληθεύσει τις παραδοχές σχετικά με το επίπεδο της απαιτούμενης ενίσχυσης και να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό ανάκτησης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 53. Το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το έλλειμμα χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 50 και 51.
215. Όταν η ενίσχυση χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών που διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 48 και 49, το ποσό της ενίσχυσης θεωρείται αναλογικό.
216. Η ενίσχυση μπορεί επίσης να καλύπτει λειτουργικές δαπάνες όταν αφορά τη χωριστή συλλογή και διαλογή αποβλήτων ή άλλων προϊόντων, υλικών ή ουσιών σε σχέση με συγκεκριμένες ροές αποβλήτων ή τύπους αποβλήτων με σκοπό την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση, οπότε πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:
- α) η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών η οποία διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις

⁸⁶ Το κράτος μέλος μπορεί, για παράδειγμα, να αποδείξει τον καινοτόμο χαρακτήρα με ακριβή περιγραφή της καινοτομίας και των όρων της αγοράς για την εισαγωγή ή τη διάδοσή της σε σύγκριση με τις διαδικασίες αιχμής ή τις οργανωτικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται κατά γενικό κανόνα από άλλες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου.

⁸⁷ Εάν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ποσοτικές παράμετροι για τη σύγκριση οικολογικά καινοτόμων δραστηριοτήτων με τις συνήθεις μη καινοτόμες δραστηριότητες, «σημαντικά υψηλότερο» σημαίνει ότι η οριακή βελτίωση που αναμένεται από οικολογικά καινοτόμες δραστηριότητες, χάρη στη μείωση του περιβαλλοντικού κινδύνου ή της ρύπανσης ή τη βελτίωση της απόδοσης σε ενέργεια ή πόρους, θα πρέπει να είναι τουλάχιστον διπλάσια από την οριακή βελτίωση που αναμένεται από τη γενική εξέλιξη ανάλογων μη καινοτόμων δραστηριοτήτων. Όταν η προτεινόμενη προσέγγιση δεν είναι η κατάλληλη για μια δεδομένη περίπτωση, ή εάν δεν είναι δυνατή η ποσοτική σύγκριση, ο φάκελος αίτησης για κρατική ενίσχυση θα πρέπει να περιλαμβάνει λεπτομερή περιγραφή της μεθόδου που χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση του εν λόγω κριτηρίου ώστε να εξασφαλίζεται επίπεδο εκτίμησης ανάλογο με αυτό της προτεινόμενης μεθόδου.

⁸⁸ Το κράτος μέλος μπορεί να αποδεικνύει την ύπαρξη αυτού του κινδύνου επικαλούμενο για παράδειγμα: το κόστος σε σχέση με τον κύκλο εργασιών της επιχείρησης, τον χρόνο που απαιτείται για την ανάπτυξη, τα αναμενόμενα κέρδη από την οικολογικά καινοτόμα δραστηριότητα σε σύγκριση με το κόστος και την πιθανότητα αποτυχίας.

παραγράφους 48 και 49, και πρέπει να είναι ανοικτή, χωρίς διακρίσεις, σε όλους τους φορείς εκμετάλλευσης που παρέχουν υπηρεσίες χωριστής συλλογής και διαλογής·

- β) σε περίπτωση υψηλού βαθμού αβεβαιότητας σχετικά με τη μελλοντική εξέλιξη των λειτουργικών δαπανών κατά τη διάρκεια του μέτρου, ο σχεδιασμός της διαδικασίας υποβολής προσφορών μπορεί να περιλαμβάνει κανόνες που περιορίζουν την αντιστάθμιση σε ορισμένες σαφώς προσδιορισμένες περιστάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω κανόνες και περιστάσεις καθορίζονται εκ των προτέρων με διαφάνεια·
- γ) οποιαδήποτε επενδυτική ενίσχυση που χορηγείται σε εγκατάσταση η οποία χρησιμοποιείται για τη χωριστή συλλογή και διαλογή αποβλήτων σε σχέση με συγκεκριμένες ροές αποβλήτων ή τύπους αποβλήτων πρέπει να αφαιρείται από την ενίσχυση λειτουργίας που χορηγείται στην ίδια εγκατάσταση, όταν και οι δύο μορφές ενίσχυσης καλύπτουν τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες·
- δ) η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται για περίοδο μέγιστης διάρκειας πέντε ετών.

4.4.5 Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

- 217. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 218 έως 221.
- 218. Η ενίσχυση δεν πρέπει να παρέχει κίνητρα για την παραγωγή αποβλήτων.
- 219. Η ενίσχυση δεν πρέπει απλώς να αυξάνει τη ζήτηση για απόβλητα ή άλλα υλικά και πόρους που προορίζονται για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ανάκτηση χωρίς να αυξάνεται η συλλογή των υλικών αυτών.
- 220. Κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων της ενίσχυσης στην αγορά, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τις πιθανές επιπτώσεις της ενίσχυσης στη λειτουργία των αγορών τόσο για τα πρωτογενή όσο και για τα δευτερογενή υλικά που σχετίζονται με τα υπό εξέταση προϊόντα.
- 221. Ειδικότερα, κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων της ενίσχυσης στην αγορά για λειτουργικές δαπάνες που σχετίζονται με τη χωριστή συλλογή και διαλογή αποβλήτων ή άλλων προϊόντων, υλικών ή ουσιών σε σχέση με συγκεκριμένες ροές αποβλήτων ή τύπους αποβλήτων με σκοπό την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τις πιθανές αλληλεπιδράσεις με προγράμματα διευρυνμένης ευθύνης παραγωγού στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

4.5 Ενισχύσεις για την πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου

4.5.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

- 222. Η φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης της ανακοίνωσης της Πράσινης Συμφωνίας για ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες θα πρέπει να διασφαλίζει ότι, έως το 2050, η ρύπανση θα μειωθεί σε επίπεδα που δεν είναι πλέον επιβλαβή για τους ανθρώπους και τα φυσικά οικοσυστήματα, και ότι τηρούνται τα όρια που μπορεί να

αντιμετωπίσει ο πλανήτης με τη δημιουργία επομένως ενός περιβάλλοντος απαλλαγμένου από τοξικές ουσίες σύμφωνα με την Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη⁸⁹ και τους μακροπρόθεσμους στόχους του 8ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον⁹⁰. Η Ένωση έχει θέσει συγκεκριμένους στόχους για τη μείωση του επιπέδου ρύπανσης, όπως στόχους για καθαρότερο αέρα⁹¹ και μηδενική ρύπανση των υδατικών συστημάτων⁹², λιγότερο θόρυβο, μείωση της ρύπανσης και των αποβλήτων από πλαστικά απορρίμματα και μικροπλαστικά⁹³, καθώς και στόχους για την περίσσεια των θρεπτικών ουσιών και των λιπασμάτων, τα επικίνδυνα φυτοφάρμακα και ουσίες που προκαλούν μικροβιακή αντοχή⁹⁴.

223. Η χρηματοδοτική στήριξη με τη μορφή κρατικής ενίσχυσης μπορεί να συμβάλει σημαντικά στον περιβαλλοντικό στόχο της μείωσης άλλων μορφών ρύπανσης εκτός των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

4.5.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

224. Οι ενισχύσεις για την πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου μπορεί να χορηγείται για επενδύσεις που παρέχουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να υπερβαίνουν τα ενωσιακά πρότυπα για την προστασία του περιβάλλοντος, να αυξάνουν το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει ενωσιακών προτύπων ή να συμμορφώνονται με ενωσιακά πρότυπα που δεν έχουν τεθεί ακόμη σε ισχύ.

⁸⁹ Βλ. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030_Agenda_for_Sustainable_Development_web.pdf.

⁹⁰ Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2030, COM(2020) 652 final.

⁹¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Πρόγραμμα «Καθαρός αέρας για την Ευρώπη», COM(2013) 0918 final. Βλ. επίσης την οδηγία 2004/107/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με το αρσενικό, το κάδμιο, τον υδράργυρο, το νικέλιο και τους πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες στον ατμοσφαιρικό αέρα (ΕΕ L 23 της 26.1.2005, σ. 3) και την οδηγία 2008/50/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη (ΕΕ L 152 της 11.6.2008, σ. 1) όσον αφορά το όζον σε επίπεδο εδάφους, τα σωματίδια, τα οξείδια του αζώτου, τα επικίνδυνα βαρέα μέταλλα και ορισμένους άλλους ρύπους. Βλ. επίσης την οδηγία (ΕΕ) 2016/2284 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2016, σχετικά με τη μείωση των εθνικών εκπομπών ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων, την τροποποίηση της οδηγίας 2003/35/EK και την κατάργηση της οδηγίας 2001/81/EK (ΕΕ L 344 της 17.12.2016, σ. 1) όσον αφορά τους σημαντικότερους διασυννοριακούς ατμοσφαιρικούς ρύπους: τα διοξείδια του θείου, τα οξείδια του αζώτου, η αμμωνία, οι πτητικές οργανικές ενώσεις εκτός του μεθανίου και τα σωματίδια.

⁹² Η οδηγία 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1) απαιτεί, εκτός εάν ισχύουν εξαιρέσεις, καλή χημική κατάσταση για όλα τα συστήματα επιφανειακών και υπόγειων υδάτων.

⁹³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Πορεία προς έναν υγιή πλανήτη για όλους Σχέδιο δράσης της ΕΕ για μηδενική ρύπανση των υδάτων, του αέρα, και του εδάφους», COM(2021) 400 final.

⁹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Από το αγρόκτημα στο πιάτο — Μια στρατηγική για ένα δίκαιο, υγιές και φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα τροφίμων», COM(2020) 381 final.

225. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή εμπορεύσιμων αδειών⁹⁵, το μέτρο ενίσχυσης πρέπει να σχεδιάζεται με τρόπο τέτοιο ώστε να επιτυγχάνονται περιβαλλοντικοί στόχοι οι οποίοι υπερβαίνουν αυτούς που αναμένεται να επιτευχθούν με βάση τα ενωσιακά πρότυπα που είναι υποχρεωτικά για τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις.
226. Η ενίσχυση πρέπει να στοχεύει πρωτίστως στην πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης που συνδέεται άμεσα με τις δραστηριότητες του ίδιου του δικαιούχου.
227. Η ενίσχυση δεν πρέπει απλώς να μετατοπίζει ρύπους από τον έναν τομέα στον άλλον ή από το ένα επιμέρους στοιχείο του περιβάλλοντος στο άλλο (για παράδειγμα από τον αέρα στο νερό). Όταν η ενίσχυση στοχεύει στη μείωση της ρύπανσης, πρέπει να επιτυγχάνει συνολική μείωση της ρύπανσης.
228. Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται σε μέτρα ενίσχυσης που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τμήματος 4.1. Όταν ένα μέτρο συμβάλλει τόσο στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου όσο και στην πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου, η συμβατότητα του μέτρου θα αξιολογείται βάσει είτε του τμήματος 4.1 είτε του παρόντος τμήματος, ανάλογα με το ποιος από τους δύο στόχους υπερσχύει.

4.5.3 Χαρακτήρας κινήτρου

229. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 230 και 231.
230. Η ενίσχυση για επενδύσεις που παρέχει τη δυνατότητα στον δικαιούχο να υπερβεί τα εφαρμοστέα ενωσιακά πρότυπα συμβάλλει στον περιβαλλοντικό ή ενεργειακό στόχο. Προκειμένου να μην αποτρέπονται τα κράτη μέλη από τον καθορισμό υποχρεωτικών εθνικών προτύπων αυστηρότερων από τα αντίστοιχα ενωσιακά πρότυπα, τα μέτρα ενίσχυσης μπορούν να λειτουργούν ως κίνητρο ανεξαρτήτως της ύπαρξης υποχρεωτικών εθνικών προτύπων αυστηρότερων του ενωσιακού πρότυπου. Σε αυτά περιλαμβάνονται για παράδειγμα μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων και του αέρα πέραν των υποχρεωτικών ενωσιακών προτύπων. Η εν λόγω θετική συμβολή υφίσταται επίσης στην ύπαρξη υποχρεωτικών εθνικών προτύπων που εκδόθηκαν ελλείψει ενωσιακών προτύπων.
231. Η ενίσχυση που χορηγείται για την προσαρμογή σε ενωσιακά πρότυπα που έχουν θεσπιστεί, αλλά δεν έχουν τεθεί ακόμη σε ισχύ, θα πρέπει να θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο εάν η επένδυση υλοποιείται και ολοκληρώνεται τουλάχιστον 18 μήνες πριν από την έναρξη ισχύος των ενωσιακών προτύπων.

4.5.4 Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.5.4.1 Αναγκαιότητα της ενίσχυσης

232. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.1, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις της παραγράφου 233.

---

⁹⁵ Οι εμπορεύσιμες άδειες μπορούν να συμπεριλαμβάνουν κρατική ενίσχυση, ιδίως όταν τα κράτη μέλη χορηγούν άδειες και δικαιώματα κάτω της αγοραίας αξίας τους.

233. Για την ενίσχυση με τη μορφή εμπορεύσιμων αδειών⁹⁶, το κράτος μέλος πρέπει να αποδεικνύει ότι πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:
- α) η πλήρης δημοπράτηση έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής για κάθε τομέα ή κατηγορία μεμονωμένων δικαιούχων·
  - β) η σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής δεν μπορεί να μετακυλιστεί στους πελάτες χωρίς να σημειωθεί σημαντική μείωση των πωλήσεων⁹⁷.
  - γ) οι μεμονωμένες επιχειρήσεις του κλάδου δεν έχουν τη δυνατότητα να μειώσουν τα επίπεδα εκπομπών προκειμένου να καταστήσουν προσιτή την τιμή των πιστοποιητικών. Η αδυναμία μείωσης της κατανάλωσης μπορεί να αποδεικνύεται με αναφορά στα επίπεδα εκπομπών τα οποία προκύπτουν από την τεχνική με τη βέλτιστη απόδοση στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και με τη χρήση των τιμών αυτών ως τιμών αναφοράς. Εφόσον μια επιχείρηση εφαρμόζει την τεχνική με τη βέλτιστη απόδοση, μπορεί να επωφεληθεί, κατ' ανώτατο όριο, από δικαίωμα εκπομπής το οποίο αντιστοιχεί στην αύξηση του κόστους παραγωγής λόγω του καθεστώτος εμπορεύσιμων αδειών (με εφαρμογή της τεχνικής με τη βέλτιστη απόδοση) και εφόσον το κόστος δεν μπορεί να μετακυλιστεί στους πελάτες. Οι επιχειρήσεις με τις χειρότερες περιβαλλοντικές επιδόσεις επωφελούνται από χαμηλότερα δικαιώματα εκπομπών, ανάλογα με τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις.

4.5.4.2 Αναλογικότητα

234. Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την επίτευξη ενός υψηλότερου επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος.
235. Οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες συνίστανται στη διαφορά μεταξύ των ενισχυόμενων επενδυτικών δαπανών και των δαπανών της επένδυσης βάσει του σεναρίου αντιπαραδείγματος, όπως περιγράφεται στις παραγράφους 197 έως 201. Όταν το έργο συνίσταται στην πρόωρη προσαρμογή σε ενωσιακά πρότυπα που δεν έχουν αρχίσει ακόμη να ισχύουν, το σενάριο αντιπαραδείγματος θα πρέπει καταρχήν να είναι αυτό που περιγράφεται στην παράγραφο 199.
236. Η βασική ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 40 % των επιλέξιμων δαπανών.
237. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίες επιχειρήσεις ή κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις.
238. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης ή κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις

⁹⁶ Οι εμπορεύσιμες άδειες μπορούν να συμπεριλαμβάνουν κρατική ενίσχυση, ιδίως όταν τα κράτη μέλη χορηγούν άδειες και δικαιώματα κάτω της αγοραίας αξίας τους.

⁹⁷ Η ανάλυση μπορεί να διενεργηθεί με βάση εκτιμήσεις για την ελαστικότητα των τιμών προϊόντος του οικείου τομέα, μεταξύ άλλων παραγόντων, καθώς και εκτιμήσεις για την απώλεια πωλήσεων και τον αντίκτυπό τους στην κερδοφορία του δικαιούχου.

σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.

239. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για οικολογικά καινοτόμες δραστηριότητες, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι όροι της παραγράφου 213.
240. Κατά παρέκκλιση των παραγράφων 236 έως 239, το κράτος μέλος μπορεί επίσης να καταδεικνύει, βάσει ανάλυσης του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 47, 50 και 51, ότι απαιτείται μεγαλύτερο ποσό ενίσχυσης. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος πρέπει να διενεργήσει εκ των υστέρων παρακολούθηση για να επαληθεύσει τις παραδοχές σχετικά με το επίπεδο της απαιτούμενης ενίσχυσης και να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό ανάκτησης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 53. Το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το έλλειμμα χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 50 και 51.
241. Όταν η ενίσχυση χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών που διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 48 και 49, το ποσό της ενίσχυσης θεωρείται αναλογικό.
242. Όσον αφορά την ενίσχυση με τη μορφή εμπορεύσιμων αδειών, η Επιτροπή θα επαληθεύει επίσης ότι:
- α) η κατανομή πραγματοποιείται με τρόπο διαφανή, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και πηγών δεδομένων της υψηλότερης δυνατής ποιότητας·
  - β) ο συνολικός αριθμός εμπορεύσιμων αδειών ή δικαιωμάτων εκπομπών που χορηγούνται σε κάθε επιχείρηση σε τιμή κάτω της αγοραίας αξίας τους δεν υπερβαίνει τις ανάγκες που εκτιμάται ότι θα είχε η επιχείρηση αν δεν υπήρχε το καθεστώς εμπορίας.

4.5.5 Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

243. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στην παράγραφο 244, ισχύουν οι απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2.
244. Όσον αφορά την ενίσχυση με τη μορφή εμπορεύσιμων αδειών, η Επιτροπή θα επαληθεύει επίσης ότι:
- α) η επιλογή των δικαιούχων πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων, και η ενίσχυση χορηγείται καταρχήν με τον ίδιο τρόπο για όλους τους ανταγωνιστές του ίδιου τομέα, εάν αντιμετωπίζουν την ίδια πραγματική κατάσταση·
  - β) η μεθοδολογία κατανομής δεν ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις⁹⁸ ή ορισμένους κλάδους, εκτός εάν δικαιολογείται από την ίδια την περιβαλλοντική λογική του καθεστώτος ή σε περίπτωση που τέτοιου είδους κανόνες είναι αναγκαίοι ώστε να εξασφαλίζεται συνέπεια με άλλες περιβαλλοντικές πολιτικές·

⁹⁸ Για παράδειγμα, νεοεισερχόμενες ή, αντίθετα, υπάρχουσες επιχειρήσεις ή εγκαταστάσεις.

- γ) στις νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις ή εγκαταστάσεις δεν χορηγούνται άδειες ή δικαιώματα εκπομπών υπό όρους ευνοϊκότερους από εκείνους που ισχύουν για τις υπάρχουσες επιχειρήσεις οι οποίες ήδη δραστηριοποιούνται στις ίδιες αγορές·
- δ) όταν χορηγούνται περισσότερα δικαιώματα εκπομπών σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις σε σύγκριση με τα δικαιώματα που χορηγούνται σε νεοεισερχόμενες εγκαταστάσεις, το γεγονός αυτό δεν συνεπάγεται τη δημιουργία αθέμιτων φραγμών εισόδου.

4.6 Ενισχύσεις για την εξυγίανση μολυσμένων χώρων, την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων, τη βιοποικιλότητα και την εξεύρεση λύσεων που βασίζονται στη φύση

4.6.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

- 245. Η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030⁹⁹ αποσκοπεί στην προστασία της φύσης, στην αντιστροφή της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων και στην επαναφορά της βιοποικιλότητας της Ένωσης σε τροχιά ανάκαμψης έως το 2030. Ως βασικό μέρος της ανακοίνωσης για την Πράσινη Συμφωνία, θέτει φιλόδοξους στόχους και δεσμεύσεις για το 2030 για την επίτευξη υγιών και ανθεκτικών οικοσυστημάτων.
- 246. Η χρηματοδοτική στήριξη με τη μορφή κρατικής ενίσχυσης μπορεί να συμβάλει σημαντικά στον περιβαλλοντικό στόχο της προστασίας και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, με διάφορους τρόπους, μεταξύ άλλων με την παροχή κινήτρων για την αποκατάσταση των ζημιών σε μολυσμένους χώρους, την αποκατάσταση υποβαθμισμένων φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων ή την πραγματοποίηση επενδύσεων για την προστασία των οικοσυστημάτων.
- 247. Η στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή¹⁰⁰ αποσκοπεί στη μόχλευση επενδύσεων σε λύσεις που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή¹⁰¹, δεδομένου ότι η εφαρμογή τους σε μεγάλη κλίμακα θα αυξήσει την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και θα συμβάλει στην επίτευξη πολλαπλών στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

4.6.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

- 248. Το παρόν τμήμα καλύπτει τους κανόνες συμβατότητας για τα μέτρα ενίσχυσης όσον αφορά την εξυγίανση μολυσμένων χώρων, την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων, την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και την εξεύρεση λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

⁹⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 — Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας», COM(2020) 380 final.

¹⁰⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Διαμορφώνοντας μια Ευρώπη ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή — η νέα στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή», COM(2021) 82 final.

¹⁰¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/nature-based-solutions-in-europe/>.

249. Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται για:

- α) την αποκατάσταση μετά το κλείσιμο μονάδων ηλεκτροπαραγωγής και τη διακοπή εξορυκτικών δραστηριοτήτων που καλύπτονται από το τμήμα 4.12·
- β) τα μέτρα που αποσκοπούν στην εξυγίανση μολυσμένων χώρων, την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων ή την προστασία ή αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και την εξεύρεση λύσεων που βασίζονται στη φύση, και τα οποία υποστηρίζονται από αντισταθμίσεις για υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος·
- γ) την ενίσχυση για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες, σεισμούς, χιονοστιβάδες, κατολισθήσεις, πλημμύρες, ανεμοστρόβιλους, τυφώνες, εκρήξεις ηφαιστείων και ανεξέλεγκτες πυρκαγιές από φυσικά αίτια¹⁰².

250. Η ενίσχυση βάσει του παρόντος τμήματος μπορεί να χορηγείται για τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- α) αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας, συμπεριλαμβανομένης της ζημίας στην ποιότητα του εδάφους, των επιφανειακών ή των υπόγειων υδάτων.
- β) αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων από υποβαθμισμένη κατάσταση·
- γ) επενδύσεις που συμβάλλουν στην προστασία ή στην αποκατάσταση της βιοποικιλότητας ή των οικοσυστημάτων, όταν οι επενδύσεις αυτές συμβάλλουν στην επίτευξη της καλής κατάστασης των οικοσυστημάτων ή στην προστασία των οικοσυστημάτων που βρίσκονται ήδη σε καλή κατάσταση.
- δ) επενδύσεις σε λύσεις που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

4.6.3 Χαρακτήρας κινήτρου

251. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 252 έως 255.

252. Οι ενισχύσεις για την εξυγίανση μολυσμένων χώρων και την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων, καθώς και για την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και την εξεύρεση λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, μπορούν να θεωρηθούν ότι λειτουργούν ως κίνητρο μόνον όταν ο ρυπαίνων δεν έχει προσδιοριστεί ή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υπέχει εκ του νόμου ευθύνη για τη χρηματοδότηση των απαιτούμενων εργασιών για την πρόληψη και τη διόρθωση της υποβάθμισης και της μόλυνσης του περιβάλλοντος σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Ο ρυπαίνων είναι η οντότητα που υπέχει ευθύνη βάσει της εφαρμοστέας νομοθεσίας κάθε κράτους μέλους, με την

---

¹⁰² Οι ενισχύσεις για την αντιστάθμιση των ζημιών αυτών καλύπτεται από το άρθρο 50 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014.

επιφύλαξη της οδηγίας 2004/35/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁰³ ή άλλων σχετικών κανόνων της Ένωσης¹⁰⁴.

253. Με την επιφύλαξη της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», η ενίσχυση προς την υπόχρεη οντότητα δυνάμει της εφαρμοστέας ενωσιακής ή εθνικής νομοθεσίας μπορεί να λειτουργεί ως κίνητρο όταν καλύπτει τις πρόσθετες δαπάνες που απαιτούνται για την αύξηση του πεδίου εφαρμογής ή της φιλοδοξίας του έργου απομόλυνσης ή αποκατάστασης πέραν των νομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από την εφαρμοστέα ενωσιακή ή εθνική νομοθεσία. Το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει ότι έχουν καταβληθεί όλες οι εύλογες προσπάθειες για τον προσδιορισμό του υπόχρεου φορέα εκμετάλλευσης. Όταν το υπεύθυνο πρόσωπο δυνάμει της εφαρμοστέας νομοθεσίας δεν έχει προσδιοριστεί ή όταν το πρόσωπο αυτό δεν μπορεί να εξαναγκαστεί να επιβαρυνθεί με το σχετικό κόστος, η κρατική ενίσχυση για το σύνολο των εργασιών απομόλυνσης ή αποκατάστασης μπορεί να θεωρηθεί ότι λειτουργεί ως κίνητρο. Όταν προσδιορίζεται το πρόσωπο που προκάλεσε τη μόλυνση ή την περιβαλλοντική ζημία, το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει ότι έχουν ληφθεί όλα τα νομικά μέτρα ώστε ο ρυπαίνων να επωμιστεί τις δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών προσφυγών. Η Επιτροπή μπορεί να θεωρήσει ότι μια επιχείρηση δεν μπορεί να υποχρεωθεί να αναλάβει το κόστος αποκατάστασης της μόλυνσης που προκάλεσε όταν έπαυσε να υφίσταται νόμιμα και καμία άλλη επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρηθεί νόμιμος διάδοχός της¹⁰⁵, και όταν δεν υπάρχει καμία ή επαρκής οικονομική εγγύηση για την κάλυψη του κόστους εξυγίανσης.
254. Η κρατική ενίσχυση δεν λειτουργεί ως κίνητρο όταν χορηγείται για την εφαρμογή αντισταθμιστικών μέτρων κατά την έννοια του άρθρου 6 παράγραφος 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου¹⁰⁶. Ωστόσο, η ενίσχυση για την κάλυψη των πρόσθετων δαπανών που απαιτούνται για την αύξηση του πεδίου εφαρμογής ή της φιλοδοξίας των εν λόγω μέτρων πέραν των νομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 6 παράγραφος 4 της εν λόγω οδηγίας μπορεί να θεωρηθεί ότι λειτουργεί ως κίνητρο.
255. Επιπλέον, η ενίσχυση για την εξυγίανση μολυσμένων χώρων και την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο όταν το κόστος εξυγίανσης ή αποκατάστασης υπερβαίνει την υπεραξία της γης.

4.6.4 Αναλογικότητα

256. Επιλέξιμες δαπάνες είναι:

α) οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας στην ποιότητας του εδάφους ή των επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων·

---

¹⁰⁴ Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές που παρέχουν μια κοινή ερμηνεία του όρου «περιβαλλοντική ζημία» που ορίζεται στο άρθρο 2 της οδηγίας 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας 2021/C 118/01 (ΕΕ C 118 της 7.4.2021, σ. 1).

¹⁰⁵ Βλ. απόφαση C(2012) 558 final της Επιτροπής, της 17ης Οκτωβρίου 2012, στην υπόθεση SA.33496 (2011/N) — Αυστρία—Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, αιτιολογικές σκέψεις 65-69 (ΕΕ C 14 της 17.1.2013, σ. 1).

¹⁰⁶ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

- β) οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για τις εργασίες αποκατάστασης·
  - γ) οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για εργασίες που εκτελούνται για την προστασία ή την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας·
  - δ) οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για τις εργασίες εφαρμογής λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.
257. Όλες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την εξυγίανση ή την αποκατάσταση του χώρου ή για την προστασία ή την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας ή για την εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση μπορούν να χαρακτηριστούν ως επιλέξιμες δαπάνες για την εξυγίανση ή την αποκατάσταση μολυσμένων χώρων ή για την προστασία ή την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας.
258. Η ενίσχυση μπορεί να καλύπτει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών μείον την υπεραξία της γης. Οι εκτιμήσεις της υπεραξίας της γης λόγω της εξυγίανσης ή της αποκατάστασης πρέπει να διενεργούνται από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα.

4.7 Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους

4.7.1 *Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων φόρων και εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους στον τομέα του περιβάλλοντος*

4.7.1.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

259. Οι φόροι ή οι εισφορές εξομοιούμενες προς φόρους στον τομέα του περιβάλλοντος επιβάλλονται προκειμένου να αυξηθεί το κόστος των συμπεριφορών που είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον, αποθαρρύνοντας με τον τρόπο αυτόν τις εν λόγω συμπεριφορές και αυξάνοντας το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος. Καταρχήν, οι φόροι και οι εισφορές εξομοιούμενες προς φόρους στον τομέα του περιβάλλοντος θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν το συνολικό κόστος για την κοινωνία και, αντίστοιχα, το ποσό του φόρου ή της εξομοιούμενης προς φόρο εισφοράς που καταβάλλεται ανά μονάδα εκπομπών· άλλοι ρύποι ή πόροι που καταναλώνονται, θα πρέπει να είναι οι ίδιοι για όλες τις επιχειρήσεις που ευθύνονται για την επιβλαβή για το περιβάλλον συμπεριφορά. Μολονότι οι μειώσεις σε φόρους ή εισφορές εξομοιούμενες προς φόρους στον τομέα του περιβάλλοντος μπορεί να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στην επίτευξη του στόχου αυτού, η εν λόγω προσέγγιση δύναται παρ' όλα αυτά να απαιτείται σε περιπτώσεις στις οποίες οι δικαιούχοι θα περιέρχονταν διαφορετικά σε δυσμενή ανταγωνιστική θέση, γεγονός που δεν θα καθιστούσε εξ αρχής εφικτή την επιβολή του φόρου ή της εξομοιούμενης προς φόρο εισφοράς στον τομέα του περιβάλλοντος.

4.7.1.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενη δραστηριότητα

260. Η επιφύλαξη ευνοϊκότερης μεταχείρισης σε ορισμένες επιχειρήσεις ενδέχεται να διευκολύνει τη διαμόρφωση υψηλότερου γενικού επιπέδου φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους στον τομέα του περιβάλλοντος. Κατά συνέπεια, οι μειώσεις σε περιβαλλοντικούς φόρους ή εισφορές μπορούν να συμβάλουν τουλάχιστον έμμεσα σε ένα υψηλότερο επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να υπονομεύεται ο γενικός στόχος του φόρου ή της εξομοιούμενης προς φόρο εισφοράς στον τομέα του περιβάλλοντος που αποθαρρύνει συμπεριφορές επιβλαβείς για το περιβάλλον.

261. Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι οι μειώσεις φόρων ή εισφορών δεν υπονομεύουν τον επιδιωκόμενο γενικό στόχο και ότι συμβάλλουν, τουλάχιστον έμμεσα, στην αύξηση του επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος, αν ένα κράτος μέλος αποδεικνύει ότι πληρούνται αμφότερες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) οι μειώσεις στοχεύουν ορθώς στις επιχειρήσεις που πλήττονται περισσότερο από την υψηλότερη φορολογία·
  - β) ο φορολογικός συντελεστής που εφαρμόζεται εν γένει είναι υψηλότερος απ' ό,τι θα ήταν χωρίς τη μείωση.
262. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή θα αξιολογεί τις πληροφορίες που παρέχουν τα κράτη μέλη. Οι εν λόγω πληροφορίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν τους τομείς ή τις κατηγορίες δικαιούχων που καλύπτονται από τις μειώσεις, καθώς και την περιγραφή της κατάστασης των βασικών δικαιούχων σε κάθε συγκεκριμένο τομέα και εξήγηση του τρόπου με τον οποίον η φορολογία δύναται να συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος. Οι επιλέξιμοι τομείς για τις μειώσεις θα πρέπει να περιγράφονται καταλλήλως και θα πρέπει να καταρτίζεται κατάλογος των μεγαλύτερων δικαιούχων για κάθε τομέα (λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη τον κύκλο εργασιών, τα μερίδια αγοράς και το μέγεθος της βάσης υπολογισμού του φόρου).

4.7.1.3 Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.7.1.3.1 Αναγκαιότητα

263. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.1, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις της παραγράφου 264.
264. Η Επιτροπή θα θεωρεί την ενίσχυση αναγκαία εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) η επιλογή των δικαιούχων πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων, και η ενίσχυση χορηγείται καταρχήν με τον ίδιο τρόπο για όλους τους ανταγωνιστές του ίδιου τομέα, εάν αντιμετωπίζουν την ίδια πραγματική κατάσταση·
  - β) ο φόρος ή η εισφορά εξομοιούμενη προς φόρο στον τομέα του περιβάλλοντος χωρίς τη μείωση οδηγεί σε σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής, το οποίο υπολογίζεται ως ποσοστό της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας για κάθε τομέα ή κατηγορία μεμονωμένων δικαιούχων·
  - γ) η σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής δεν μπορεί να μετακυλιστεί στους καταναλωτές χωρίς να σημειωθεί σημαντική μείωση των πωλήσεων.

4.7.1.3.2 Καταλληλότητα

265. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 266 και 267.

266. Η Επιτροπή θα εγκρίνει καθεστώτα κρατικών ενισχύσεων για μέγιστες περιόδους 10 ετών, μετά τις οποίες το κράτος μέλος μπορεί να κοινοποιεί εκ νέου το μέτρο, εφόσον έχει αξιολογήσει εκ νέου την καταλληλότητα των σχετικών μέτρων ενίσχυσης.
267. Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν την ενίσχυση με τη μορφή μείωσης του φορολογικού συντελεστή ή του συντελεστή εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο ως καθορισμένο ποσό ετήσιας αντιστάθμισης (επιστροφή φόρου ή εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο) ή ως συνδυασμό των δύο. Το πλεονέκτημα της προσέγγισης της επιστροφής φόρου είναι ότι οι επιχειρήσεις παραμένουν εκτεθειμένες στο μήνυμα σχετικά με τις τιμές που παρέχει ο φόρος ή η εξομοιούμενη προς φόρο εισφορά στον τομέα του περιβάλλοντος. Σε περιπτώσεις που χρησιμοποιείται, το ποσό της επιστροφής φόρου θα πρέπει να υπολογίζεται βάσει προηγούμενων δεδομένων, δηλαδή βάσει του επιπέδου παραγωγής, και της κατανάλωσης ή ρύπανσης που έχει διαπιστωθεί για την επιχείρηση σε ένα δεδομένο έτος βάσης.

4.7.1.3.3 Αναλογικότητα

268. Το τμήμα 3.2.1.3 δεν ισχύει για τις ενισχύσεις με μορφή μειώσεων φόρων και εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους στον τομέα του περιβάλλοντος.
269. Η Επιτροπή θα θεωρεί την ενίσχυση αναλογική εφόσον πληρούται ένας τουλάχιστον από τους κάτωθι όρους:
- α) οι δικαιούχοι της ενίσχυσης καταβάλλουν τουλάχιστον το 20 % του εθνικού φόρου ή της εθνικής εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο στον τομέα του περιβάλλοντος·
  - β) η μείωση φόρου ή εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο δεν υπερβαίνει το 100 % του εθνικού φόρου ή της εθνικής εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο στον τομέα του περιβάλλοντος και προϋποθέτει τη σύναψη συμφωνιών μεταξύ του κράτους μέλους και των δικαιούχων ή των ενώσεων των δικαιούχων, σύμφωνα με τις οποίες οι δικαιούχοι ή οι ενώσεις των δικαιούχων δεσμεύονται για την επίτευξη στόχων προστασίας του περιβάλλοντος που έχουν το ίδιο αποτέλεσμα ως αν οι δικαιούχοι κατέβαλλαν τουλάχιστον το 20 % του εθνικού φόρου ή της εθνικής εισφοράς. Οι συμφωνίες ή οι δεσμεύσεις αυτές μπορεί να αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, στη μείωση των εκπομπών και άλλων ρύπων, ή σε οποιαδήποτε άλλα μέτρα υπέρ του περιβάλλοντος.
270. Οι συμφωνίες αυτές πρέπει να πληρούν σωρευτικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) το περιεχόμενο των συμφωνιών έχει καθορισθεί από το κράτος μέλος μέσω διαπραγματεύσεων και σε αυτό προσδιορίζονται οι στόχοι και προβλέπεται χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη των στόχων αυτών·
  - β) το κράτος μέλος εξασφαλίζει ανεξάρτητη και τακτική παρακολούθηση των δεσμεύσεων που προβλέπονται στις συμφωνίες·
  - γ) οι συμφωνίες αναθεωρούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα υπό το φως των τεχνολογικών και λοιπών εξελίξεων και προβλέπουν την επιβολή αποτελεσματικών κυρώσεων σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των δεσμεύσεων.

4.7.2 *Ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους*

4.7.2.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

271. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο αύξησης του επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος μέσω της μείωσης των φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους. Όταν οι εν λόγω μειώσεις αποσκοπούν στην παροχή κινήτρων στους δικαιούχους ώστε να αναλάβουν έργα ή δραστηριότητες που έχουν ως αποτέλεσμα λιγότερη ρύπανση ή κατανάλωση πόρων, η Επιτροπή θα αξιολογεί τα μέτρα με βάση τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 4.7.2.

4.7.2.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενη δραστηριότητα

272. Το παρόν τμήμα καλύπτει την ενίσχυση για φιλικά προς το περιβάλλον έργα και δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των τμημάτων 4.2 έως 4.6 και έχουν τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους.

273. Όταν η μείωση του φόρου ή της εισφοράς επιδιώκει πρωτίστως τον στόχο της απανθρακοποίησης, εφαρμόζεται το τμήμα 4.1 και όχι το τμήμα 4.7.2.

4.7.2.3 Χαρακτήρας κινήτρου

274. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 275 και 276.

275. Για κάθε επιλέξιμο έργο ή έργο αναφοράς όσον αφορά μια κατηγορία δικαιούχων, το κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει ποσοτικό προσδιορισμό, όπως ορίζεται στο τμήμα 3.2.1.3 (παράγραφος 50), ή ισοδύναμα στοιχεία, συγκρίνοντας την κερδοφορία του έργου ή της δραστηριότητας αναφοράς με και χωρίς τη μείωση του φόρου ή της εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο και αποδεικνύοντας ότι η μείωση παρέχει κίνητρα για την υλοποίηση του φιλικού προς το περιβάλλον έργου ή δραστηριότητας.

276. Η ενίσχυση για σχέδια που αρχίζουν πριν από την υποβολή της αίτησης ενίσχυσης θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- α) το μέτρο θεσπίζει δικαίωμα ενίσχυσης βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που δεν εισάγουν διακρίσεις και χωρίς περαιτέρω άσκηση διακριτικής ευχέρειας από το κράτος μέλος·
- β) το μέτρο εγκρίθηκε και τέθηκε σε ισχύ πριν αρχίσουν οι εργασίες για το ενισχυόμενο έργο ή δραστηριότητα, με εξαίρεση την περίπτωση διάδοχων φορολογικών καθεστώτων, εφόσον η δραστηριότητα καλυπτόταν ήδη από τα προηγούμενα καθεστώτα με τη μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων ή πλεονεκτημάτων εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους.

4.7.2.4 Αναλογικότητα

277. Το τμήμα 3.2.1.3 δεν ισχύει για τις ενισχύσεις με μορφή μειώσεων φόρων και εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος.

278. Η ενίσχυση δεν πρέπει να υπερβαίνει τον κανονικό συντελεστή ή το ποσό του φόρου ή της εισφοράς που σε διαφορετική περίπτωση θα εφαρμοζόταν.
279. Όταν η μείωση του φόρου ή της εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο συνδέεται με επενδυτικές δαπάνες, η ενίσχυση θα θεωρείται αναλογική, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει τις εντάσεις ενίσχυσης και τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης που προβλέπονται στα τμήματα 4.2 έως 4.6. Όταν τα εν λόγω τμήματα απαιτούν ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών, η απαίτηση αυτή δεν ισχύει για τις μειώσεις του φόρου ή της εξομοιούμενης προς φόρο εισφοράς.
280. Όταν η μείωση του φόρου ή της εξομοιούμενης προς φόρο εισφοράς μειώνει τις επαναλαμβανόμενες λειτουργικές δαπάνες, το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ των λειτουργικών δαπανών της φιλικής προς το περιβάλλον λύσης και του λιγότερο φιλικού προς το περιβάλλον σεναρίου αντιπαραδείγματος. Πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η πιθανή εξοικονόμηση δαπανών ή τα πρόσθετα έσοδα που προκύπτουν από την φιλικότερη προς το περιβάλλον δραστηριότητα. Όταν δεν υπάρχει δραστηριότητα ή επένδυση αντιπαραδείγματος, η ενίσχυση δεν πρέπει να υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ των λειτουργικών δαπανών και των εσόδων, συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου κέρδους κατά τη σχετική περίοδο, και το κράτος μέλος πρέπει να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό ανάκτησης ώστε να διασφαλίσει την ανάκτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

4.7.2.5 Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

281. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 282 έως 283.
282. Οι κρατικές ενισχύσεις πρέπει, καταρχήν, να χορηγούνται κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις επιλέξιμες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα οικονομικής δραστηριότητας και βρίσκονται στην ίδια ή παρόμοια πραγματική κατάσταση όσον αφορά τους σκοπούς ή τους στόχους του μέτρου ενίσχυσης.
283. Εάν η μείωση του φόρου ή της εξομοιούμενης προς φόρο εισφοράς αφορά έργα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τμήματος 4.3.1, εφαρμόζονται οι παράγραφοι 161 έως 166· εάν πρόκειται για έργα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τμήματος 4.3.2, εφαρμόζονται οι παράγραφοι 184 έως 189.

4.8 Ενισχύσεις για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια

4.8.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

284. Οι ανεπάρκειες της αγοράς και οι ρυθμιστικές ανεπάρκειες μπορεί να σημαίνουν ότι τα μηνύματα σχετικά με τις τιμές ενδέχεται να μην παρέχουν αποτελεσματικά επενδυτικά κίνητρα, με αποτέλεσμα, για παράδειγμα, την ανεπάρκεια του συνδυασμού πόρων ηλεκτρικής ενέργειας, της δυναμικότητας, της ευελιξίας ή της τοποθεσίας. Επιπλέον, ο σημαντικός μετασχηματισμός στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας λόγω της τεχνολογικής αλλαγής και των κλιματικών προκλήσεων δημιουργεί νέες προκλήσεις για τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια. Μολονότι μια ολοένα και πιο ενοποιημένη αγορά ηλεκτρικής ενέργειας θα επιτρέπει κανονικά

την ανταλλαγή ηλεκτρικής ενέργειας σε ολόκληρη την ΕΕ, μετριάζοντας έτσι τα προβλήματα εθνικής ασφάλειας του εφοδιασμού, ενδέχεται να προκύψουν καταστάσεις όπου ακόμη και σε συζευγμένες αγορές η ασφάλεια του εφοδιασμού ενδέχεται να μην είναι εγγυημένη ανά πάσα στιγμή σε ορισμένα κράτη μέλη ή περιφέρειες. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης μέτρων για την εξασφάλιση ορισμένων επιπέδων ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια.

4.8.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενη δραστηριότητα

285. Το παρόν τμήμα καλύπτει τους κανόνες συμβατότητας για τα μέτρα ενίσχυσης που αποσκοπούν στην αύξηση της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια. Αυτό περιλαμβάνει μηχανισμούς ισχύος και καθεστώτα διακοψιμότητας για την αντιμετώπιση ζητημάτων μακροπρόθεσμης και βραχυπρόθεσμης ασφάλειας του εφοδιασμού που προκύπτουν από ανεπάρκειες της αγοράς οι οποίες δεν επιτρέπουν την υλοποίηση επαρκών επενδύσεων σε δυναμικότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, αποθήκευση ή απόκριση ζήτησης, καθώς και σε εφεδρείες δικτύου που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της ανεπάρκειας των δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.
286. Τα μέτρα αυτά μπορούν επίσης να αποσκοπούν στην υποστήριξη στόχων προστασίας του περιβάλλοντος, για παράδειγμα μέσω του αποκλεισμού περισσότερο ρυπογόνου μεταφορικού δυναμικού ή μέτρων για την παροχή ευνοϊκότερου για το περιβάλλον δυναμικού στη διαδικασία επιλογής.

4.8.3 Η ενίσχυση πρέπει να προωθεί την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας

4.8.3.1 Διευκόλυνση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων

287. Στο πλαίσιο της κοινοποίησής τους, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσδιορίζουν τις οικονομικές δραστηριότητες που θα αναπτυχθούν ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης. Η ενίσχυση για την αύξηση της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια διευκολύνει άμεσα την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που συνδέονται με την παραγωγή, την αποθήκευση και την απόκριση ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων νέων επενδύσεων και της αποδοτικής ανακαίνισης και συντήρησης υφιστάμενων περιουσιακών στοιχείων. Μπορεί επίσης να στηρίζει έμμεσα ένα ευρύ φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων που βασίζονται στην ηλεκτρική ενέργεια ως εισροή, συμπεριλαμβανομένου του εξηλεκτρισμού της θέρμανσης και των μεταφορών.

4.8.3.2 Χαρακτήρας κινήτρου

288. Κατ' εξαίρεση των παραγράφων 25, 26 και 27, λόγω του γενικού χαρακτήρα των ανεπαρκειών της αγοράς που οδηγούν στην πιθανή ανάγκη παροχής κινήτρων για πρόσθετη ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, τα κράτη μέλη μπορούν να βασίζονται στα αποδεικτικά στοιχεία που υποβάλλονται δυνάμει του τμήματος 4.8.4.1 για να αποδείξουν τον χαρακτήρα κινήτρου του προτεινόμενου μέτρου συνολικά. Η αξιολόγηση επάρκειας που απαιτείται για να αποδειχθεί, αναλυθεί και προσδιοριστεί ποσοτικά η αναγκαιότητα ενός μέτρου ασφάλειας του εφοδιασμού καθιστά δυνατή τη σύγκριση της κατάστασης ασφάλειας του εφοδιασμού με το μέτρο και το εναλλακτικό αντιπαράδειγμα χωρίς το μέτρο.

289. Εφαρμόζονται οι κανόνες των παραγράφων 28, 29, 30 και 31 σχετικά με τον χαρακτήρα κινήτρου.

4.8.4 *Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών*

4.8.4.1 *Αναγκαιότητα*

290. Το τμήμα 3.2.1.1 δεν εφαρμόζεται σε μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια.

291. Η φύση και οι αιτίες του προβλήματος της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια και, ως εκ τούτου, της ανάγκης κρατικής ενίσχυσης για τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια πρέπει να αναλύονται και να προσδιορίζονται δεόντως ποσοτικά, μεταξύ άλλων όταν και όπου αναμένεται να προκύψει το πρόβλημα σε σχέση με το πρότυπο αξιοπιστίας όπως ορίζεται στο άρθρο 25 του κανονισμού. (ΕΕ) 2019/943. Θα πρέπει να περιγράφεται η μονάδα μέτρησης για τον ποσοτικό προσδιορισμό και να παρέχεται η μέθοδος υπολογισμού της όσον αφορά οποιαδήποτε σχετική απαίτηση της τομεακής νομοθεσίας.

292. Κατά περίπτωση, ο προσδιορισμός του προβλήματος ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια θα πρέπει να συνάδει με την τελευταία διαθέσιμη ανάλυση που διενήργησε το ΕΔΔΣΜ ηλεκτρικής ενέργειας για την ηλεκτρική ενέργεια σύμφωνα με τη νομοθεσία σχετικά με την εσωτερική αγορά ενέργειας, και συγκεκριμένα:

α) για τα μέτρα που στοχεύουν στην επάρκεια των πόρων, τις ευρωπαϊκές αξιολογήσεις της επάρκειας των πόρων που αναφέρονται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943·

β) για τα μέτρα που στοχεύουν στη διαρθρωτική συμφόρηση, τις εκθέσεις σχετικά με τις διαρθρωτικές συμφορήσεις και άλλες σημαντικές φυσικές συμφορήσεις μεταξύ και εντός των ζωνών προσφοράς, που αναφέρονται στο άρθρο 14 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

293. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να βασίζονται σε εθνικές αξιολογήσεις επάρκειας πόρων για να καταδεικνύουν την αναγκαιότητα των μέτρων ασφάλειας του εφοδιασμού, στον βαθμό που επιτρέπεται βάσει του άρθρου 24 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

294. Τα μέτρα που σχετίζονται με τον κίνδυνο βραχυπρόθεσμων κρίσεων ηλεκτρικής ενέργειας θα πρέπει να προσδιορίζονται στο εθνικό σχέδιο ετοιμότητας αντιμετώπισης κινδύνων που προβλέπεται στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/941¹⁰⁷.

295. Τα κράτη μέλη που προτείνουν τη θέσπιση διαφόρων μέτρων με στόχο την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια πρέπει να εξηγούν με σαφήνεια τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν μεταξύ τους για την επίτευξη (αλλά να μην εκτείνονται πέραν αυτής) του προτύπου αξιοπιστίας.

---

¹⁰⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/941 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας (κανονισμός για την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων) (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 1).

296. Πρέπει να προσδιορίζονται οι κανονιστικές ανεπάρκειες ή οι ανεπάρκειες της αγοράς που αποτρέπουν την επίτευξη επαρκούς επιπέδου ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια (και, κατά περίπτωση, επαρκούς επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος) ελλείψει παρέμβασης.
297. Πρέπει να προσδιορίζονται επίσης τα υφιστάμενα μέτρα που στοχεύουν ήδη στις ανεπάρκειες της αγοράς που έχουν εντοπιστεί.
298. Τα κράτη μέλη πρέπει να καταδεικνύουν με σαφήνεια τους λόγους για τους οποίους δεν μπορεί να αναμένεται ότι η αγορά θα παρέχει ασφάλεια εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια ελλείψει κρατικής ενίσχυσης, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες και προβλεπόμενες εξελίξεις της αγοράς και της τεχνολογίας.
299. Κατά την αξιολόγησή της η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία που το κράτος μέλος οφείλει να παρέχει:
- α) εκτίμηση των επιπτώσεων της μεταβλητής παραγωγής, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από τα γειτονικά συστήματα·
  - β) εκτίμηση των επιπτώσεων της συμμετοχής από την πλευρά της ζήτησης, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των μέτρων για την ενθάρρυνση της διαχείρισης της ζήτησης·
  - γ) εκτίμηση της πραγματικής ή δυνητικής ύπαρξης γραμμών διασύνδεσης και υποδομών μεγάλων δικτύων μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των υπό εκτέλεση και προγραμματισμένων έργων·
  - δ) εκτίμηση οποιουδήποτε άλλου στοιχείου που θα μπορούσε να προκαλέσει ή να επιδεινώσει το πρόβλημα της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, όπως τα ανώτατα όρια στις τιμές χονδρικής πώλησης ή άλλες κανονιστικές ανεπάρκειες ή ανεπάρκειες της αγοράς. Όπου απαιτείται βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943, το σχέδιο εφαρμογής που αναφέρεται στο άρθρο 20 παράγραφος 3 του εν λόγω κανονισμού πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο έκδοσης γνώμης από την Επιτροπή πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης. Το σχέδιο εφαρμογής και η γνώμη θα ληφθούν υπόψη κατά την εκτίμηση της αναγκαιότητας.

4.8.4.2 Καταλληλότητα

300. Το τμήμα 3.2.1.2 δεν εφαρμόζεται σε μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια.
301. Τα κράτη μέλη θα πρέπει πρωτίστως να εξετάζουν εναλλακτικούς τρόπους επίτευξης της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, ιδίως τον αποδοτικότερο σχεδιασμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ο οποίος μπορεί να μετριάσει τις ανεπάρκειες της αγοράς που υπονομεύουν την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια. Για παράδειγμα, η βελτίωση της λειτουργίας της εξισορρόπησης αποκλίσεων ηλεκτρικής ενέργειας, η καλύτερη ενσωμάτωση της μεταβλητής παραγωγής, η παροχή κινήτρων και η ενοποίηση της απόκρισης ζήτησης και της αποθήκευσης, η δυνατότητα αποτελεσματικής παροχής μηνυμάτων σχετικά με τις τιμές, η απομάκρυνση των εμποδίων στις διασυνοριακές συναλλαγές και η βελτίωση των υποδομών,

συμπεριλαμβανομένης της διασύνδεσης. Η ενίσχυση μπορεί να κριθεί κατάλληλη για μέτρα ασφάλειας του εφοδιασμού όταν, παρά τις κατάλληλες βελτιώσεις του σχεδιασμού της αγοράς και τις επενδύσεις σε πάγια στοιχεία του δικτύου, οι οποίες έχουν ήδη εφαρμοστεί ή σχεδιαστεί, εξακολουθεί να υπάρχει ανησυχία για την ασφάλεια του εφοδιασμού.

4.8.4.3 Επιλεξιμότητα

302. Το μέτρο ενίσχυσης θα πρέπει να είναι ανοικτό σε όλους τους δικαιούχους ή σε όλα τα έργα που είναι τεχνικώς ικανά να συμβάλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη του στόχου της ασφάλειας του εφοδιασμού. Αυτό περιλαμβάνει την παραγωγή, την αποθήκευση και την απόκριση ζήτησης, καθώς και τη συγκέντρωση μικρών μονάδων αυτών των μορφών δυναμικότητας σε μεγαλύτερες ενότητες.
303. Οι περιορισμοί όσον αφορά τη συμμετοχή σε μέτρα ασφάλειας του εφοδιασμού που αποσκοπούν στο να διασφαλιστεί ότι τα μέτρα αυτά δεν υπονομεύουν την προστασία του περιβάλλοντος, θεωρούνται κατάλληλοι (βλ. παραγράφους 325 και 326).
304. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να εισαγάγουν πρόσθετα κριτήρια ή χαρακτηριστικά στα οικεία μέτρα ασφάλειας του εφοδιασμού για την προώθηση της συμμετοχής πιο οικολογικών τεχνολογιών (ή για τη μείωση της συμμετοχής των ρυπογόνων τεχνολογιών) που απαιτούνται για τη στήριξη της επίτευξης των στόχων της Ένωσης για την προστασία του περιβάλλοντος. Τα εν λόγω πρόσθετα κριτήρια ή χαρακτηριστικά πρέπει να είναι αντικειμενικά, διαφανή και να μην εισάγουν διακρίσεις όσον αφορά σαφώς προσδιορισμένους στόχους για την προστασία του περιβάλλοντος, δεν πρέπει δε να οδηγούν σε υπεραποζημίωση των δικαιούχων.
305. Όπου είναι τεχνικά εφικτό, τα μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια πρέπει να είναι ανοικτά στην άμεση διασυνοριακή συμμετοχή παρόχων δυναμικότητας εγκατεστημένων σε άλλο κράτος μέλος. Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι η αλλοδαπή δυναμικότητα που μπορεί να παρέχει ισοδύναμες τεχνικές επιδόσεις με τις εγχώριες δυναμικότητες έχει την ευκαιρία να συμμετέχει στην ίδια ανταγωνιστική διαδικασία με την εγχώρια δυναμικότητα. Τα κράτη μέλη δύνανται να απαιτήσουν να βρίσκεται η αλλοδαπή δυναμικότητα σε κράτος μέλος με άμεση σύνδεση δικτύου με το κράτος μέλος που εφαρμόζει το μέτρο. Πρέπει επίσης να τηρούνται οι σχετικοί κανόνες που ορίζονται στο άρθρο 26 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

4.8.4.4 Δημόσια διαβούλευση

306. Πριν από την κοινοποίηση της ενίσχυσης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες έκτακτες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να διαβουλεύονται δημοσίως σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να κοινοποιούνται βάσει του παρόντος τμήματος. Η υποχρέωση διαβούλευσης δεν ισχύει όσον αφορά τις τροποποιήσεις των ήδη εγκριθέντων μέτρων που δεν μεταβάλλουν το πεδίο εφαρμογής ή την επιλεξιμότητά τους, καθώς και τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 307. Για να καθοριστεί αν ένα μέτρο είναι δικαιολογημένο, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, απαιτείται η ακόλουθη δημόσια διαβούλευση:

- α) για μέτρα στα οποία η εκτιμώμενη μέση ετήσια χορηγούμενη ενίσχυση ανέρχεται σε ≥ 100 εκατ. EUR ετησίως, δημόσια διαβούλευση διάρκειας τουλάχιστον 8 εβδομάδων, τα οποία καλύπτουν:
- (i) επιλεξιμότητα·
  - (ii) προτεινόμενη χρήση και πεδίο εφαρμογής των ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών και τυχόν προτεινόμενες εξαιρέσεις·
  - (iii) βασικές παραμέτρους για τη διαδικασία χορήγησης της ενίσχυσης¹⁰⁸, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης του ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών δικαιούχων¹⁰⁹.
  - (iv) αν δεν χρησιμοποιείται ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών, τις παραδοχές και τα δεδομένα που τεκμηριώνουν τον ποσοτικό προσδιορισμό που χρησιμοποιούνται για να αποδειχτεί η αναλογικότητα της ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών, των εσόδων, των παραδοχών λειτουργίας και της διάρκειας ζωής, και του ΜΣΚΚ· και
  - (v) όταν μπορούν να υποστηριχθούν νέες επενδύσεις στην παραγωγή φυσικού αερίου, τις προτεινόμενες εγγυήσεις για τη διασφάλιση της συνέπειας με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα.
- β) για μέτρα στα οποία η εκτιμώμενη μέση ετήσια χορηγούμενη ενίσχυση ανέρχεται σε < 100 εκατ. EUR ετησίως, δημόσια διαβούλευση διάρκειας τουλάχιστον 4 εβδομάδων, τα οποία καλύπτουν:
- (i) επιλεξιμότητα·
  - (ii) την προτεινόμενη χρήση και πεδίο εφαρμογής των ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών και τυχόν προτεινόμενες εξαιρέσεις· και
  - (iii) όταν μπορούν να υποστηριχθούν νέες επενδύσεις στην παραγωγή φυσικού αερίου, τις προτεινόμενες εγγυήσεις για τη διασφάλιση της συνέπειας με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα.

307. Δεν απαιτείται δημόσια διαβούλευση για τα μέτρα που εμπίπτουν στην παράγραφο 306 στοιχείο β) όταν χρησιμοποιούνται ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών και το μέτρο δεν στηρίζει επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας από ορυκτά καύσιμα.

308. Τα ερωτηματολόγια διαβούλευσης πρέπει να δημοσιεύονται σε δημόσιο ιστότοπο. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν μια απάντηση στη διαβούλευση, στην οποία θα συνοψίζονται και θα εξετάζονται οι απαντήσεις που λαμβάνουν. Αυτό θα πρέπει να

¹⁰⁸ Για παράδειγμα, το χρονικό διάστημα μεταξύ της ανταγωνιστικής διαδικασίας και της περιόδου παράδοσης, οι κανόνες αγοράς/πώλησης, οι κανόνες τιμολόγησης.

¹⁰⁹ Για παράδειγμα, εάν υπάρχουν διαφορετικές διάρκειες συμβάσεων, διαφορετικές μεθοδολογίες για τον υπολογισμό του ποσού της επιλέξιμης δυναμικότητας/παραγωγής από διαφορετικές τεχνολογίες, διαφορετικές μεθοδολογίες για τον υπολογισμό ή την καταβολή επιδοτήσεων.

περιλαμβάνει την επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο ελαχιστοποιήθηκαν οι πιθανές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό μέσω του πεδίου εφαρμογής / της επιλεξιμότητας του προτεινόμενου μέτρου. Τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν σύνδεσμο με την απάντησή τους στη διαβούλευση στο πλαίσιο της κοινοποίησης των μέτρων ενίσχυσης βάσει του παρόντος τμήματος.

309. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η Επιτροπή μπορεί να εξετάσει εναλλακτικές μεθόδους διαβούλευσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών λαμβάνονται υπόψη κατά την (συνεχιζόμενη) υλοποίηση της ενίσχυσης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η διαβούλευση ενδέχεται να χρειαστεί να συνδυαστεί με διορθωτικά μέτρα για την ελαχιστοποίηση πιθανών στρεβλωτικών επιπτώσεων του μέτρου.

4.8.4.5 Αναλογικότητα

310. Εκτός από τους κανόνες που ορίζονται στις παραγράφους 48, 49 και 50, ισχύουν επιπλέον οι κανόνες που ορίζονται στις παραγράφους 311, 312, 313 και 314.
311. Ο χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ της χορήγησης της ενίσχυσης και της προθεσμίας έως την οποία πρέπει να παραδοθούν τα έργα θα πρέπει να διευκολύνει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό μεταξύ των διαφόρων επιλέξιμων έργων.
312. Εξαιρέσεις από την απαίτηση χορήγησης ενίσχυσης και καθορισμού του ύψους της ενίσχυσης μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών μπορούν να αιτιολογηθούν μόνον εφόσον παρέχονται αποδεικτικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων τυχόν αποδεικτικών στοιχείων που συγκεντρώθηκαν κατά τη δημόσια διαβούλευση, και τα οποία καταδεικνύουν ότι ενδέχεται να μην υπάρξει επαρκής δυνητική συμμετοχή σε μια τέτοια διαδικασία υποβολής προσφορών με σκοπό τη διασφάλιση του ανταγωνισμού.
313. Για μεμονωμένες ενισχύσεις που δεν χορηγούνται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, τα κράτη μέλη πρέπει να αιτιολογούν τα προτεινόμενα επίπεδα ενίσχυσης με βάση μεμονωμένα επιχειρηματικά σχέδια για το συγκεκριμένο έργο που πρόκειται να λάβει ενίσχυση, συμπεριλαμβανομένων όλων των στοιχείων που αναφέρονται στις παραγράφους 50 και 51.
314. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν ανταγωνιστικά συστήματα πιστοποίησης / υποχρέωσης προμηθευτή, υπό την προϋπόθεση ότι:
- α) η ζήτηση στο πλαίσιο του καθεστώτος καθορίζεται κάτω από τη δυνητική προσφορά και
  - β) η τιμή εξαγοράς/κύρωσης που ισχύει για έναν καταναλωτή/προμηθευτή που δεν έχει αγοράσει τον απαιτούμενο αριθμό πιστοποιητικών (δηλαδή η τιμή που αποτελεί τη μέγιστη τιμή που μπορεί να καταβληθεί για ενίσχυση) καθορίζεται με βάση την αξία απώλειας φορτίου.

4.8.5 Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση

315. Το τμήμα 3.2.2 δεν εφαρμόζεται σε μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια.
316. Τα μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού αποσκοπούν συχνά στην παροχή αποτελεσματικών κινήτρων για επαρκείς συνολικές επενδύσεις σε ολόκληρο το σύστημα ώστε να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο πρότυπο αξιοπιστίας και, ως εκ τούτου, δεν συνδέονται πάντα με συγκεκριμένες προσδιορίσιμες επενδύσεις από κάθε δικαιούχο.
317. Η ενίσχυση πρέπει να αποσκοπεί στη διατήρηση της αποτελεσματικής λειτουργίας των αγορών και στη διατήρηση αποτελεσματικών κινήτρων λειτουργίας και μηνυμάτων ως προς τις τιμές.
318. Δεν πρέπει να παρέχονται κίνητρα για την παραγωγή ενέργειας που θα εκτοπίζει λιγότερο ρυπογόνες μορφές ενέργειας.
319. Κατά γενικό κανόνα, οι απαιτήσεις των παραγράφων 317 και 318 θα πληρούνται όταν ένα μέτρο πληρώνει για τη δυναμικότητα (EUR ανά MW) και όχι για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (EUR/MWh). Όπου υπάρχει πληρωμή ανά MWh, απαιτείται πρόσθετη προσοχή ώστε να διασφαλιστεί η αποφυγή δυσμενών επιπτώσεων στην αγορά και ο μη εκτοπισμός λιγότερο ρυπογόνων πηγών παραγωγής.
320. Τα μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού πρέπει να πληρούν όλες τις σχετικές προϋποθέσεις σχεδιασμού του άρθρου 22 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943¹¹⁰.
321. Για στρατηγικά αποθέματα και οποιαδήποτε άλλα μέτρα όπου η δυναμικότητα διατηρείται εκτός της αγοράς ώστε να διασφαλιστεί ότι η διαμόρφωση των τιμών της αγοράς δεν στρεβλώνεται, ισχύουν σωρευτικά οι ακόλουθες πρόσθετες απαιτήσεις:
- α) οι πόροι στο πλαίσιο του μέτρου πρέπει να κατανέμονται μόνον εάν οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς είναι πιθανό να εξαντλήσουν τους οικείους πόρους εξισορρόπησης για να επιτύχουν ισορροπία μεταξύ ζήτησης και προσφοράς¹¹¹.
  - β) κατά τις περιόδους εκκαθάρισης αποκλίσεων στις οποίες γίνεται κατανομή πόρων στο πλαίσιο του μέτρου, οι αποκλίσεις στην αγορά πρέπει να εκκαθαρίζονται τουλάχιστον στην αξία απώλειας φορτίου¹¹² ή σε αξία υψηλότερη του ενδοημερήσιου τεχνικού ορίου τιμών¹¹³, ανάλογα με το ποια είναι η υψηλότερη.

¹¹⁰ Για τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο σχέδιο ετοιμότητας αντιμετώπισης κινδύνων που αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/941, βλ. επίσης άρθρο 16 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού.

¹¹¹ Η εν λόγω απαίτηση δεν θίγει την ενεργοποίηση πόρων πριν από την πραγματική κατανομή, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι περιορισμοί ανόδου/καθόδου και οι λειτουργικές απαιτήσεις των πόρων. Τα ενεργοποιημένα στρατηγικά αποθέματα κατά την ενεργοποίηση δεν πρέπει να διατίθενται μέσω των αγορών χονδρικής σε ομάδες εξισορρόπησης και δεν πρέπει να αλλάζει τις ανισορροπίες τους.

¹¹² Όπως καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

¹¹³ Όπως αναφέρεται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

- γ) τα αποτελέσματα του μέτρου μετά την κατανομή αποδίδονται στα συμβαλλόμενα μέρη με ευθύνη εξισορρόπησης μέσω του μηχανισμού εκκαθάρισης αποκλίσεων·
  - δ) οι πόροι στο πλαίσιο του μέτρου κρατούνται έξω από τις ενεργειακές αγορές τουλάχιστον όσο διαρκεί η συμβατική περίοδος.
322. Όσον αφορά τους μηχανισμούς ισχύος, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι υποχρεώσεις ισχύος είναι μεταβιβάσιμες μεταξύ επιλέξιμων παρόχων δυναμικότητας.
323. Τα μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια δεν θα πρέπει:
- α) να δημιουργούν αδικαιολόγητες στρεβλώσεις της αγοράς ούτε να περιορίζουν το διαζωνικό εμπόριο·
  - β) να μειώνουν τα κίνητρα για επενδύσεις σε δυναμικότητα διασύνδεσης — για παράδειγμα, με τη μείωση των εσόδων συμφόρησης για υπάρχουσες ή νέες γραμμές διασύνδεσης·
  - γ) να υπονομεύουν τη σύζευξη των αγορών, συμπεριλαμβανομένων των ενδοημερήσιων αγορών και των αγορών εξισορρόπησης·
  - δ) να υπονομεύουν τις επενδυτικές αποφάσεις σχετικά με τη δυναμικότητα που προηγήθηκε του μέτρου.
324. Για να αποφευχθεί η υπονόμηση των κινήτρων για την απόκριση ζήτησης, καθώς και η επιδείνωση των ανεπαρειών της αγοράς που οδηγούν στην ανάγκη λήψης μέτρων για την ασφάλεια του εφοδιασμού, αλλά και για να διασφαλιστεί ότι η παρέμβαση για την ασφάλεια του εφοδιασμού είναι όσο το δυνατόν πιο περιορισμένη σε μέγεθος, το κόστος ενός μέτρου ασφάλειας του εφοδιασμού θα πρέπει να βαρύνει τους συμμετέχοντες στην αγορά που συμβάλλουν στην ανάγκη λήψης του μέτρου. Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την κατανομή του κόστους ενός μέτρου ασφάλειας του εφοδιασμού στους καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας σε περιόδους αιχμής της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας.
325. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένα μέτρα ενίσχυσης έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές, οι οποίες είναι απίθανο να αντισταθμιστούν. Ειδικότερα, ορισμένα μέτρα ενίσχυσης ενδέχεται να επιδεινώσουν τις ανεπάρκειες της αγοράς, δημιουργώντας ανεπάρκειες σε βάρος των καταναλωτών και της κοινωνικής ευημερίας. Για παράδειγμα, τα μέτρα —συμπεριλαμβανομένων των εφεδρειών δικτύου και των καθεστώτων διακοψιμότητας— τα οποία δεν τηρούν το όριο εκπομπών που ισχύει για τους μηχανισμούς ισχύος που ορίζονται στο άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 και τα οποία ενδέχεται να παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις στην ενέργεια με βάση τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως ο γαιάνθρακας, το ντίζελ, ο λιγνίτης, το πετρέλαιο, η τύρφη και ο πετρελαιούχος σχιστόλιθος, αυξάνουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες στην αγορά.
326. Τα μέτρα που παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας με βάση το φυσικό αέριο μπορούν να στηρίζουν την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, αλλά επιδεινώνουν μακροπρόθεσμα τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες, σε σύγκριση με εναλλακτικές επενδύσεις σε τεχνολογίες που δεν παράγουν εκπομπές. Για να μπορέσει η Επιτροπή να επαληθεύσει ότι οι αρνητικές

επιπτώσεις των εν λόγω μέτρων μπορούν να αντισταθμιστούν από θετικές επιπτώσεις στο κριτήριο εξισορρόπησης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επεξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα διασφαλίσουν ότι οι επενδύσεις αυτές συμβάλλουν στην επίτευξη του ενωσιακού κλιματικού στόχου για το 2030 και του ενωσιακού στόχου για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επεξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα αποφευχθεί ο εγκλωβισμός της εν λόγω παραγωγής ενέργειας από φυσικό αέριο. Για παράδειγμα, ο τρόπος αυτός μπορεί να περιλαμβάνει δεσμευτικές υποχρεώσεις του δικαιούχου για την υλοποίηση τεχνολογιών απανθρακοποίησης, όπως η δέσμευση και χρήση διοξειδίου του άνθρακα/δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, ή για την αντικατάσταση του φυσικού αερίου με ανανεώσιμο αέριο ή αέριο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ή το κλείσιμο μονάδας σε χρονοδιάγραμμα που να συνάδει με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα.

327. Για μέτρα ή καθεστώτα μεμονωμένων ενισχύσεων που ωφελούν μόνο έναν ιδιαίτερα περιορισμένο αριθμό δικαιούχων ή κατεστημένο δικαιούχο, τα κράτη μέλη θα πρέπει επιπλέον να αποδεικνύουν ότι το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης δεν θα οδηγήσει σε αύξηση της ισχύος στην αγορά.

4.9 Ενισχύσεις για ενεργειακές υποδομές

4.9.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

328. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Ένωσης για το κλίμα, θα απαιτηθούν σημαντικές επενδύσεις και αναβάθμιση των ενεργειακών υποδομών. Μια σύγχρονη ενεργειακή υποδομή είναι ζωτικής σημασίας για μια ενοποιημένη αγορά ενέργειας που επιτυγχάνει τους στόχους για το κλίμα με παράλληλη διασφάλιση του εφοδιασμού στην Ένωση. Η επαρκής ενεργειακή υποδομή αποτελεί απαραίτητο στοιχείο μιας αποδοτικής αγοράς ενέργειας. Η βελτίωση της ενεργειακής υποδομής ενισχύει τη σταθερότητα του συστήματος, την επάρκεια των πόρων, την ενσωμάτωση των διαφόρων πηγών ενέργειας και τον ενεργειακό εφοδιασμό σε δίκτυα με χαμηλή ανάπτυξη.
329. Σε περίπτωση που οι φορείς της αγοράς δεν μπορούν να προσφέρουν τις αναγκαίες υποδομές, ενδέχεται να απαιτούνται κρατικές ενισχύσεις για την αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς και τη διασφάλιση της κάλυψης των σημαντικών αναγκών της Ένωσης για υποδομές. Μια περίπτωση ανεπάρκειας της αγοράς που μπορεί να προκύψει στον τομέα των ενεργειακών υποδομών συνδέεται με προβλήματα συντονισμού. Τα αποκλίνοντα συμφέροντα των επενδυτών, η αβεβαιότητα σχετικά με το αποτέλεσμα της συνεργασίας και τα αποτελέσματα του δικτύου ενδέχεται να εμποδίσουν την ανάπτυξη ενός έργου ή τον αποτελεσματικό σχεδιασμό του. Παράλληλα, οι ενεργειακές υποδομές ενδέχεται να δημιουργούν σημαντικές θετικές εξωτερικότητες, με τις οποίες το κόστος και τα οφέλη των υποδομών ενδέχεται να κατανομούνται με ασύμμετρο τρόπο μεταξύ των διαφόρων συμμετεχόντων στην αγορά και των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση για τις ενεργειακές υποδομές μπορεί να είναι επωφελής για την εσωτερική αγορά συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για έργα υποδομής με διασυνοριακό αντίκτυπο, όπως τα έργα κοινού ενδιαφέροντος, όπως ορίζονται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013.

4.9.2 Πεδίο εφαρμογής

330. Το παρόν τμήμα αφορά τη στήριξη για την κατασκευή ή την αναβάθμιση ενεργειακών υποδομών, όπως ορίζεται ανωτέρω στο τμήμα 2.4 παράγραφος 18 σημείο (35). Εκτός εάν το έργο εξαιρείται από τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων (βλ. παράγραφο 331 κατωτέρω), η Επιτροπή θα το αξιολογήσει όπως ορίζεται στο παρόν τμήμα.
331. Οι επενδύσεις σε ενεργειακές υποδομές που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο νόμιμου μονοπωλίου δεν υπόκεινται στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων. Στον τομέα της ενέργειας, αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα κράτη μέλη στα οποία η κατασκευή και η λειτουργία ορισμένων υποδομών παραχωρούνται αποκλειστικά βάσει νόμου σε ΔΣΜ ή ΔΣΔ.
332. Η Επιτροπή θεωρεί ότι υφίσταται νόμιμο μονοπώλιο που αποκλείει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) η κατασκευή και η λειτουργία της υποδομής υπόκειται σε νόμιμο μονοπώλιο που συστάθηκε σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο· αυτό συμβαίνει όταν ο ΔΣΜ/ΔΣΔ είναι νομικά η μόνη οντότητα που δικαιούται να πραγματοποιεί ένα συγκεκριμένο είδος επένδυσης και καμία άλλη οντότητα δεν μπορεί να εκμεταλλεύεται εναλλακτικό δίκτυο¹¹⁴.
  - β) το νόμιμο μονοπώλιο δεν αποκλείει μόνο τον ανταγωνισμό στην αγορά, αλλά και τον ανταγωνισμό για την αγορά, υπό την έννοια ότι αποκλείει κάθε δυνατό ανταγωνιστή από το να καταστεί ο αποκλειστικός φορέας εκμετάλλευσης της εν λόγω υποδομής·
  - γ) η υπηρεσία δεν βρίσκεται σε ανταγωνισμό με άλλες υπηρεσίες·
  - δ) εάν ο φορέας εκμετάλλευσης της ενεργειακής υποδομής δραστηριοποιείται σε μια άλλη αγορά (είτε γεωγραφική αγορά είτε αγορά προϊόντος) που είναι ανοικτή στον ανταγωνισμό, η διεπιδότηση αποκλείεται· αυτό προϋποθέτει ότι χρησιμοποιούνται χωριστοί λογαριασμοί, κατανέμονται δαπάνες και έσοδα με τον κατάλληλο τρόπο και η δημόσια χρηματοδότηση που παρέχεται για την υπηρεσία και υπόκειται στο νομικό μονοπώλιο δεν μπορεί να ωφελήσει άλλες δραστηριότητες. Όσον αφορά τις υποδομές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, δεδομένου ότι το άρθρο 31 της οδηγίας 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και η οδηγία 2009/73/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, αντιστοίχως, απαιτούν από τις κάθετα ολοκληρωμένες οντότητες να τηρούν χωριστούς λογαριασμούς για καθεμία από

---

¹¹⁴ Νόμιμο μονοπώλιο υπάρχει όταν μια συγκεκριμένη υπηρεσία παραχωρείται, βάσει νομοθετικών ή κανονιστικών μέτρων, σε έναν αποκλειστικό πάροχο σε καθορισμένη γεωγραφική περιοχή (και εντός ενός κράτους μέλους), με σαφή απαγόρευση για οποιονδήποτε άλλο φορέα να παρέχει υπηρεσίες του συγκεκριμένου είδους (ούτε καν για να ικανοποιήσει μια πιθανή υπολειμματική ζήτηση από ορισμένες ομάδες πελατών). Ωστόσο, το γεγονός και μόνον ότι η παροχή μιας δημόσιας υπηρεσίας έχει ανατεθεί σε μια συγκεκριμένη επιχείρηση δεν σημαίνει ότι η εν λόγω επιχείρηση έχει νόμιμο μονοπώλιο.

τις δραστηριότητές τους, η απαίτηση αυτή κατά πάσα πιθανότητα θα ικανοποιηθεί.

333. Ομοίως, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν ενέχεται κρατική ενίσχυση σε επενδύσεις όπου η ενεργειακή υποδομή λειτουργεί ως «φυσικό μονοπώλιο», το οποίο θεωρείται ότι υφίσταται όταν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) μια υποδομή δεν αντιμετωπίζει άμεσο ανταγωνισμό, γεγονός που συντρέχει όταν η ενεργειακή υποδομή δεν μπορεί να αναπαραχθεί οικονομικά και, ως εκ τούτου, δεν εμπλέκονται άλλοι φορείς εκμετάλλευσης εκτός του ΔΣΜ/ΔΣΔ·
- β) η εναλλακτική χρηματοδότηση της υποδομής του δικτύου, πέραν της χρηματοδότησης του δικτύου, είναι ασήμαντη στον οικείο τομέα και κράτος μέλος·
- γ) η υποδομή δεν έχει σχεδιαστεί για να ευνοεί επιλεκτικά μια συγκεκριμένη επιχείρηση ή τομέα, αλλά παρέχει οφέλη για την κοινωνία γενικότερα, όπως συμβαίνει συνήθως με τις υποδομές φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας.

334. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση που προβλέπεται για την κατασκευή της υποδομής του ενεργειακού δικτύου δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διεπιδότηση ή την έμμεση επιδότηση άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας της υποδομής. Για τις υποδομές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, βλ. παράγραφο 332 στοιχείο 0.

4.9.3 Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.9.3.1 Αναγκαιότητα και καταλληλότητα

335. Τα τμήματα 3.2.1.1. και 3.2.1.2 δεν ισχύουν για τη στήριξη των ενεργειακών υποδομών.

336. Οι ενεργειακές υποδομές χρηματοδοτούνται συνήθως μέσω των τιμολογίων των χρηστών. Όσον αφορά πολλές κατηγορίες υποδομών, τα εν λόγω τιμολόγια υπόκεινται σε ρύθμιση προκειμένου να διασφαλιστεί το αναγκαίο επίπεδο επενδύσεων με παράλληλη διατήρηση των δικαιωμάτων των χρηστών.

337. Η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων είναι ένας τρόπος για την αντιμετώπιση των ανεπαρκειών της αγοράς οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω των υποχρεωτικών τιμολογίων των χρηστών. Ως εκ τούτου, για να καταδειχτεί η ανάγκη κρατικής ενίσχυσης, εφαρμόζονται οι ακόλουθες αρχές:

- α) η Επιτροπή θεωρεί ότι για τα έργα κοινού ενδιαφέροντος, όπως ορίζονται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013, τα οποία υπόκεινται πλήρως στη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά ενέργειας, οι ανεπάρκειες της αγοράς όσον αφορά τα προβλήματα συντονισμού είναι τέτοιες που η χρηματοδότηση μέσω τιμολογίων ενδέχεται να μην είναι επαρκής και μπορεί να χορηγηθεί κρατική ενίσχυση·
- β) Όσον αφορά τα έργα κοινού ενδιαφέροντος που εξαιρούνται εν μέρει ή πλήρως από τη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά ενέργειας, καθώς και για άλλες

κατηγορίες υποδομών, η Επιτροπή θα προβαίνει σε κατά περίπτωση αξιολόγηση της ανάγκης για χορήγηση κρατικών ενισχύσεων. Στην αξιολόγησή της, η Επιτροπή θα εξετάζει τους ακόλουθους παράγοντες: i) τον βαθμό στον οποίο μια ανεπάρκεια της αγοράς οδηγεί σε μη βέλτιστη παροχή των αναγκαίων υποδομών· ii) τον βαθμό στον οποίο οι υποδομές είναι ανοικτές στην πρόσβαση τρίτων και υπόκεινται στη ρύθμιση των τιμολογίων· και iii) τον βαθμό στον οποίο το έργο συμβάλλει στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού στην Ένωση.

4.9.3.2 Αναλογικότητα της ενίσχυσης

338. Η αναλογικότητα θα αξιολογείται με βάση την αρχή του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 47, 50 και 51. Όσον αφορά τις ενισχύσεις για υποδομές, όπως εξηγείται στην παράγραφο 51, ως σενάριο αντιπαραδείγματος θεωρείται η κατάσταση στην οποία δεν υλοποιείται το έργο. Η θέσπιση μηχανισμών ανάκτησης είναι αναγκαία όταν υπάρχει σημαντικός κίνδυνος απροσδόκητων κερδών, π.χ. όταν το ποσό της ενίσχυσης ανέρχεται στο μέγιστο επιτρεπόμενο όριο, με παράλληλη διατήρηση των κινήτρων για τους δικαιούχους προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν τις δαπάνες τους και να αναπτύξουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα με αποτελεσματικότερο τρόπο σε μακροπρόθεσμο επίπεδο.

4.9.4 Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση

339. Το τμήμα 3.2.2. δεν εφαρμόζεται στις ενεργειακές υποδομές. Κατά την ανάλυση των επιπτώσεων των κρατικών ενισχύσεων για τις ενεργειακές υποδομές στον ανταγωνισμό, η προσέγγιση της Επιτροπής θα είναι ως εξής:
- α) Λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων απαιτήσεων δυνάμει της νομοθεσίας για την εσωτερική αγορά ενέργειας, οι οποίες αποσκοπούν στην ενίσχυση του ανταγωνισμού, η Επιτροπή θα θεωρεί κατά γενικό κανόνα ότι οι ενισχύσεις για τις ενεργειακές υποδομές που υπόκεινται στην πλήρη ρύθμιση της εσωτερικής αγοράς δεν έχουν αδικαιολόγητες στρεβλωτικές επιπτώσεις.
  - β) Όσον αφορά τα έργα υποδομών που εξαιρούνται πλήρως ή εν μέρει από τη νομοθεσία σχετικά με την εσωτερική αγορά ενέργειας, η Επιτροπή θα προβαίνει σε κατά περίπτωση αξιολόγηση των δυνητικών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη, ειδικότερα, τον βαθμό πρόσβασης τρίτων στις ενισχυόμενες υποδομές, την πρόσβαση σε εναλλακτικές υποδομές, τον παραγκωνισμό των ιδιωτικών επενδύσεων και την ανταγωνιστική θέση του/των δικαιούχου/-ων. Για τις υποδομές που εξαιρούνται πλήρως από τη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά ενέργειας, οι αρνητικές στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό θεωρούνται ιδιαίτερα σοβαρές.
  - γ) Εκτός από την προσέγγιση που περιγράφονται ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι για τις επενδύσεις σε υποδομές φυσικού αερίου, οι θετικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό υπερτερούν προδήλως των αρνητικών επιπτώσεών τους στον ανταγωνισμό, όταν η προκύπτουσα υποδομή είναι κατάλληλη για τη χρήση υδρογόνου και ανανεώσιμων αερίων ή καυσίμων μη βιολογικής προέλευσης. Σε αντίθετη περίπτωση, προκειμένου να αντισταθμιστούν οι αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, το οικείο κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει τα ακόλουθα: i)

τον λόγο για τον οποίον δεν είναι δυνατόν να σχεδιαστεί το έργο κατά τρόπο ώστε να είναι κατάλληλο για χρήση για το υδρογόνο και τα ανανεώσιμα αέρια ή καύσιμα μη βιολογικής προέλευσης· ii) τον λόγο για τον οποίον το έργο δεν προκαλεί εγκλωβισμό όσον αφορά τη χρήση του φυσικού αερίου· και iii) τον τρόπο με τον οποίο η επένδυση συμβάλλει στην επίτευξη του ενωσιακού στόχου για το κλίμα έως το 2030 και του στόχου για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.

4.10 Ενισχύσεις για τηλεθέρμανση ή τηλεψύξη

4.10.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

340. Η κατασκευή ή η αναβάθμιση των συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης μπορεί να συμβάλει θετικά στην προστασία του περιβάλλοντος, αυξάνοντας την ενεργειακή απόδοση και τη βιωσιμότητα του υποστηριζόμενου συστήματος. Ωστόσο, οι περιβαλλοντικές εξωτερικότητες που συνδέονται με τη λειτουργία της τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης μπορούν να οδηγήσουν σε μη αποδοτικές υποεπενδύσεις στην κατασκευή και στην αναβάθμιση συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης. Οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτής της ανεπάρκειας της αγοράς με την κινητοποίηση αποδοτικών επενδύσεων.

4.10.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενη δραστηριότητα

341. Το παρόν τμήμα αφορά τη στήριξη για την κατασκευή ή την αναβάθμιση ενεργειακά αποδοτικών συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης. Οι υποστηριζόμενες επενδύσεις μπορούν να αφορούν μονάδες παραγωγής και αποθήκευσης θέρμανσης ή ψύξης ή δίκτυο διανομής ή και τα δύο.
342. Τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης καλύπτουν κατά κανόνα την κατασκευή ή την αναβάθμιση της μονάδας παραγωγής για τη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, απορριπτόμενης θερμότητας ή συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης, συμπεριλαμβανομένων λύσεων αποθήκευσης θερμότητας, ή την αναβάθμιση του δικτύου διανομής για τη μείωση των απωλειών και την αύξηση της αποδοτικότητας, μεταξύ άλλων μέσω έξυπνων και ψηφιακών λύσεων.
343. Όταν ένα κράτος μέλος επενδύει στην αναβάθμιση συστήματος τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης χωρίς να πληροί το πρότυπο της ενεργειακής απόδοσης, πρέπει να δεσμευτεί ότι θα ξεκινήσει τις εργασίες για την επίτευξη του εν λόγω προτύπου εντός τριών ετών από τις εργασίες αναβάθμισης.

4.10.3 Αναγκαιότητα και καταλληλότητα

344. Τα τμήματα 3.2.1.1. και 3.2.1.2. δεν εφαρμόζονται στην ενίσχυση για τηλεθέρμανση ή τηλεψύξη. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς με την υλοποίηση των επενδύσεων που απαιτούνται για τη δημιουργία ενεργειακά αποδοτικών συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης. Επιπλέον, οι κρατικές ενισχύσεις για ενεργειακά αποδοτικά συστήματα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης που χρησιμοποιούν απόβλητα, όπως η απορριπτόμενη θερμότητα, ως εισροή καυσίμου, μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην προστασία του

περιβάλλοντος, υπό την προϋπόθεση ότι δεν καταστρατηγούν την αρχή ιεράρχησης των αποβλήτων¹¹⁵.

4.10.4 Αναλογικότητα του μέτρου ενίσχυσης

345. Η αναλογικότητα θα αξιολογείται με βάση την αρχή του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 47, 50 και 51.
346. Για την κατασκευή και την αναβάθμιση των δικτύων διανομής, όπως ορίζονται στην παράγραφο 51, το σενάριο αντιπαραδείγματος θα ήταν η κατάσταση στην οποία δεν υλοποιείται το έργο.

4.10.5 Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση

347. Το τμήμα 3.2.2. δεν εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για τηλεθέρμανση ή τηλεψύξη. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, όσον αφορά την αναβάθμιση ή την κατασκευή συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης που βασίζονται στα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως ο γαιάνθρακας, ο λιγνίτης, το πετρέλαιο και το ντίζελ, έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές, οι οποίες είναι απίθανο να αντισταθμιστούν εκτός εάν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) η στήριξη περιορίζεται στην αναβάθμιση του δικτύου διανομής·
  - β) το δίκτυο διανομής είναι ή καθίσταται κατάλληλο για τη μεταφορά θερμότητας ή ψύξης που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας·
  - γ) η επένδυση δεν οδηγεί σε αύξηση της παραγωγής ενέργειας από τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα (π.χ. με τη σύνδεση πρόσθετων πελατών)·
  - δ) υπάρχει σαφές χρονοδιάγραμμα που περιλαμβάνει σταθερές δεσμεύσεις για τη μετάβαση από τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, σύμφωνα με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα έως το 2030 και για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.
348. Όσον αφορά την κατασκευή ή την αναβάθμιση εγκαταστάσεων παραγωγής τηλεθέρμανσης, τα μέτρα που παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις στην ενέργεια με βάση το φυσικό αέριο μπορεί να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου βραχυπρόθεσμα, αλλά να επιδεινώσουν μακροπρόθεσμα τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες, σε σύγκριση με τις εναλλακτικές επενδύσεις. Για να θεωρηθεί ότι οι εν λόγω επενδύσεις σε φυσικό αέριο έχουν θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να εξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα διασφαλίσουν ότι η επένδυση θα συμβάλει στην επίτευξη του ενωσιακού στόχου για το κλίμα έως το 2030 και του στόχου για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 και, ειδικότερα, πώς θα αποφευχθεί ο εγκλωβισμός της παραγωγής ενέργειας με φυσικό αέριο ή του εξοπλισμού παραγωγής

¹¹⁵ Η ιεράρχηση των αποβλήτων αποτελείται από α) την πρόληψη, β) την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, γ) την ανακύκλωση, δ) άλλου είδους ανάκτηση, π.χ. ανάκτηση ενέργειας, και ε) τη διάθεση. Βλ. άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ.

με φυσικό αέριο. Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει δεσμευτικές υποχρεώσεις του δικαιούχου για την υλοποίηση δέσμευσης και χρήσης του διοξειδίου του άνθρακα / δέσμευσης και αποθήκευσης του διοξειδίου του άνθρακα, ή την υποκατάσταση του φυσικού αερίου με ανανεώσιμο αέριο ή αέριο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, ή δεσμευτικές υποχρεώσεις του δικαιούχου να κλείσει τη μονάδα σε χρονοδιάγραμμα που συνάδει με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα.

349. Κατά την ανάλυση των επιπτώσεων των κρατικών ενισχύσεων για συστήματα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης στον ανταγωνισμό και κατά την εξισορρόπησή τους με την υποστηριζόμενη οικονομική δραστηριότητα, η Επιτροπή θα προβαίνει σε κατά περίπτωση αξιολόγηση που θα σταθμίζει τα οφέλη του έργου όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση και τη βιωσιμότητα με τις αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, και ιδίως τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στις εναλλακτικές τεχνολογίες ή στους παρόχους υπηρεσιών και δικτύων θέρμανσης και ψύξης.

4.11 Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων εισφορών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας για τους ενεργοβόρους χρήστες

4.11.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

350. Ο μετασχηματισμός της οικονομίας της Ένωσης σύμφωνα με την ανακοίνωση για την Πράσινη Συμφωνία χρηματοδοτείται εν μέρει από εισφορές στον τομέα της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Η υλοποίηση της Πράσινης Συμφωνίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν φιλόδοξες πολιτικές απανθρακοποίησης για τη σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της Ένωσης έως το 2030 και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Στο πλαίσιο αυτό, είναι πιθανό τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να χρηματοδοτούν τέτοιες πολιτικές μέσω εισφορών και, ως εκ τούτου, είναι πιθανό να αυξηθούν οι εν λόγω εισφορές.
351. Για ορισμένους οικονομικούς τομείς που είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένοι σε διεθνείς συναλλαγές και εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ηλεκτρική ενέργεια για τη δημιουργία αξίας τους, η υποχρέωση καταβολής ολόκληρου του ποσού των εν λόγω εισφορών μπορεί να δημιουργήσει σημαντική πρόσθετη επιβάρυνση. Η επιβάρυνση αυτή μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο μετεγκατάστασης των δραστηριοτήτων των εν λόγω τομέων εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε τοποθεσίες όπου δεν υπάρχουν ή είναι λιγότερο φιλόδοξες οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις. Επιπλέον, οι εν λόγω εισφορές αυξάνουν το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας σε σύγκριση με το κόστος των άμεσων εκπομπών και, ως εκ τούτου, μπορούν να αποθαρρύνουν τον εξηλεκτρισμό των μεθόδων παραγωγής, ο οποίος έχει πρωταρχική σημασία για την επιτυχή απανθρακοποίηση της οικονομίας της Ένωσης. Για τον μετριασμό αυτών των κινδύνων, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν μειώσεις των εν λόγω εισφορών σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στους σχετικούς οικονομικούς τομείς.
352. Στο παρόν τμήμα καθορίζονται τα κριτήρια που θα εφαρμόζει η Επιτροπή κατά την αξιολόγηση της ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας, του χαρακτήρα κινήτρου, της αναγκαιότητας, της καταλληλότητας, της αναλογικότητας και των επιπτώσεων των μειώσεων των εισφορών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας για ορισμένους ενεργοβόρους χρήστες. Τα κριτήρια συμβατότητας του κεφαλαίου 3 ισχύουν μόνο για τα κριτήρια για τα οποία δεν υπάρχουν ειδικοί κανόνες στο παρόν τμήμα.

353. Η Επιτροπή χρησιμοποίησε κατάλληλα μέτρα για τον εντοπισμό των τομέων που είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένοι στους κινδύνους που αναφέρονται στην παράγραφο 351 και εισήγαγε απαιτήσεις αναλογικότητας λαμβάνοντας υπόψη ότι, εάν οι μειώσεις των εισφορών είναι υπερβολικά υψηλές ή χορηγούνται σε υπερβολικά μεγάλο αριθμό καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας, η συνολική χρηματοδότηση της στήριξης της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενδέχεται να απειληθεί και οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και των συναλλαγών μπορεί να είναι ιδιαίτερα υψηλές.

4.11.2 Πεδίο εφαρμογής: Εισφορές από τις οποίες μπορούν να χορηγηθούν μειώσεις

354. Σύμφωνα με το παρόν τμήμα, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν μειώσεις των εισφορών που επιβάλλονται στα κράτη μέλη για την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες χρηματοδοτούν τον στόχο της ενεργειακής πολιτικής. Αυτό περιλαμβάνει εισφορές για τη χρηματοδότηση της στήριξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας και εισφορές για τη χρηματοδότηση των κοινωνικών τιμολογίων ή των τιμών της ενέργειας σε απομονωμένες περιοχές. Το παρόν τμήμα δεν καλύπτει τις εισφορές που αντιστοιχούν σε μέρος του κόστους παροχής ηλεκτρικής ενέργειας στους εν λόγω δικαιούχους. Για παράδειγμα, οι απαλλαγές από τέλη δικτύου ή από τέλη για τη χρηματοδότηση μηχανισμών ισχύος δεν καλύπτονται από το παρόν τμήμα. Οι εισφορές για την κατανάλωση άλλων μορφών ενέργειας, ιδίως φυσικού αερίου, δεν καλύπτονται επίσης από το παρόν τμήμα.

355. Ο αντίκτυπος των εισφορών από τις οποίες μπορούν να χορηγηθούν μειώσεις για τον κίνδυνο μετεγκατάστασης εκτός της Ένωσης εξαρτάται από το συνδυασμένο οικονομικό αποτέλεσμα όλων των σχετικών εισφορών και όλων των μειώσεων των εν λόγω εισφορών που χορηγούνται στους επιλέξιμους δικαιούχους. Συνεπώς, τα κράτη μέλη που επιθυμούν να θεσπίσουν μέτρο που πρέπει να αξιολογηθεί βάσει του παρόντος τμήματος πρέπει να συμπεριλάβουν όλες αυτές τις μειώσεις σε ένα ενιαίο καθεστώς και, στο πλαίσιο της κοινοποίησης, πρέπει να ενημερώσουν την Επιτροπή σχετικά με το σωρευτικό αποτέλεσμα όλων των επιλέξιμων εισφορών και όλων των προτεινόμενων μειώσεων. Εάν ένα κράτος μέλος αποφασίσει σε μεταγενέστερο στάδιο να εισαγάγει πρόσθετες μειώσεις των εισφορών που καλύπτονται από το παρόν τμήμα, θα πρέπει να κοινοποιεί την τροποποίηση του υφιστάμενου καθεστώτος.

356. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν μειώσεις εισφορών δυνάμει του παρόντος τμήματος μόνον εφόσον το συνολικό σωρευτικό επίπεδο των εν λόγω εισφορών (πριν από τυχόν μειώσεις) ανέρχεται τουλάχιστον σε [...] EUR/MWh.

4.11.3 Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.11.3.1 Επιλεξιμότητα

357. Η ενίσχυση βάσει του παρόντος τμήματος θα πρέπει να περιορίζεται σε τομείς που αντιμετωπίζουν σημαντικό ανταγωνιστικό μειονέκτημα και κίνδυνο μετεγκατάστασης εκτός της Ένωσης λόγω των επιλέξιμων εισφορών. Ο κίνδυνος μετεγκατάστασης εξαρτάται από την ένταση της ηλεκτρικής ενέργειας του εν λόγω τομέα και την έκθεσή του σε διεθνείς συναλλαγές. Κατά συνέπεια, η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται μόνον εάν η επιχείρηση ανήκει σε τομέα που αντιμετωπίζει ένταση συναλλαγών της τάξης τουλάχιστον του 20 % σε επίπεδο Ένωσης και ένταση ηλεκτρικής ενέργειας της τάξης

τουλάχιστον του 10 % σε επίπεδο Ένωσης. Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί ότι υπάρχει παρόμοιος κίνδυνος σε τομείς που αντιμετωπίζουν ένταση ηλεκτρικής ενέργειας της τάξης τουλάχιστον του 7 % και αντιμετωπίζουν ένταση εμπορικών συναλλαγών της τάξης τουλάχιστον του 80 %. Οι τομείς που πληρούν αυτά τα κριτήρια επιλεξιμότητας απαριθμούνται στο παράρτημα Ι.

358. Σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος χορηγεί ενίσχυση μόνο σε ένα υποσύνολο επιλέξιμων δικαιούχων ή χορηγεί διαφορετικά επίπεδα μειώσεων σε διαφορετικές κατηγορίες επιλέξιμων δικαιούχων, πρέπει να καταδεικνύει ότι η σχετική απόφαση πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών, αμερόληπτων και διαφανών κριτηρίων και ότι η ενίσχυση χορηγείται καταρχήν με τον ίδιο τρόπο σε όλους τους ανταγωνιστές του ίδιου τομέα, εάν αντιμετωπίζουν παρόμοια πραγματική κατάσταση.

4.11.3.2 Αναλογικότητα του μέτρου ενίσχυσης

359. Η Επιτροπή θα θεωρεί την ενίσχυση αναλογική εάν οι δικαιούχοι καταβάλλουν τουλάχιστον το 25 % του κόστους που προκύπτει από τις εισφορές στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, τις οποίες ένα κράτος μέλος περιλαμβάνει στο καθεστώς του.
360. Ωστόσο, η ίδια συμμετοχή ύψους 25 % των επιλέξιμων εισφορών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να υπερβαίνει το κόστος που μπορούν να επωμιστούν οι ιδιαίτερα εκτεθειμένες επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, το κράτος μέλος μπορεί αντ' αυτού να περιορίσει το πρόσθετο κόστος που προκύπτει από τις εισφορές στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας στο 1,5 % της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (ΑΠΑ) της οικείας επιχείρησης.
361. Για τον σκοπό της παραγράφου 360, ως ΑΠΑ μιας επιχείρησης νοείται η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία στο κόστος συντελεστών, η οποία είναι η ΑΠΑ σε τιμές αγοράς μείον τυχόν έμμεσους φόρους, συν τυχόν επιδοτήσεις. Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών μπορεί να υπολογιστεί από τον κύκλο εργασιών, συν την κεφαλαιοποιημένη παραγωγή, συν λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης, συν ή μείον τις αλλαγές στα αποθέματα, μείον τις αγορές αγαθών και υπηρεσιών¹¹⁶, μείον άλλους φόρους επί των προϊόντων που συνδέονται με τον κύκλο εργασιών αλλά δεν είναι εκπεστέοι, μείον τα τέλη και τους φόρους που συνδέονται με την παραγωγή. Εναλλακτικά, η ΑΠΑ σε τιμές κόστους συντελεστών μπορεί να υπολογιστεί από το ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα με την προσθήκη των δαπανών προσωπικού. Τα έσοδα και οι δαπάνες που εγγράφονται ως χρηματοοικονομικά ή έκτακτα στους λογαριασμούς εταιρειών δεν περιλαμβάνονται στην προστιθέμενη αξία. Η προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών υπολογίζεται σε ακαθάριστο επίπεδο διότι δεν αφαιρούνται οι προσαρμογές αξίας (όπως οι αποσβέσεις)¹¹⁷.
362. Για τους σκοπούς της παραγράφου 361, θα χρησιμοποιείται ο αριθμητικός μέσος των τελευταίων 3 ετών για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για την ΑΠΑ.

¹¹⁶ Στα «αγαθά και υπηρεσίες» δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες προσωπικού.

¹¹⁷ Κωδικός 12 15 0 εντός του νομικού πλαισίου που θεσπίστηκε από τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 58/97 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1996, για τις στατιστικές διάρθρωσης των επιχειρήσεων (ΕΕ L 014 της 17.1.1997, σ. 1).

4.11.3.3 Μορφή κρατικής ενίσχυσης

363. Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν την ενίσχυση υπό μορφή μείωσης των εισφορών, ως καθορισμένο ποσό ετήσιας αντιστάθμισης (επιστροφή) ή ως συνδυασμό των δύο¹¹⁸. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή μείωσης των εισφορών, πρέπει να θεσπίζεται μηχανισμός εκ των υστέρων παρακολούθησης για να διασφαλιστεί ότι οποιαδήποτε αχρεωστήτως καταβληθείσα ενίσχυση θα αποπληρώνεται πριν από την 1η Ιουλίου του έτους που ακολουθεί. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή επιστροφής, πρέπει να υπολογίζεται με βάση τα παρατηρούμενα επίπεδα κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και, κατά περίπτωση, της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας κατά τη χρονική περίοδο κατά την οποία εφαρμόστηκαν οι επιλέξιμες εισφορές.

4.11.3.4 Ενεργειακοί έλεγχοι και συστήματα διαχείρισης

364. Όσον αφορά ενίσχυση που χορηγείται βάσει του τμήματος 4.11, το κράτος μέλος πρέπει να δεσμεύεται ότι θα επαληθεύει αν ο δικαιούχος συμμορφώνεται με την υποχρέωσή του να διενεργεί ενεργειακό έλεγχο κατά την έννοια του άρθρου 8 της οδηγίας 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Ο έλεγχος αυτός μπορεί να διενεργείται είτε ως μεμονωμένος ενεργειακός έλεγχος είτε στο πλαίσιο πιστοποιημένου συστήματος ενεργειακής ή περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως για παράδειγμα το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της Ένωσης (EMAS)¹¹⁹.
365. Το κράτος μέλος πρέπει επίσης να δεσμεύεται ότι θα παρακολουθεί αν οι δικαιούχοι που υποχρεούνται να διενεργούν ενεργειακό έλεγχο βάσει του άρθρου 8 παράγραφος 4 της οδηγίας 2012/27/ΕΕ προβαίνουν σε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες ενέργειες:
- α) εφαρμόζουν τις συστάσεις της έκθεσης ελέγχου, στον βαθμό που ο χρόνος απόσβεσης των σχετικών επενδύσεων δεν υπερβαίνει τα 3 έτη και το κόστος των επενδύσεών τους είναι αναλογικό·
  - β) μειώνουν το αποτύπωμα άνθρακα της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνουν, ώστε να καλύπτουν τουλάχιστον το 30 % της κατανάλωσής τους ηλεκτρικής ενέργειας από πηγές απαλλαγμένες από ανθρακούχες εκπομπές·
  - γ) επενδύουν σημαντικό μερίδιο ύψους τουλάχιστον 50 % του ποσού της ενίσχυσης σε έργα που οδηγούν σε σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της εγκατάστασης· κατά περίπτωση, η επένδυση θα πρέπει να οδηγεί σε μειώσεις πολύ χαμηλότερες από τον σχετικό δείκτη αναφοράς που

¹¹⁸ Η χρήση καθορισμένων ετήσιων αντισταθμίσεων (επιστροφών) έχει το πλεονέκτημα ότι οι επωφελούμενες από την ενίσχυση επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν την ίδια αύξηση του οριακού κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας (δηλαδή την ίδια αύξηση του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας για κάθε επιπλέον καταναλωθείσα MWh), περιορίζοντας με τον τρόπο αυτό δυνητικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στο εσωτερικό του τομέα.

¹¹⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ (ΕΕ L 342 της 22.12.2009, σ. 1).

χρησιμοποιείται για τη δωρεάν κατανομή στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) της Ένωσης.

4.11.3.5 Μεταβατικοί κανόνες

366. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση που χορηγήθηκε με τη μορφή μειωμένων εισφορών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας για τους ενεργοβόρους χρήστες κατά την περίοδο πριν από τη δημοσίευση των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών μπορεί να κηρυχθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά υπό τις εξής προϋποθέσεις:

α) ότι η ενίσχυση ήταν αναγκαία για την ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων που ασκούσαν οι δικαιούχοι και

β) ότι έχουν αποφευχθεί οι υπερβολικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

4.12 Ενισχύσεις για το κλείσιμο μονάδων που λειτουργούν με γαιάνθρακα, τύρφη και πετρελαιούχο σχιστόλιθο

367. Τα τμήματα 4.12.1 και 4.12.2 προβλέπουν τους κανόνες συμβατότητας που εφαρμόζονται σε δύο είδη μέτρων τα οποία μπορούν να λάβουν τα κράτη μέλη για να στηρίξουν το κλείσιμο μονάδων ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν γαιάνθρακα (συμπεριλαμβανομένου τόσο του λιθάνθρακα όσο και του λιγνίτη), τύρφη ή πετρελαιούχο σχιστόλιθο, καθώς και πιθανόν τη διακοπή εξορυκτικών δραστηριοτήτων για τα εν λόγω καύσιμα (στο εξής: δραστηριότητες με γαιάνθρακα, τύρφη και πετρελαιούχο σχιστόλιθο).

368. Τα δύο τμήματα που ακολουθούν καθορίζουν τα κριτήρια που θα εφαρμόζει η Επιτροπή κατά την αξιολόγηση της δημιουργίας κινήτρου, της αναγκαιότητας, της καταλληλότητας, της αναλογικότητας και των επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές. Τα κριτήρια συμβατότητας του κεφαλαίου 3 ισχύουν μόνο για τα κριτήρια για τα οποία δεν υπάρχουν ειδικοί κανόνες στα παρακάτω δύο τμήματα.

4.12.1 Ενίσχυση για πρόωρο κλείσιμο μονάδων

4.12.1.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

369. Η απομάκρυνση από την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με βάση τον γαιάνθρακα, την τύρφη και τον πετρελαιούχο σχιστόλιθο αποτελεί μία από τις σημαντικότερες κινητήριες δυνάμεις της απανθρακοποίησης στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ένωση. Η στροφή αυτή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις δυνάμεις της αγοράς, όπως οι επιπτώσεις των τιμών του διοξειδίου του άνθρακα και ο ανταγωνισμός από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με χαμηλό οριακό κόστος.

370. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να επιταχύνουν αυτή τη μετάβαση με γνώμονα την αγορά μέσω της απαγόρευσης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με βάση τα συγκεκριμένα καύσιμα από μια ορισμένη ημερομηνία και έπειτα. Η εν λόγω απαγόρευση μπορεί να δημιουργήσει καταστάσεις στις οποίες κερδοφόρες δραστηριότητες γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου πρέπει να κλείσουν πριν από το τέλος της οικονομικής τους ζωής και, ως εκ τούτου, μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα διαφυγόντα κέρδη.

4.12.1.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

371. Το παρόν τμήμα καθορίζει τους κανόνες συμβατότητας για τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιστάθμιση της πρόωρης διακοπής των κερδοφόρων δραστηριοτήτων με γαιάνθρακα, τύρφη και πετρελαιούχο σχιστόλιθο.
372. Τα μέτρα που καλύπτονται από το παρόν τμήμα μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή τομέων. Για παράδειγμα, τα μέτρα αυτά μπορούν να δημιουργήσουν χώρο για την ανάπτυξη άλλων, πιθανώς φιλικών προς το περιβάλλον δραστηριοτήτων, προκειμένου να αντισταθμιστεί η μείωση της δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής που προκαλείται από το πρόωρο κλείσιμο. Ελλείψει του μέτρου, η εξέλιξη αυτή μπορεί να μην πραγματοποιηθεί στον ίδιο βαθμό. Επιπλέον, η προβλεψιμότητα και η ασφάλεια δικαίου που θεσπίζονται με τα εν λόγω μέτρα μπορούν να διευκολύνουν την παύση δραστηριοτήτων γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου.

4.12.1.3 Χαρακτήρας κινήτρου

373. Το μέτρο πρέπει να πυροδοτήσει αλλαγή στην οικονομική συμπεριφορά των φορέων εκμετάλλευσης, οι οποίοι προβαίνουν σε παύση των δραστηριοτήτων γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου πριν από το τέλος της οικονομικής ζωής τους. Προκειμένου να διαπιστώσει αν ισχύει αυτό, η Επιτροπή θα συγκρίνει τα αποτελέσματα του μέτρου με το σενάριο αντιπαραδείγματος χωρίς το υποχρεωτικό κλείσιμο και τη σχετική αντιστάθμιση. Το σενάριο αντιπαραδείγματος θα πρέπει να βασίζεται σε αιτιολογημένες παραδοχές σύμφωνα με τις προβλεπόμενες εξελίξεις και να αντικατοπτρίζει τα προβλεπόμενα έσοδα και τις προβλεπόμενες δαπάνες των εν λόγω εγκαταστάσεων. Η παύση των δραστηριοτήτων γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου θα πρέπει να πραγματοποιηθεί το αργότερο ένα έτος μετά τη χορήγηση της αντιστάθμισης, εκτός εάν χρησιμοποιείται διορθωτικός μηχανισμός για την επικαιροποίηση του υπολογισμού με βάση τις πλέον πρόσφατες παραδοχές. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το κράτος μέλος μπορεί να αιτιολογήσει για ποιον λόγο απαιτείται μεγαλύτερη προθεσμία ακόμη και χωρίς διορθωτικό μηχανισμό. Το μέτρο δεν θα πρέπει να οδηγεί σε καταστρατήγηση των κανόνων που εφαρμόζονται στα μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού.

4.12.1.4 Αναγκαιότητα και καταλληλότητα

374. Η αντιστάθμιση για τα διαφυγόντα κέρδη που προκύπτει από την πρόωρη παύση των κερδοφόρων δραστηριοτήτων γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου συμβάλλει συχνά στην αποφυγή νομικών διαφορών με τους φορείς εκμετάλλευσης και εξασφαλίζει ασφάλεια δικαίου και προβλεψιμότητα. Η αντιστάθμιση για διαφυγόντα κέρδη που αποφασίζεται από εθνικό δικαστήριο σύμφωνα με τους κανόνες της εσωτερικής νομοθεσίας που εφαρμόζεται σε κάθε διάδικο που βρίσκεται σε παρόμοια κατάσταση ενδέχεται, λόγω της φύσης της, να μην εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων. Ο ίδιος κανόνας δεν ισχύει για τις αντισταθμίσεις που αποφασίζονται από τις αρχές του κράτους μέλους ή έχουν συμφωνηθεί με τις επιχειρήσεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η Επιτροπή δεν μπορεί να αποκλείσει ότι αυτές οι μορφές αντιστάθμισης συμπεριλαμβάνουν κρατική ενίσχυση, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να επαληθεύσει αν η χορηγηθείσα αντιστάθμιση είναι ίση με την αντιστάθμιση που θα είχε χορηγηθεί βάσει του εθνικού δικαίου.

4.12.1.5 Αναλογικότητα

375. Η ενίσχυση πρέπει καταρχήν να χορηγείται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών βάσει σαφών, διαφανών και αμερόληπτων κριτηρίων, σύμφωνα με το τμήμα 3.2.1.3¹²⁰. Η απαίτηση αυτή δεν ισχύει όταν το κράτος μέλος καταδεικνύει ότι μια διαδικασία υποβολής προσφορών είναι απίθανο να είναι ανταγωνιστική για αντικειμενικούς λόγους. Αυτό μπορεί, για παράδειγμα, να συμβαίνει όταν ο αριθμός των δυνητικών συμμετεχόντων είναι περιορισμένος, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν οφείλεται σε μεροληπτικά κριτήρια επιλεξιμότητας.
376. Εάν η ενίσχυση χορηγείται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι η ενίσχυση είναι αναλογική και περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο.
377. Ελλείπει ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, η Επιτροπή θα αξιολογεί την αναλογικότητα κατά περίπτωση. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα αναλύει λεπτομερώς τις παραδοχές που χρησιμοποιεί το κράτος μέλος για τον προσδιορισμό των διαφυγόντων κερδών και των πρόσθετων δαπανών λόγω πρόωρου κλεισίματος, συγκρίνοντας την αναμενόμενη κερδοφορία στο πραγματικό σενάριο και στο σενάριο αντιπαραδείγματος. Οι πρόσθετες δαπάνες δεν μπορούν να περιλαμβάνουν δαπάνες που θα είχαν προκύψει και στο σενάριο αντιπαραδείγματος, όπως το κόστος αποσυναρμολόγησης. Όταν η παύση των δραστηριοτήτων γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου πραγματοποιείται μετά την πάροδο ενός και πλέον έτους από τη χορήγηση της αντιστάθμισης, το κράτος μέλος πρέπει να θεσπίσει μηχανισμό για την επικαιροποίηση του υπολογισμού βάσει των πλέον πρόσφατων παραδοχών, εκτός εάν μπορεί να αποδείξει τον λόγο για τον οποίον η χρήση του εν λόγω μηχανισμού δεν δικαιολογείται λόγω εξαιρετικών περιστάσεων στην προκειμένη περίπτωση.

4.12.1.6 Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

378. Το κράτος μέλος πρέπει να προσδιορίσει και να προσδιορίσει ποσοτικά τα αναμενόμενα περιβαλλοντικά οφέλη του μέτρου, όπου είναι δυνατό, με όρους επιδότησης ανά τόνο εκπομπών ισοδυνάμου CO₂ που αποφεύγονται. Κατά την εκτίμηση των οφελών του μέτρου όσον αφορά την απανθρακοποίηση, η Επιτροπή θα λάβει επίσης υπόψη αν το μέτρο περιλαμβάνει εκούσια ακύρωση δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ σε εθνικό επίπεδο.
379. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι το μέτρο είναι διαρθρωμένο κατά τρόπο που να περιορίζει στο ελάχιστο τυχόν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην αγορά. Εάν η ενίσχυση χορηγείται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, η οποία είναι ανοικτή σε όλους τους φορείς εκμετάλλευσης γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου χωρίς να εισάγονται διακρίσεις, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι η ενίσχυση έχει περιορισμένες στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές. Ελλείπει ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, η Επιτροπή

¹²⁰ Η απαίτηση του 25 % που ορίζεται στην παράγραφο 49 των κατευθυντήριων γραμμών δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες υποβολής προσφορών βάσει του παρόντος τμήματος 4.12.

θα αξιολογεί τις επιπτώσεις της ενίσχυσης στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές βάσει του σχεδιασμού του μέτρου και των επιπτώσεών του στη σχετική αγορά.

4.12.2 Ενίσχυση για έκτακτες δαπάνες

4.12.2.1 Σκεπτικό της ενίσχυσης

380. Η παύση μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου μπορεί να δημιουργήσει σημαντικό κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος στο επίπεδο των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής και των εξορυκτικών δραστηριοτήτων. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να καλύψουν τις εν λόγω έκτακτες δαπάνες για τον μετριασμό των κοινωνικών και περιφερειακών επιπτώσεων της διαδικασίας κλεισίματος.

4.12.2.2 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

381. Το παρόν τμήμα καθορίζει τους κανόνες συμβατότητας για τα μέτρα που λαμβάνονται για την κάλυψη των έκτακτων δαπανών που προκύπτουν από την παύση μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου.
382. Τα μέτρα που καλύπτονται από το παρόν τμήμα μπορούν να διευκολύνουν τη μετάβαση της οικείας περιοχής σε κοινωνικά, περιβαλλοντικά θέματα και σε θέματα ασφάλειας.
383. Το παρόν τμήμα εφαρμόζεται στον βαθμό που το μέτρο δεν καλύπτεται από την απόφαση του Συμβουλίου της 10ης Δεκεμβρίου 2010 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που διευκολύνουν την παύση λειτουργίας μη ανταγωνιστικών ανθρακωρυχείων¹²¹.

4.12.2.3 Αναγκαιότητα και καταλληλότητα

384. Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι η ενίσχυση για την κάλυψη έκτακτων δαπανών είναι αναγκαία και κατάλληλη στον βαθμό που μπορεί να συμβάλει στον μετριασμό των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων της παύσης μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου στην οικεία περιφέρεια και στο οικείο κράτος μέλος.

4.12.2.4 Χαρακτήρας κινήτρου και αναλογικότητα

385. Οι κρατικές ενισχύσεις για έκτακτες δαπάνες μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνο για την κάλυψη των δαπανών που προκύπτουν από την παύση μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου.
386. Οι κατηγορίες των επιλέξιμων δαπανών που καλύπτονται ορίζονται στο παράρτημα II. Οι δαπάνες που προκύπτουν από τη μη συμμόρφωση με τους περιβαλλοντικούς

---

¹²¹ Απόφαση του Συμβουλίου, της 10ης Δεκεμβρίου 2010, σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις που διευκολύνουν την παύση λειτουργίας μη ανταγωνιστικών ανθρακωρυχείων (EE L 336 της 21.12.2010, σ. 24).

κανονισμούς, καθώς και οι δαπάνες που σχετίζονται με την τρέχουσα παραγωγή δεν είναι επιλέξιμες.

387. Ειδικότερα, όσον αφορά την ενίσχυση για την κάλυψη έκτακτων περιβαλλοντικών δαπανών, η εν λόγω ενίσχυση μπορεί να χορηγείται μόνον όταν ο ρυπαίνων δεν προσδιορίζεται ή δεν μπορεί να θεωρηθεί νομικά υπεύθυνος για την κάλυψη των εν λόγω δαπανών σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Ο ρυπαίνων είναι η οντότητα που υπέχει ευθύνη βάσει της εφαρμοστέας νομοθεσίας κάθε κράτους μέλους, με την επιφύλαξη της οδηγίας 2004/35/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹²² ή άλλων σχετικών κανόνων της Ένωσης¹²³.
388. Με την επιφύλαξη της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», κρατική ενίσχυση μπορεί να χορηγείται στην οντότητα που είναι υπόχρεη δυνάμει των εφαρμοστέων ενωσιακών και εθνικών κανόνων μόνο για την κάλυψη έκτακτων περιβαλλοντικών δαπανών που υπερβαίνουν τις νομικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τους εφαρμοστέους ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες ή από προηγούμενες/συμβατικές δεσμεύσεις.
389. Όταν η ταυτότητα του υπόχρεου σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο δεν έχει προσδιοριστεί ή όταν αυτός δεν μπορεί να εξαναγκαστεί να επωμιστεί τις σχετικές δαπάνες, μπορεί να χορηγείται κρατική ενίσχυση για την κάλυψη όλων των έκτακτων περιβαλλοντικών δαπανών. Το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει ότι έχει καταβληθεί κάθε εύλογη προσπάθεια για τον προσδιορισμό της υπόχρεης οντότητας. Όταν προσδιορίζεται το πρόσωπο που προκάλεσε τη μόλυνση ή την περιβαλλοντική ζημία, το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει ότι έχουν ληφθεί όλα τα νομικά μέτρα ώστε ο ρυπαίνων να επωμιστεί τις δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών προσφυγών. Η Επιτροπή μπορεί να θεωρήσει ότι μια επιχείρηση δεν μπορεί να υποχρεωθεί να αναλάβει το κόστος αποκατάστασης της μόλυνσης που προκάλεσε όταν έπαυσε να υφίσταται νόμιμα και καμία άλλη επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρηθεί νόμιμος διάδοχός της και/ή δεν υπάρχει καμία ή επαρκής οικονομική εγγύηση για την κάλυψη του κόστους εξυγίανσης.
390. Το ποσό της ενίσχυσης πρέπει να περιορίζεται στην κάλυψη έκτακτων δαπανών του δικαιούχου και δεν πρέπει να υπερβαίνει τις πραγματικές δαπάνες. Η Επιτροπή θα απαιτήσει από τα κράτη μέλη να προσδιορίζουν σαφώς και χωριστά το ποσό της ενίσχυσης για κάθε κατηγορία επιλέξιμων δαπανών, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στο παράρτημα II. Όταν το κράτος μέλος καλύπτει τις εν λόγω δαπάνες βάσει εκτιμήσεων, προτού τις πραγματοποιήσει όντως ο δικαιούχος, πρέπει να διενεργεί μια εκ των υστέρων επαλήθευση των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν με βάση τις αναλυτικές δηλώσεις που προσκόμισε ο δικαιούχος στη χορηγούσα αρχή, συμπεριλαμβανομένων των τιμολογίων ή των πιστοποιητικών που αποδεικνύουν τις έκτακτες δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν και να προσαρμόσει αναλόγως τα ποσά.

---

¹²³ Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές που παρέχουν μια κοινή ερμηνεία του όρου «περιβαλλοντική ζημία» που ορίζεται στο άρθρο 2 της οδηγίας 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας 2021/C 118/01 (ΕΕ C 118 της 7.4.2021, σ. 1).

4.12.2.5 Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

391. Υπό την προϋπόθεση ότι η ενίσχυση περιορίζεται στην κάλυψη έκτακτων δαπανών που πραγματοποιεί ο δικαιούχος, η Επιτροπή θεωρεί ότι έχει περιορισμένες στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές.
392. Η λαμβανομένη ενίσχυση θα πρέπει να εμφανίζεται στους λογαριασμούς κερδών και ζημιών του δικαιούχου ως χωριστό έσοδο διαφορετικό του κύκλου εργασιών. Όταν ο δικαιούχος συνεχίζει να εμπορεύεται ή να λειτουργεί μετά την παύση των σχετικών δραστηριοτήτων γαιάνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου, πρέπει να τηρεί ακριβείς και χωριστούς λογαριασμούς για τις εν λόγω δραστηριότητες. Η διαχείριση της χορηγηθείσας ενίσχυσης πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ώστε να αποκλείει οποιαδήποτε δυνατότητα μεταφοράς της προς άλλες οικονομικές δραστηριότητες της ίδιας επιχείρησης.

4.13 Ενισχύσεις για μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και ενέργειας

4.13.1 Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενη δραστηριότητα

393. Το παρόν τμήμα εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες που συνδέονται άμεσα με έργα ή δραστηριότητες που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται ανεξάρτητα από το αν η μελέτη ή η συμβουλευτική υπηρεσία ακολουθείται από επένδυση που καλύπτεται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.

4.13.2 Χαρακτήρας κινήτρου

394. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις της παραγράφου 395.
395. Η ενίσχυση για ενεργειακούς ελέγχους που απαιτείται βάσει της οδηγίας 2012/27/ΕΕ μπορεί να θεωρηθεί ότι λειτουργεί ως κίνητρο μόνο στον βαθμό που ο ενεργειακός έλεγχος διενεργείται επιπλέον του υποχρεωτικού ενεργειακού ελέγχου που προβλέπεται στην εν λόγω οδηγία. Ωστόσο, αν ο ενεργειακός έλεγχος διενεργείται επιπλέον του υποχρεωτικού ενεργειακού ελέγχου που προβλέπεται στην εν λόγω οδηγία, η ενίσχυση για τον πρόσθετο ενεργειακό έλεγχο μπορεί να θεωρηθεί ότι λειτουργεί ως κίνητρο.

4.13.3 Αναλογικότητα

396. Οι επιλέξιμες δαπάνες είναι οι δαπάνες για μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες που σχετίζονται με έργα ή δραστηριότητες που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Όταν μέρος μόνο της μελέτης ή της συμβουλευτικής υπηρεσίας αφορά επενδύσεις που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, οι επιλέξιμες δαπάνες είναι οι δαπάνες των μερών της μελέτης ή των συμβουλευτικών υπηρεσιών που σχετίζονται με τις εν λόγω επενδύσεις.
397. Η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60 % των επιλέξιμων δαπανών.

398. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για τις μελέτες ή τις συμβουλευτικές υπηρεσίες που εκπονούνται ή παρέχονται για λογαριασμό μικρών επιχειρήσεων και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για τις μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες που εκπονούνται ή παρέχονται για λογαριασμό μεσαίων επιχειρήσεων.

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

399. Για να διασφαλιστεί περαιτέρω ο περιορισμός των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει τα κοινοποιήσιμα καθεστώτα ενισχύσεων να υπόκεινται σε εκ των υστέρων αξιολόγηση. Οι αξιολογήσεις θα πρέπει να διενεργούνται για καθεστώτα στα οποία οι δυνητικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και των συναλλαγών είναι ιδιαίτερα έντονες, δηλαδή για καθεστώτα που υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσουν σε σημαντικό περιορισμό ή στρέβλωση του ανταγωνισμού αν η εφαρμογή τους δεν επανεξεταστεί σε εύθετο χρόνο.
400. Εκ των υστέρων αξιολόγηση θα απαιτείται για καθεστώτα με μεγάλους προϋπολογισμούς ενίσχυσης, ή τα οποία περιέχουν καινοτόμα χαρακτηριστικά, ή όταν προβλέπονται σημαντικές αλλαγές στην αγορά ή σημαντικές τεχνολογικές ή κανονιστικές αλλαγές. Σε κάθε περίπτωση, θα απαιτείται εκ των υστέρων αξιολόγηση για καθεστώτα όταν ο προϋπολογισμός της κρατικής ενίσχυσης ή οι λογιστικές δαπάνες υπερβαίνουν τα 150 εκατ. EUR σε ένα δεδομένο έτος ή τα 750 εκατ. EUR για τη συνολική διάρκεια των καθεστώτων. Η συνολική διάρκεια των καθεστώτων περιλαμβάνει τη συνδυασμένη διάρκεια του καθεστώτος και κάθε προηγούμενου καθεστώτος που καλύπτει παρόμοιο στόχο και γεωγραφική περιοχή, αρχής γενομένης από την 1η Ιανουαρίου 2022. Λαμβανομένων υπόψη των στόχων της αξιολόγησης, και προκειμένου να μην επιβληθεί δυσανάλογη επιβάρυνση στα κράτη μέλη και σε μικρότερα έργα ενισχύσεων, η απαίτηση της εκ των υστέρων αξιολόγησης εφαρμόζεται μόνο για καθεστώτα ενισχύσεων των οποίων η συνολική διάρκεια υπερβαίνει τα τρία έτη, αρχής γενομένης από την 1η Ιανουαρίου 2022.
401. Δεδομένων των στόχων της και για να αποφευχθεί η δυσανάλογη επιβάρυνση των κρατών μελών και των μικρότερων μέτρων ενίσχυσης, η απαίτηση για κοινοποιήσιμα καθεστώτα ενίσχυσης που υπόκεινται σε εκ των υστέρων αξιολόγηση θα εφαρμόζεται μόνο για καθεστώτα ενισχύσεων με μεγάλους προϋπολογισμούς, ή που περιλαμβάνουν καινοτόμα χαρακτηριστικά ή όταν προβλέπονται σημαντικές αλλαγές στην αγορά ή σημαντικές τεχνολογικές ή κανονιστικές αλλαγές.
402. Υπάρχει δυνατότητα απαλλαγής από την απαίτηση της εκ των υστέρων αξιολόγησης για καθεστώτα ενισχύσεων που αποτελούν άμεσο διάδοχο καθεστώτων που καλύπτουν παρόμοιο στόχο και γεωγραφική περιοχή, που έχουν υποβληθεί σε αξιολόγηση και επί των οποίων έχει εκδοθεί τελική έκθεση αξιολόγησης σύμφωνα με το σχέδιο αξιολόγησης που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή και για οποία δεν έχουν προκύψει αρνητικά ευρήματα. Κάθε καθεστώς του οποίου η τελική έκθεση αξιολόγησης δεν συμμορφώνεται με το εγκεκριμένο σχέδιο αξιολόγησης πρέπει να αναστέλλεται με άμεση ισχύ.
403. Η αξιολόγηση θα πρέπει να αποσκοπεί στην επαλήθευση του αν έχουν εκπληρωθεί οι παραδοχές και οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων κηρύχθηκε συμβατό το καθεστώς, ιδίως η αναγκαιότητα και η αποτελεσματικότητα του μέτρου ενίσχυσης με βάση τους

γενικούς και ειδικούς στόχους του, και θα πρέπει να παρέχει ενδείξεις σχετικά με τον αντίκτυπο του καθεστώτος στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές.

404. Το κράτος μέλος πρέπει να κοινοποιεί προσχέδιο αξιολόγησης, το οποίο θα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αξιολόγησης του καθεστώτος από την Επιτροπή, ως εξής:
- α) μαζί με το καθεστώς ενισχύσεων, εάν ο σχετικός προϋπολογισμός κρατικών ενισχύσεων υπερβαίνει τα 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή τα 750 εκατ. EUR για τη συνολική του διάρκεια, και·
  - β) εντός 30 εργάσιμων ημερών μετά από σημαντική τροποποίηση που οδηγεί σε αύξηση του προϋπολογισμού του καθεστώτος σε πάνω από 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή 750 εκατ. EUR για τη συνολική διάρκεια του καθεστώτος, και·
  - γ) εντός 30 εργάσιμων ημερών μετά την εγγραφή σε επίσημους λογαριασμούς δαπανών που υπερβαίνουν τα 150 εκατ. EUR το προηγούμενο έτος.
405. Το προσχέδιο αξιολόγησης πρέπει να είναι σύμφωνο με τις κοινές μεθοδολογικές αρχές που παρέχει η Επιτροπή¹²⁴. Το σχέδιο αξιολόγησης που εγκρίνει η Επιτροπή πρέπει να δημοσιοποιείται.
406. Η εκ των υστέρων αξιολόγηση πρέπει να διενεργείται από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα από την αρχή χορήγησης της ενίσχυσης βάσει του σχεδίου αξιολόγησης. Κάθε αξιολόγηση πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον μία ενδιάμεση και μία τελική έκθεση αξιολόγησης. Και οι δύο εκθέσεις πρέπει να δημοσιοποιούνται.
407. Σε περίπτωση καθεστώτων ενισχύσεων που αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία αποκλειστικά λόγω του μεγάλου προϋπολογισμού τους, η Επιτροπή θα αξιολογεί τη συμβατότητά τους μόνο βάσει του σχεδίου αξιολόγησης.
408. Η τελική έκθεση αξιολόγησης πρέπει να υποβάλλεται εγκαίρως στην Επιτροπή ώστε να καθίσταται δυνατή η αξιολόγηση πιθανής παράτασης του καθεστώτος ενίσχυσης και το αργότερο εννέα μήνες πριν από τη λήξη του. Η προθεσμία αυτή θα μπορούσε να μειωθεί για τα καθεστώτα που ενεργοποιούν την απαίτηση αξιολόγησης κατά τα τελευταία δύο έτη εφαρμογής τους. Το ακριβές πεδίο και οι ρυθμίσεις για κάθε αξιολόγηση θα καθορίζονται στην απόφαση έγκρισης του καθεστώτος ενίσχυσης. Οποιοδήποτε επακόλουθο μέτρο ενίσχυσης με παρόμοιο στόχο πρέπει να περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο λήφθηκαν υπόψη τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

6. ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

409. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1589 και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004, τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλλουν ετήσιες εκθέσεις στην Επιτροπή.

---

¹²⁴ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Common methodology for State aid evaluation (Κοινή μεθοδολογία για την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων), SWD(2014) 179 final της 28ης Μαΐου 2014.

410. Τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν λεπτομερή αρχεία σχετικά με όλα τα μέτρα ενισχύσεων. Τα αρχεία αυτά πρέπει να περιέχουν όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για να αποδειχθεί ότι έχουν τηρηθεί οι όροι που αφορούν τις επιλέξιμες δαπάνες και τις μέγιστες εντάσεις ενισχύσεων. Τα αρχεία αυτά πρέπει να φυλάσσονται επί δέκα έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης και να επιδίδονται στην Επιτροπή κατόπιν σχετικής αιτήματος.

7. ΕΦΑΡΜΟΓΗ

411. Η Επιτροπή θα εφαρμόζει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές από την 1η Ιανουαρίου 2022.
412. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αντικαθιστούν τις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020)¹²⁵.
413. Η Επιτροπή θα εφαρμόσει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση της συμβατότητας όλων των κοινοποιηθεισών ενισχύσεων για τις οποίες καλείται να λάβει απόφαση μετά την 1η Ιανουαρίου 2022. Οι παράνομες ενισχύσεις θα αξιολογούνται σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κατά την ημερομηνία χορήγησης των ενισχύσεων κανόνες.
414. Η Επιτροπή προτείνει τα ακόλουθα κατάλληλα μέτρα στα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 1 της Συνθήκης:
- α) τα κράτη μέλη πρέπει να τροποποιήσουν, εφόσον απαιτείται, τα υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια, προκειμένου να τα εναρμονίσουν με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023·
  - β) τα κράτη μέλη θα πρέπει να διατυπώσουν τη ρητή και άνευ όρων συγκατάθεσή τους όσον αφορά τα προτεινόμενα στην παράγραφο 414 στοιχείο 0 κατάλληλα μέτρα εντός δύο μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Εάν δεν λάβει απάντηση, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν συμφωνεί με τα προτεινόμενα μέτρα.

8. ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

415. Η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να επανεξετάσει ή να τροποποιήσει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, ανά πάσα στιγμή, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο για λόγους πολιτικής ανταγωνισμού ή για να ληφθούν υπόψη άλλες ενωσιακές πολιτικές και διεθνείς δεσμεύσεις ή για οποιονδήποτε άλλο βάσιμο λόγο.

---

¹²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020) (ΕΕ C 200 της 28.6.2014, σ. 1).